This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Librería Puvill
LIBROS ANTIGUOS
Boters, 10-BARCELONA-2-(España)

PROPERTY OF
University of Michigan Libraries
1817
ARTES SCIENTIA VERITAS

Libreria Puvill
LIBROS ANTIGUOS
Boters, 10-BARCELONA-2-(España)

PROPERTY OF
University of Michigan Libraries
1817
ARTES SCIENTIA VERITAS

LO LLIBRE DELS POETAS.

LO LLIBRE DELS POETAS.

CANSONER DE OBRAS RIMADAS

DELS SEGLES XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII Y XVIII

ACOMPANYAT DE NOTAS Y DE UN PRÓLECH,

PER

Francesch Pelay Briz.

BARCELONA:

ESTABLIMENT TIPOGRÁFICH-EDITORIAL DE SALVADOR MANERO,

Rambla de Sta. Mónica, núm. 2, —Ronda 128.

1867.

849.98
B862

ES PROPIETAT.

654384-176

AL MESTRE EN GAY SABER

EN VÍCTOR BALAGUER.

«Qui be estima
may oblida.»

J. P. Briz.

Septembre de 1867.

1*

OBRAS DEL MATEIX AUTOR.

LA MASÍA DELS AMORS, poema en XII cants.
LO BROT D' ACHS, rimas.
CANSONS DE LA TERRA, cants populars catalans; 2 volums.
MIREYA, traducció en vers.
LAS SET BALADAS.
AUSIAS MARCH, reimpressió de las obras d' est poeta.
LO LLIBRE DE LES DONES, de Jaume Roig, reimpressió.
CALENDARI CATALÁ (anys 1865, 1866 y 1867), escrit per los mes coneguts poetas catalans mallorquins y valencians.
LO LLIBRE DELS ANGELS, en vers.
LA CREU DE PLATA, drama en 3 actes.
QUI S' ESPERA 'S DESESPERA, comedia en 1 acte.

EN PREPARACIÓ.

CANSONS DE LA TERRA: 3.r volum.

PRÓLECH.

En los segles XII, XIII y part del XIV se pot ben dir que la verdadera literatura catalana no existia. Be es cert que hi havia aquí en Catalunya infants, prínceps y fins reys que componian trobas, be es veritat que imitavan á aqueixos un aplech de cavallers tots ells de clarejant ingeni y molta inspiració; emperó precís es confessar que no passavan de ser uns trists imitadors de la escola provençal que llavoras s' havia ensenyorit de las principals corts y de casi totas las liras dels poetas del mitjorn de la França, Italia, Espanya y quelcuns de Inglaterra. No mancá tampoch un emperador (1) que compongués en esta llenga aquella tan coneguda cansó que diu axís: «*Plasmi cavaller francés—e la dona catalana...*» Los trobadors catalans prenian dels de mes enllá del Pirineu, formas, llenga, estil y fins moltas vegadas tambè lo argument de sos cants.

Axó no podia crear per sí sols una literatura verament catalana, mes podia influir molt y molt en que

(1) Frederich Barbarroja.

eixa literatura comensás á péndre peu. Y aixís fou. Las ganas de imitar á tot lo que 's feya en Provença, portá als fills del nostre pais á la lloable imitació de las festas literarias que, aprop de las Alpinas, eran conegudas ab lo nom de *corts d' amor*. Un rey poeta ó, mes ben dit, un poeta rey fou qui, cridant á Barcelona á dos dels que jutges havian estat á Tolosa, feu naixe en la ciutat dels comptes los certámens que tants bons fruits havian de dar y tant havian de ferhi en la, mes que regeneració, vera creació de la literatura de la nostra llenga. En efecte á Joan primer se déu la verdadera naixensa de la escola catalana; en aquells certámens s' hi troba ja á poetas que volentse desfer dels lligams que á son pensament posava lo tindre que parlar en una llenga sávia, trencant casi del tot ab la tradició literaria, prenen á la llenga de la terra y la aixecan al igual de la que fins llavors s' havia cregut ser la única digne de espressar en rimas los pensaments dels trobadors, la provençal. Be es veritat que est cambi no 's pogué fer de una manera que res que desitjar deixés, be es cert que molts provençalismes vingueren á enlletgir á la llenga que, fins llavoras parlada solzament pèl poble y cantada pèls jutglars, anava á ferse escoltar de tot un regne y á dictar lleys, un segle desprès, á la que avuy anomenan dolsa parla castellana. Los modismes del Provençal y moltas paraulas que, perque los considéressen vulgars ó mal sonants en la nostra propia, van pén-

dre dels trobadors de Provença los nostres poetas, vingueren á figurar entre los mots de la llenga de nostre país. Esta barreja deslluhí alguna mica 'la dolsura dels lays y sparsas dels trobadors catalans, emperó considerant lo pas que acabavan de donar mirantlo des de abans del segle XIV y no de desprès en çá, trobarém que ben, ben contents devém estar de aquells provençalismes, terminacions y defectes, perque ells eran com lo boll que tapava l' grá, boll que mes tart lo vent del bon gust podia arrebassar, si no del tot en la major part.

Lo que mes crida la atenció entre 'ls trobadors de aquell temps es la originalitat en la forma. Veyémlos rompre quasi del tot ab las rimas per parellas (que sols guardaren per la codolada); veyémlos escullir com á metro predilecte la vintena en bordons de onze sílabas, trencadas per l' accent en la quarta, y trobém las *endressas* y *tornadas* que es lo que mes carácter de originalitat dona á llurs obras.

Aquesta llavor es la que ixqué dels «Jochs florals» creats per Joan I. Aquesta llavor devia donar fruit, y 'l donguè en lo segle XV.

Lo segle que acabém de nomenar es lo segle d' or de nostra literatura. En ell figuran los noms de nostres mes coneguts poetas, en ell se escriu en tota classe de metros, en ell pren forsa lo geni literari catalá y llansa al mon unas *esparsas* que guanyan á son autor lo títol de príncep dels poetas catalans, y un llibre que pare

ve á ser de la novela picaresca. Ausias March, Jaume Roig, Roiç de Corella, Fenollar, Rocabertí y tants altres coneguts y respectats noms son los que omplan de cap á cap tot lo espay d' est segle. Ben bè de planye es que tanta sava poética com hi hagué llavors, no servís per donar fi á la bona obra que 'ls poetas del segle XIV havian comensat, y per esborrar lo desig de fer imitacions, desig que privava als trobadors lo esse del tot original. Lo travall dels poetas de las darrerías del catorzé segle fou del tot perdut. Fins lo mes privilegiat dels trobadors de aquella época no 's desdenyá de abeurarse en la font de la poesía italiana, essent aixís que de mes apropiada á la sanch de sas venas n' haguera trobat en sa mateixa terra. Sí; fins Ausias March, lo mes inspirat del poetas catalans, no pogué lliurarse de la malaltía aquesta y arribá á traduhir en vers las passions de son cor, del mateix modo com ho havia fet abans qu' ell lo gran Petrarca. Y no content ab aixó, encara va fer mes. Sos martiris de amor nasqueren lo mateix jorn en que van naixe los del poeta italiá (1).

No es aixó voler menysprear al gran trobador, ço es planyes' de un mal. Lo dir que 'l sol tè tacas no es dir que sia lleig, es fer entendre que fora mes hermòs si no 'n tingués cap. La prova de que Ausias fou un geni, nos la dona lo mateix rey dels poetas castellans

(1) *Era 'l giorno ch' al sol si scoloraro...* (Sonet III.—*Petrarca.*)

de sa centuria. Lo dòls *Garcilaso*, lo qui diuhen creador del endecasílabo; aquest tan alabat poeta, no s' envergonyí de péndre per mestre á nostre Ausias, y feu mes que imitarlo, fins lo traduhí en quelcunas parts: qui d' aixó dupte, llegesca la tornada del cant XLIX de Ausias March y 'l sonet XXVII de Garcilaso (1).

Lo trobador valenciá fou sens disputa lo primer poeta de son temps, mes ab tot no fou lo mes original; precís es confessarho. Creyém de bona fe que aquest va ser Mossen Jaume Roig, lo autor del *Libre de les dones*. Be es veritat que en cambi tè 'est poeta molts defectes que no enlletjeixen á las obras d' Ausias, com son paraulas afrancesadas y algunas presas del castellá; no cap pas cap mica de dupte de que hi ha alguns provençalismes en *lo spill;* mes ab tot y aixó, la naturalitat, dolsesa, gracia y facilitat, fan á n' aquest poeta, si no 'l primer de la centuria, lo mes catalá de son temps. La riquesa de consonants, la dolsa manera de lligar las frases, lo fons de ciencia que hi ha en cada capítol, la amarganta doctrina que encobreixen sos riallers versos, la variada y profitosa descripció de costums de sa época, fan de son llibre una joya de inapreciable valor. Si val ó no, ho proban las moltas edicions que del mateix s' han fet (2).

(1) Amor, amor un hábito he vestido
del traje de tu tienda bien cortado,
al vestir le hallé ancho y holgado
pero despues estrecho y desabrido.

(2) S' ha imprés en 1531—1532—1561—1561—1562—

Ara be, si aqueixos dos poetas no 's saberen lliurar del contagi, del desig de imitar á italians y francesos, com ja 's pot soposar, molt menys se 'n lliuraren los altres que no tenian tanta representació en las lletras catalanas. Perçó veyém á Rocabertí, lo qui fou general de las tropas del rey En Joan II, compondre un poema (1) y robar títol, metro, esperit y fins certas descripcions al gran poeta florentí Dant. Trobém á Francisco Oliver traduhint á un poeta francés (2). A un Romeu Lull que troba en italiá, y á molts altres que en les darrerías del segle XV y comens del XVI fins comensan á imitar als poetas que algun dia havian sigut imitadors de la escola catalana (3).

En va alguns, com Bernat Fenollar, Roiç de Corella, Gazull y altres tractaren de deturar la corrent que al mal gust los duya. Lo riu que ple de sava é inspiració eixit havia de Ausias March, desprès de algunas paradas de mes ó menys bona recordansa (4), se deturá en lo estany del mál gust del segle XVII, representat pel grosser, corromput y gens natural poeta Vicens

1735—y derrerencament en 1865 l' ha donat á la estampa lo llibreter Joan Roca y Bros, Argentería, n.º 44.

(1) La Comedia de la gloria d' amor.

(2) La dama Sans merci, *D' Alain Xartier.*

(3) En efecte, des del segle XVI en avant se pot dir que fuig de Catalunya l' esperit catalá. Totas las composicions mes que originals semblan traduccions castellanas.

(4) Sens dupte un dels bons poetas que en aquest espay de temps se distinguí fou Guerau de Montmajor. En ell s'

García. Des d' aqueix ençá sols trobém dos que pugan cridar la atenció de la gent de bón criteri, y son Geroni Ferrer de Guisona y Fontanella.

Per çó nos havém estés tant y tant en nostre cançoner en dar mostra dels trobadors del segle XV y passém tan de llarch per sobre 'ls poetas dels segles XVI, XVII y XVIII. Apar mentida que aprés de tanta ufana, arribés á tanta miseria nostra historia literaria.

—

Ara devém parlar una mica del ordre que havém seguit al arreglar nostre cansoner.

Hem comensat pèl segle XII perque creyém que si be las obras que en ell se van compondre no son escritas en la llenga del pais, ho son los qui las escrigueren, y sent aixís deuhen esse coneguts com á trobadors fills de Catalunya. De tots quants hem trobat poesías n' hem publicat, no pera fer una colecció completa de rimas, sí sols pera que tothom puga haver á las mans una mostra del estil dels principals autors. De cada segle hem citat los noms dels poetas mes coneguts. Dels que van senyalats ab una estrella no n' hem publicat mostras, ó be perque no las hem trobadas, ó be perque las qu' han vingut á nostras mans están despossehidas de tota classe de mérit. Hem publicat molt de certs poetás com Fenollar, Scrivá,

hi veu renaixe l' esperit catalá y 'l geni de Jaume Roig. Llegéscanse las mostras qu' en posém en lo cos del Cansoner. Tambè 's deuhen citar ab algun respecte y com escepció del mal gust de la época Boschá, Serafí y alguns altres.

Corella, Stela y alguns altres del segle XV, perque, que nosaltres sabém, no n' han vist molts trossos lo comú de la gent. Dels que ja tenen las obras publicadas, com March, Roig, Lull y algun altre, no mes ne doném una petita mostra, tota vegada que será fácil á qualsevol que llegirlos vulga lo tindrels desseguida. Los hem col-leccionat per segles y per ordre de abecedari, perque sia mes fácil trobar al poeta que 's desitja: això 'ns ha fet incorre en la falta de posar mes al davant poetas que devian anar mes al derrera, l' ordre cronológich n' ha rebut, emperó hi ha guanyat la claretat: á mes tingas en compte que 'l llibre que avuy oferim al públich se titola «*Cansoner*» y no «*Estudi sobre 'ls poetas catalans.*» Lo que fora indispensable á eix últim, no es necessari al primer. Acompanyém cada mostra de cada poeta d' algunas notas y una taula de totas las altras obras que del mateix coneixém. Això, que sembla res, posa en camí de trobar totas las rimas de cada trobador, y es una taula que algun dia pot servir per fer un verdader y complert cansoner catalá, que Deu vulla que 's fassa com mes aviat millor!

Pera que sia mes fácil lo trobar un determinat poeta, á la cua del llibre hi há una taula de autors per ordre alfabétich ab la página en que 's troban las obras de quiscun d' ells.

Aquest es lo treball que oferim al públich despossehit de mérit, mes plé de vers desigs de que servir puga

als que tenint mes forsas que nosaltres, pensin un dia en enriquir la nostra llenga ab una bona, llarga, profitosa, y ben escrita *historia de la literatura catalana.*

F. P. B.

OBRAS QUE S' HAN TINGUT AL DAVANT AL FER EST LLIBRE.

Las obras que han servit pera arreglar est cansoner son las següents:

Lo jardinet d' Orats.

Artículos sobre 'l cancionero de Zaragoza, per En Víctor Balaguer.

Crónica de R. Muntaner, edició publicada per En Anton de Bofarull.

Notas al Canto del Turia.

Los Trovadores en España, per En M. Milá.

Jochs florals de 1865.

Obras rimadas de Ramon Lull, edició complerta publicada per En G. Rosselló.

Historia de la literatura catalana, per M. Pers.

Historia de Cataluña, per V. Balaguer.

Diccionario de Autores catalanes, per T. Amat.

Obras poéticas de Vallfogona.

Gramática catalana de Ballot.

Ensaig sobre la historia de la literatura catalana, per F. R. Camboliu.

Relato de las fiestas para la canonizacion de S. Raimundo de Peñafort, publicat per Rebullosa.

Y á mes alguns manuscrits del segle XVI, y algunas copias del cansoner de Zaragoça que tè 'l señor Balaguer y que de tot grat nos ha deixat pera poder trauren' lo que 'ns servís.

SEGLE XII.

Anfós II.—Bergadan, ***Guillem de.*****—Cabrera,** ***Guerau de.*****—Mataplana,** ***Huch de.*****—Vidal,** ***Ramon.***

LO LLIBRE DELS POETAS.

ANFÓS II.

Per mantas guizas m' es datz
joys e deport e solatz;
que per vergiers e per pratz,
e per fuelhas e per flors,
e per temps qu' es refrescatz,
vei alegrar chantadors:
mes al meu chan neus ni glatz
no m' ajuda, ni estatz,
ni res, mas Dieus et amors.

E pero ges no-m desplatz
lo belh temps, ni la clardatz,
ni 'l dous chans qu' aug pels playssatz,
dels auzelhs, ni la verdors;
qu' aissí-m suy ab joy lassatz
ab una de la melhors
qu' en lieys es sens è beutatz;
per qu' ieu li don tot quan fatz,
e joys e pretz et honors.

En trop ricas voluntatz
s' es mos cors ab joy mesclatz,
mas no sai si s' es foudatz,
o ardimens, o paors,
o grans sens amezuratz,
o si s' es astres d' amors;
qu' anc, de l' hora qu' ieu fuy natz,
mais no-m destreys amistatz,
ni·m senti mal ni dolors.

Tan mi destrench sa beutatz,
sa proeza e sa bondatz,
qu' ieu n' am mais sofrir en patz
penas e dans e dolors,
que d' autra jauzens amatz
grans bes faitz e grans secors;
sos homs plevistz e juratz
serai adés, s' a lieys platz,
denan totz autres senhors.

Quan mi membra dels comjatz
que pres de lieys totz forzatz,
alegres suy e iratz;
qu' ab sospirs mesclatz de plors
me dis: «—Belhs amics, tornatz
per mercé, vas me de cors;»
per qu' ieu tornaray viatz
vas lieys, quar autre baysatz
no m' es delietz ni sabors.

GUILLEM DE BERGADAN.

Al temps d' estiu quan s' alégron l' ausel
e d' alegrer cánton dolz lais d' amor,
e ill prat s' alégron que 's véston de verdor,
e carga 'l fuoill e la flor e 'l ramel,
s' alegran cill qui an d' amor lor voill;
mas eu non ai d' amor si ben l' a 'm voill,
ni pos, ni dei aver nuill alegratge
quar eu ai perdut leis per mon solatge
e s' anc fui gais ara sui d' ira ples.

Et ai dret qu' ab ira me capdel
e que jamais non dezir foill ni flor
qu' anc hom de carn non ac ira major
et adés creis quan venc al temps novel,
et es ben dret se 'm ir ni 'm plaing ni 'm doill,
pos la gensor iraz laisei, so 'm duoill,
pogués vezer, don per pauc non euratge;
mas non m' ir tan qu' en lais son seignoratge
ni 's loinc de leis mos cor ni ma fes.

Quar si tot sui loing del sieu cor cortés
per ma foudat qu' eu non poc lei vezer
que fai son prez plus loing d' autra saber
eu teing vas lei los (ueils?) del cor amdós;
quar on om plus s' en loing ni sel s' en part
de loing s' en fai plus pres en tota part;
taing s' espan de mi dons (es?) saubut
lo seu ric prez qu' a mon cor retengut,
que quan ill n' es plus lonc meill li sui de pres.

Per drez lei prez mos cors e ma razós
qu' aprés mainz mals jauzir d' un bon esper...

Chansoneta leu e plana
leugereta, ses ufana
farai e de mo marqués
del trachor de Mataplana
qu' es d' engans frasitz e ples.
A marqués, marqués, marqués
d' engans es frasitz e ples.

Marqués ben áion les peiras
a Melgurs de pres Someiras
on perdés de las denz tres;
ni ten dan que las primeiras
i son e no i páron ges.
A marqués, marqués, marqués
d' engans es frazitz e ples.

Del bratz no 'us pretz una figa
que cabrella par de biga
e portatz lo mal estés,
obs i auriatz ortiga
que 'l nervi vos estengués.
A marqués, marqués, marqués
d' engans es frasitz e ples.

. . . .

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *Quant vei lo temps camjar é refredir.*
II. *Lai on hom melluyr' e revé.*

III. *Mais volgra chantar a plazer.*
IV. *De Bergadan, d' estas doas razós.*
V. *Amics sénher no 'us ho cal dir.*
VI. *Juglars no-t desconortz.*
VII. *Un sirventés ai encor a bastir.*
VIII. *E fetz una mespreison.*
IX. *Ben ai auzit per cals rasós.*
X. *Amichs marqués, enquera no n' a gaire.*
XI. *Talans m' es prés d' En Marqués.*
XII. *Cossirós cant é plang é plor.*
XIII. *Bernatz ditz de Baisseill.*
XIV. *Ara mens que la neu e l' frei.*
XV. *Trop ai estat de corna de mouton.*
XVI. *Eu no 'n cuidava chantar.*
XVII. *Chanson ai comensada.*
XVIII. *Un sirventés mieu voill far.*
XIX. *Mal o fe lo bisbe d' Urçel.*
XX. *Ben fo ver qu' En Berguedan.*
XXI. *Un trichaire, preste laire.*
XXII. *Reis, s' anc nuls tems fos francs ni larc donaire.*

GUERAU DE CABRERA.

Cabra juglar,
non puesch mudar
qu' eu non chan, pos a mi sab bon;
e volrai dir
senes mentir,
e contarai de ta faison:
mal sabs viular
e pietz chantar
del cap tro en la fenizon,
non sabs finir,
al mieu albir,
á tempradura de Breton.
Mal t' ensegnet

cel que 't mostret
los datz a menar ni l' arson.
Non saps balar
ni trasgitar
a guisa de juglar Guascon.
Ni sirventesc
ni balaresc
non t' auc dir e niulla fazon;
bons estribotz
non tiers pel potz,
retroencha ni contenson.
Ja vers novel
bon d' En Rudel
non cug que 't pas sotz lo guingnon,
de Markabrun
ni de negun
ni d' En Anfos ni d' En Eblon.
Jes gran saber
non potz aver,
si fors non ieis de ta rejon.
Pauc as aprés
que non sabs jes
de la gran jesta de Carlon,
con en transportz
per son esfórtz
intret en Spaingna abandon,
de Ronsasvals
los colps mortals
que fero 'l dotze compaignon,
com foron mort
e pres a tort,
trait pel trachor Gonelon

al amirat
per gran pechat
et al bon rei Marselion.
Del Saine cuit
c' ajas perdut
et oblidat los motz e 'l son.
Ren non dizetz
ni non sabetz;
pero no i ha meillor chanson.
E de Rotlan
Sabs atretan
coma d' aisó que anc non fon.
Conte d' Arjús
non sabes plus
ni del reprojer de Marcon
ni sabs d' Ajolz
com anet solz
ni de Marchari lo felon;
ni d' Aufelis
ni d' Anseís
ni de Guillermes lo baron.
De Florisen
non sabs nien
ni de las ganas de Milon;
del Loerenc
non sabs co venc

. . . .

Ni sabs d' Erec
com conquistec
l' esparvier for de sa rejon.
Ni sabs d' Amic
com si guaric

Ameli, lo sieu compaignon;
        ni de Robert
        ni de Gribert
ni del bon Alvernatz Ugon,
        de Veziá
        non sabs co-s va,
ni de Guondalbon lo Grizon,
        del duc Augier
        ni d' Olivier
ni d' Estout ni de Salomon,
        ni de Loer
        ni de Rainier
ni de Girart de Rossillon,
        ni de Daví,
        ni de Raí,
ni de Berart, ni de Bovon.
        De Constantí
        non sabs que dí,
de Roma ni de Prat Neiron,
        de Gualopin,
        ni de Guarin,
        ni de Sanguin,
ni d' Olitia, ni de Dovon;
        de Guajeta
        ni d' Aigleta
ni de Folcueis ni de Guion;
        ni de Aimar,
        ni de Guasmar,
ni de Faquele, ni d' Orson;
        del orgollós
        non sabés vos
de Cambrais ni de Bernison;

ni de Darnais
non sabés mais
com N' Aimeric en fos lo don.
Mon-Melian
vas oblidan
on Carles fon mes en preizon.
Ja de Mauran
Om no 't deman
ni de Daurel ni de Beton.
Jes non saubés
si m' ajut fes,
del setge que a Troja fon.
D' Antiochá
non sab res ja
ni de Milida la faison.
Ni de Saurel
non sabs qu' el pel
ni de Valflor, ni de Merlon;
Ni de Terric
non sabs, so-t dic.
Ni de Rambaut ni d' En Aimon.
Ni d' Esimbart
ni de Sicart
ni de Albaric lo Borguognon;
ni de Bernart
ni de Girart
de Viviana ni de Boven.
Ni de Jausbert
non sabés cert
ni de Folquier ni de Guion;
ni de Guormon
qui tot lo mon

cuidava conquerre per son;
ni d' Aguolan
ni de Captan,
ni del rey Braiman l' esclavon;
ni del beu rei
non sabs que 's fei,
d' Alixandre fil Filipon,
d' Apoloiné
non sabés re
qu' estors de man de Perizon;
de Daire ros
que tan fou pros
qu 's defendet de traizon.
Ni d' Olivier
non sabs chantier,
ni de Verdun ni de Vosprezon
Ni de Cardueill,
ni de Marcueill,
ni d' Aimol, ni de Guion;
ni sols d' Itís,
ni de Biblís
ni de Caumús nuilla faisson;
de Piramús
qui for los murs
Sofri, per Tibes possion;
ni de París,
ni de Florís
ni de Bell' Aia d' Avignon;
Del Formanés
ni del Danés
ni d' Antelmen, ni de Frizon;
de Rainoal

ab lo tival
non sabs ren, ni del gran baston,
ni de Marcueill
con perdet l' oill
á la porta d' un aguillon,
ni de Bramar
non sabs chantar,
de l' auca ni d' En Auruzon;
ni del vilan
ni de Tristan
c' amaba Icent a lairon,
ni de Gualvaing
qui ses compaing
fazia tanta venaison,
ni d' Aldaer
ni de Rainer
ni d' Eranberg ab lo furguon;
ni de Rainier
ni de Folquier
ni del bon vassall Aubion;
de Lionás
ja non sabrás
ni de Tebas ni de Caton
de Nersisec
d' Arumalec
ni de Calcan lo rei felon,
de Fideús
ni de Formús
que sofrí tanta passion,
del cavalier
ni del liurer
que sus en la garda mort fon;

ni de Riqueut
ni de Mareut
ni d' Arselot la contençon.
No saps upar
mot guariar
en glieiza ni dedinz maizon.
Va, Cabra boc,
quar be 't conoc
qui te envia urtar al mouton.

HUCH DE MATAPLANA.

Cometre us vull, Reculaire,
pois vestirs no 'us dura gaire
de paubretat es confraire
als bons omes de leon
mas de feis non semblas un
que cos es fols e zugaire
e de (dones?) cortejaire.

En Huguet, auzit ai retraire
qu' uns temps er, co m' es vezaire,
que il or fin é il vaire e 'l vaire
n' irant ab lo fum tot un;
per qu' ieu non ai mon astrun
en aves, don soi burlaire,
e chascuns degr' issí faire.

Reculaire, fols seria
toz hom qui d' acó 'us creiria:
vos cuidatz que be 'us estia
quant a juoc vos despoillatz;

e quant fai freg tremolatz
e cridatz «¿qui 'm prestaria
son mantel, qu' ieu lo i rendria?»

N' Uguet, be sai s' eu moria
qu' atrestan m' en portaria
co 'l plus rics reis qu' el mon sia,
per qu' ieu sec mas voluntatz,
e jogui ab los tres datz,
e pren ab los ponz paria
e 'z ab bon viu on qu' ieu sia.

Reculaire, qui 'us donava
cinc soulz, e pois en jitava
autre cinc soulz en la grava,
desz soulz auria perdutz.
Tant quant assi viuretz nutz
vos cuiatz si be 'us anava
qu' eus presés qui 'us encontrava.

N' Uguet, be paraula brava
disez mi con si os costava
mos juoc, e s' ieu amassava
tal aver, don fus perdutz
lo speritz ni deceubutz,
dirion que mal estava
bon home de Calatrava.

Reculaire z' eu soi drutz
de tal, si dire o ausava,
qu' es la génser qu' om mentava.
N' Uguet esz ieu vai si nutz

que laire si m' encontrava
no 'm tolria si no 'm dava.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

Un *sirventés* que comensa: *D' un sirventesc m' es pres talent* y una *tensó* ab Blacasset. També 's dona per feta d' ell un diálech que comensa: *Arondeta de ton chantar m' aer.*

RAMON VIDAL DE BEZAUDUN.

Abril issí e mais intrava
e cascús dels auzels chantava
josta sa par que aut que bas;
e car remanion atrás
vas totas partz neus e freidors,
venion frugz, venion flors
e clar temps e dossa sazós.
E yeu m' estava cossirós
e per amor un pauc embroncx,
sové 'm que fò matí adoncx
en la plassa de Bezaudun,
e anc ab me non ac negun,
mas amor e mon pensamen
avion m' aisí solamen,
c' alhors no 'm podia virar
ni yeu, que non o volgra far,
s' autres no me 'n fos ocaizós.
Mas vers Dieu dos e poderos,
e sel que totz fizels adzora,
volc e 'm donet qu' en eysa ora
que yeu m' estav' aisí pessatz
venc vas mi vestitz e canssat,

us joglaretz a fort del temps
on hom trobava totz essemps
justa 'ls barós valor e pretz

. . . .

E si be 'm fuy aperceubutz
a so venir, que fos joglars;
si 'm volgui saber sos afars
per mi meteus et el me dis:
«Sénher, yeu soy un hom aclís
joglaria de cantar,
e say romans dir e cantar
e novas motas e salutz
e autres comtes espandutz
vas totas partz azautz e bos,
e d' En G. vers e chansós
e d' En Arnaut de Maruelh mays
e d' autres vers e d' autres lays
que ben deuri' en cort caber;
mas er son vengut vil voler
e fraitz a far homes malvatz
que van per las cortz asseymatz
á tolre pretz entre las gens;
perqu' ieu ni nulhs hom avinens
ni savis non es aculhitz,
ans on pus venc josta 'ls chauzitz,
on cujaria trobar loc,
ades truep mays qui 'm torn en joc
e en soan so que vuelh dir;
e vey los jangladors venir
e 'ls homes hufaniers de sen
a penre solatz mantenen,
nessis e ses tot bon esgar;

et yeu c' om no 'm vol escotar
ni vol entendre mon saber,
vau m' en ad una part sezer
aichí com homs desesperatz,
aichí soi vengutz et anatz
per cos vezer entro aisí.»
E yeu per so car ora 'n vi
e sazós me ofri coratje
li dis: «Amicx, ses tot messatje
vuelh que 'ns anem adés disnar
Apres si res voletz comtar
dire o pauc o trop o mout,
ieu soi sel que ses cor etsout
vos auzirai mot voluntiers.»
Apres manjar en us vergiers
sobr' un prat josta un rivet
venguem abduy, e si no y met
messonja, sotz un bruel flurit...

. . . .

May sel que fon ab mi essems
aital aissi co yeu vos dic
me dis: «Sénher á bon abric
vey que em aisí vengut.
Per qu' ie'-us prec, si Dieus vos ajut
á far tot so que vos volrés,
c' aisí puramen m' escotés
com s' era messatje d' amor.
Co 'us sabetz ben qu' el chauzidor,
cal que siam o mal o bo
an mes chauzir en tal tensó
c' apenas s' en sábon issir.
Li un an chauzit ab mal dir,

vénson poestatz e baros,
e 'ls autres son si amorós
e ben dizens vas totas res,
e a n' i que, car son cortés,
ses autrui saber son joglar,

. . . .

Mas aventur' e siey mestier
que mant homes fa benenans
vólgron, qu' ieu fos á Monferrans
vengutz en Alvernh' al Dalfí;
e si fon un sapte matí
si co suy vengut de Riom;
e si anc genta cort ni hom
ni de bon solatz, si fon sela.

. . . .

Venguem e fom ses tot esmay
á Monferrans sus el palatz.
E s' anc viz homes essenhatz
ni ab baudor, so fom aquí...
car mo senher volc remaner
ab un companhon josta 'l foc.
Perqu' ieu can vi sazon ni loc,
ai demandat so que doptava;
vas luy mi trays sobr' una blava
tota cuberta de samit.
E s' anc trobey bon cor ardit
á ben parlar, si fis yeu lay.
Perque 'l dis: «Sénher, ab esmay
ai lonjamens estat ab vos;
e dirai vos per cals razos,
si-eus play que 'm escotetz adés.
Vos sabetz be que luenh ni pres

non es homs nats ni faitz ses paire;
per qu' ieu n' aic un mot de bon aire
e tal que 's saup far entre 'ls pros:
cantaire fo maravilhos
e comtaires azautz e ricx.
Et yeu peytz si com En Enricx
us reis d' Englaterra donava
cavals e muls, e com sercava
vas Lombardia 'l pros marqués
e de terras doas o tres,
on trobava barós assatz
adreitz e ben acostumatz
e donadors vas totas mas;
e auzic nomnar Catalás
e Proensals mot e Gascós
vas donas francx et amorós;
e fazian guerras e plays;
per c' a mi par aital pertrays.
Ab vostres motz me fis joglars
e ai sercat terras e mars
e vilas e castels assatz
vas totas partz e poestatz
e barós que no 'us dic dos tan;
non truep d' aquels dos de semblans
mas mot petit, so 'us dic de ver

. . . .

Per qu' ie' us vuelh, sénher, demandar,
si eus platz, com es esdevengut
d' aital mescap c' aisí perdut
an pretz e valor li baró.»
Et el estet, si Dieu be 'm do,
é 'l cor un pauc tot empessatz

e al respós far fon levatz
e sezens de jazens que era
e dis: «Amicx, non es enquera
á mon semblan tot son saber,
car demandar mas a lezer
es mot a mi e pauc als pros;

. . . .

E non es hom lials ni vers
vas pretz si aquestz tres non a:
noble cors fay hom sertá
e vassalh e larcx e cortés
e drechuriers vas totas res
e conqueredor de regnatjes
e adutz abrivatz coratjes
e gentilez' a totas gens
e fay far grans adzautimens
e desgrazir malvat cosselh

. . . .

E aquestz tres féiron N' Enric
un rey d' Englaterra pujar,

. . . .

E sos filhs tres que no y oblit
Enric ni 'N Ricart ni 'N Janfré;

. . . .

E demneys e guerras menar
et ac sazon sel que saup far
noblezas ni valors ni sens,
aissí com ac us conoissens
sarrazí ric una sazó.
E dirai te un comte bo
ver, pus aisí m' as a tu man.
En Espanha ac un soudan

valen segon sos ancessors,
e levet sos us Almassors
vas Marrocx adretz e valens
e francx e larc e conquerens
et abrivatz a totz coratges.
El rey cuy plac sos vassalatges
e d' aital home sos mestiers
volc lo retener voluntiers
a sa cort servir et onrar,
e sel penset que o saup far,
de son senhor a retenir
et a onrar et á servir
adrechamen e de bon grat.
Aichí en son melhor estat
e en son máger pretz qu' el vic
á son senhor un jorn s' ofric
co hom valens et ensenhatz,
dis lis: «Sénher, yeu no sui natz
ni faitz mas per vos á servir
e a donar e a blandir
e ses tot genh a car tener.
E si no mi basta poder,
no mi sofranh cor ni bos sens;
per qu' entre 'ls autr' es onramen,
que m' avetz faitz vos preguaria
per so que si s' esdevenia
qu' el mieus mescaps ni bayssamens;
c' us jorns vos fos remembramen,
so qu' ie' 'us ai dig de ben ni fag.»
E 'l reis cui plago tug ben fag
e tot onor, li dis: «Amicx,
Almassor car e dols amicx,

si anc sénher se dei lanzar
de son vassalh, si deu ieu far;
e de vos o fas veramen;
per qu' el be fait e l' onramen
vuelh que vos mezéys lo prenguatz.»
E sel que es appar-el-hatz
avia d' un tems un apel
vermelh, azaut e gent e bel,
(Almussa) l' apélan payan
.....uy de vostra man
(e) quel vos pausetz sus el caps.»
. . . .
«Qu' ieu l' ay gazanhat per proeza
e per senhal de gentileza
e d' onramen á mon linhatje:
e c' autr' hom non l' aus per paratje
ni per poder portar un jorn;
e si o fay qu' el cap lo 'n torn
en dan de perdre sos totz pretz.»
Aitals fo 'l dos com vos ausetz,
com el anc sol vol demandar.
Adenan c' aisó fetz passar
oblit de temps e de sazó,
venc en la terra us baró
aitals o miélhers d' autras jens.
El rey fon autres eyssamens
apres seluy que vos ac dit.
E s' anc sénher trobet ardit
son vassalh ni cavalairós,
ni dos, ni francx, ni amorós,
ni valen, si fes el seluy.
El baró atrobet ses enuy

son sénher e franch e cortés
e qu' el fe sobre totas res
de sa terra cap e senhor.
E so fon un jorn en pascor
el temps seré e vert e clar,
que se 'l baró volc cavalcar
e fes venir sos palafrés
e sos cavals e sos arnés
e sos companhós totz jostatz.
E aportet can fon pujatz
un almussa d' aquel semblan
com sela que 'l rey ac denan
donad' ad Almassor premier.
E fetz l' a sazon (?) cavayer
per se mezéus él cap pauzar.
Aisó fes gens meravilhar
per la terra e paucx e graps,
car hom auzet d' aquel semblans
portar capel mas de linhatje
cuy fon donatz per vassalatje:
el linhatje que mant' honor
e mant be e manta ricor
ac avuda pei lo capel.
El rey venc ab lo temps novel
un jorn josta en sa maizó
si com féron mant aut baró,
e mant onrat, e man valen.
Li disseron: «Sénher, mot gen
e mot car nos avetz tengut,
mas er nos es us mals cregut,
si doncas vos no 'l castiatz.
Us vostre barós s' es levatz

ab almussa per si mezéys
e non deu esser coms ni reys
ni lunhs autr' oms tan poderós
que post l' almussa mas sols vos.
¿No deya 'l cap perdre aquí?
Aissí s' es tengut et aissí
o gazanhet us Almassors
que crec ab vostres ancessors
e nos trastug co hom valens.»
El rey aissí com conoissens
Sénher deu far, lur dis: «Liatjes
adreitz e cars, vostres uzatjes
non er us jorns baissatz per me;
ni ja non auretz tan de be
com yeu volria, so sapchatz.
Aquel baró, si á vos platz,
mandaray yeu e si a fait
vas vos vilan tort ni mesfait
ni vas autruy, yeu ne farai
so que ma cort esgart, so sai,
c' aysí fait lialmen.»

. . . .
. . . .
. . . .

ALTRA OBRA D'EST POETA.

En aquel temps c' om era jais,
e per amor fis e verays,
guendes e d' avinen esucelh
en lemozi part essi duelh
ac un cavayer mot cortés...

SEGLE XIII.

Arnau, *lo catalá.*—Borneil, *Guerau.*—*Castellví, *Franci de.*—Cervera, *Guillem de.*—Esclot, *Bernat d'.*—Escás, *Amaneu des.*—Lull, *Ramon.*—Mur, *Guillem de.*—Oliver *lo templari.*—Pere II.—Pere III.—Salvatge, *Pere.*—Serverí *de Girona.*

ARNAU LO CATALÁ.

Ben volgra s' ésser pogués
tot lo mal qu' ai fag desfar
e 'l ben que non ai fag far,
qu' enaissí 'm fora ben pres
se 'l bes fos mals e 'l mals bes;
ia pueis no 'm calgra duptar
ans fora le bes tan grans
qu' en fora pars d' un dels sans
era non sai cum s' anera de me
tan son li mal gran e petit li be.

Tan mi sen ver Dieu mesprés
que 'm cuidei desesperar;
mas vei qu' eu non o dei far
quar máiers es sa mercés
que 'l mieus grans peccat non es.
Aissó 'm fai assegurar
pero ben voilgr' atrestans
viure e de iorns e de ans
a sa honor per meill trober mercé
com ll' ai estat fals e de mala fe.

Verais Jesucrist, no 'us pes
s' ieu vos ans de ren pregar;
mercés non laissés cobrar
al diabol que tenc prés;
e s' anc sire qu' il plagués

al cor o vendatz tot car:
le cors qu' a fach los enjans
suefra las penas e 'ls dans;
el cors n' aia pena que il covê
qu' el n' a trait vos e s' arma e se.

Ben sai, si ia 'm val mercés,
que mercés será ses par
sol aiçó 'm deu esglaiar
quan re plus fag non agés;
mas las semanas e 'ls mes
e 'ls ans qu' ai laissat passar
qu' ieu non fai Dieu remenbrans
sol aissó 'm deu ésser dans,
quar gizardon no fei hom de no re
e quier l' a tort qui non á fag de que.

Ben sai qu' a tart mi sui pres
vas Dieu de mercé clamar,
mas el nos mandet so 'm par
que qual c' ora qu' ieu vengués
no 'm soanería ges
e fora tems d' albergar,
pero ben volgra enans laissar
mos faillimens grans
quar en sa cort no pot intrar so cre
nulls homs tachat de nulla mala re.

Les segles fals e truans
vils e sembaires d' enjans
ab hú non a nullhs hom honor ni be
pus ama Dieu ni 'l blan, ni 'l tem, ni 'l cre.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *Dieus verais a vos mi ren.*
II. *Be n' es razós qu' eu retraya.*

GUILLEM DE CERVERA.

Si tot letra no say,
En Guylan de Cerveyra
als plans comenseray
plan' obra vertadeyra.

Mas no 'm conexerán,
ies ne m' entendrán be,
can mon nom ausirán,
ne 'ls sovendrá de me.

No conosc ablatius,
singulars ni plurals,
verbs, oblics, sostantius,
ne mudes ne vocals,

Pretérits ne presens,
consonans, leonismes,
ne ab sens ne accens,
ne comtes d' argorismes.

Mas am e-z ay amat,
e-s enquer amaray,
e pas e-z ay passat
e lig e ligiray.

Car ligir ditz emblar,
perqué emblar volgra mi
á tot vil malestar,
c' aytal emblar vey fi.

E ligirs ditz coylirs,
perqu' eu volgra cuylir
amor, plasers, servís
ab poder de servir.

E ligirs passar dits,
perqu' eu volgra passar
ab los tres reys, guarnits
de tot arnés, la mar.

E ligirs dits ligir,
can hom la letra lig,
e triar e-z eslir,
si tot be no comfig.

Eslir volgr' e triyar,
si pogués, mal e be,
e 'l be pendre, laixar
lo mal, c' axi-s covó.

E volgre ligir libres,
on conagués cals suy,
e co 'l mon vay con gibres,
cals seray e cals fuy.

Fiyl, per vos altres dic
aquestz dits planament,

car volgra fossatz ric
de saber e de sen.

Esguardan m' escoutats
e de cor m' entendets,
e can be m' entendats,
mos plans dits retenets.

Qu' escoutars sens entendre
fa mays trop mal que be:
qui escouta, rependre
se fay, can no reté.

Lo be, c' als bons aus dire,
e laix' anar lo mal;
c' hom no deu re escriure,
hon perda son iornal.

Tots vostres V. sens vuyl
metats en l' escoutar,
car lay, hon guardon l' uyl
fan de se 'l cor virar.

E no podrets far re,
ni menar ab les mas,
que 'l cor no y an de se,
en bocha ni en mas.

No pot hom re sentir,
que 'l cor adés no y an,
tuyt me porán ausir,
mas be no m' entendrán.

Car say que caminant
per terra navegant
avets sercat lo mon
vivent ab gran sejorn
e á les vets desayre
perqué podets retrayre
e respondre al petit
melor dejus scrit
donchs no 'm vullats mentir
amich Vilarubir
mes vos prech que 'm digats
qual vida may vos plats
de la terra ó la mar
car moltes veus lausar
vos é oida la terra
é mayorment si gerra
ere deyets que vich
fariets vostre brich
tos temps de vostra vida
mas vey que be 'us otblida
car vos ets si girats
que de luy les tres parts
fets vostre domicili
en la mar qui Navili
no guardets al ne bo
al que ayats dejus pro
fuyl peril es grant
pel que nostron infant
pugats be arecar

alarme infernar
faent baube bebay
vuyles que perde ho guay
lo las comendetari
quil seu per violari
comprar n' osa fiat,
mas com ab luy costat
aurets aurá plaser
que cabal puxa aver
car lo guany es ten poch.
. . . .

AMANEU DES ESCÁS.

Dona, per cui planc' e sospir
joven, car á tart vos remir,
per mercé 'us vuelh preiar e 'us prec
que vulahtz saber mon sen
e mon cor e mon estamen,
e co m' a fin amor conqués
e vençut e laissat e prés
per vos que non faitz á blasmar;
que jes non podés devinar
jeu com vos am, si no 'us o dic
. . . .
vers es, gentils don' e plasens,
que vos sabetz be qu' ieu vos am,
mas jes no sabetz com aflam
et art mon cor per vostr' amor,
c' anc nulh temps mais aital ardor
non ac mos cors ni no sentí;
vers es lo reprochier c' om di:

Tal se cuia calfar que s' art.
E li vostre plazen esgart
fon me tan dos al comensar
que 'l dos m' es tornatz en amar
com di 'l repropchier que vers es:
Aital cuiá penre qu' es pres.
Tot enaisí m' es avengut
que pres e liat e vencut
m' avetz vos et amors essems;
e Dieus do 'm vezer loc e temps
que portetz vostra part del fais,
qu' ieu l' ay tastat, e non engrais,
ans m' amagrezisc a sobrier,
per que 'm sove d' un reprochier
c' ai mantas vetz auzit contar:
Que aital fais Deu hom levar
Su 'l col que 'l puesca sostenir;
dona, et ieu no puesc' sofrir
jes lo fai sex la vostr' adjuda.
Amors es com miega perduda,
cant es trastota d' una part;
que l' us n' a e l' autr' atretan,
adoncx val amors a guaran
lial e bona et entieira;
et es fort avinen manieira,
can l' us amicx a l' autre val,
e dire 'us n' ay si no 'us sab mal,
un repropchier que fort m' asauta:
C' ab la una ma lavo-s l' altra,
et ambas los huels e la cara.
Vos sabetz, dona gentil, clara,
que us plazers autren' adutz;

e per so car mi soi rendutz
á vos et al vostre voler,
per razó 'm deuria valer
amor e servirs e mercés
e sufrensa e bona fes,
e vey que negús no m' acor;
peró en vostra gran valor
m' albir et ay bon esperansa,
C' aisí cant n' ay gran malenansa,
n' auray gran be ab joi isnel,
C' apres la plueia fara bel,
so ditz hom salvatjes

. . . .

C' ai auzit dir manta sazó:
Que l' autrui dol badalha so

. . . .

Un repropchier ai auzir dir:
Piegiers es sofrir que morirs,
e sofrirs es coma languirs
e languirs es com pietz de mort...

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *El temps de nalador.*
II. *En aquel mes de mai.*
III. *A vos, que ieu am desamatz.*

RAMON LULL.

I.

Un consili vuyl començar
en mon coratge, e xantar,
per ço que faça enamorar

tots cells qui ho poden far
per Deu servir,
e lo sepulcre conquerir:
molt ho desir.

En consili tan gran siats,
e tan bellament ordenats,
que Deus ne sia molt honrats
e mant hom ne sia salvats,
e tot lo mon
en lonch, ample é pregon
haja ahon.

En consili no façats for
per argent, castell, ne per or;
temets ho com seny si que mor;
car si havets bo e gran cor,
¡Ah! ¿que dirán
Juseu, sarrahí, vestian
tartres é man?

En consili no siats duptós,
avar, ni trist, ne peresos,
tant forts siats complits d' amors,
de suspirs, lágremes é plors,
per bon amar
que Deus vos faça acabar
lo seu honrar.

En consili hajats consell
ab hom ardit é no volpell,
á consellar per bon capdell,

e si 'u havets serets molt bell;
car hom vestit
de vicis é mal sperit
es mal garnit.

En consili qui 'us diu de no,
de no diu al Senyor del tró,
qui per amor en la creu fo:
si ell lo lexa abandó
al diable
infern será son stable
turmentable.

En consili Deus vos ajut;
temme no siats decebut,
car mant home ha leu volgut
alcú be far qui es recregut
al començar;
prech Deus qu' eus vulla amparar
ab bo amar.

En consili ans que pàrlets
guardats en quals començarets;
en tots homens non vos fiets,
car mant home no está drets.
¡Ah, bon amich!
Savi 's qui per altre 's castich
e tem destrich.

En consili lo pech moltó
engana 'l lop é lo leó,
e la volpa engana al capó

e mant hoc es pijor que no.
Si no 'us guardats,
por mant hom serets enganats
e menyspreats.

En consili guardats la fi
de Deu, qui está lo camí
de parais, veray fi;
de si hi anats vespre é mati,
segur irets,
barat ne tort mal no tembrets;
perfayt serets.

De las obras d' est poeta sols publiquem aquesta. Fou un dels talents mes privilegiats de son segle y compongué moltíssimas obras. Qui vulla coneixe sas rimas (que fan un volum de 700 páginas) veji la edició que l' any 1857 publicá en Mallorca 'l llorejat poeta y Mestre en gay saber En Geroni de Roselló.

GUILLEM DE MUR.

D' un sirventés far me sia Dieus guitz
quar comensat l' ay per bona razó,
quar lo sanch bers on Dieus fon sebelhitz
vólon liurar aissilh qui de lay so,
e sia certz quals que s' en entremeta
e n' intra en mar en bona ensió
que Jhesum Crist en tan luec los meta
en paradis, quon li siey mártir so.

Per quascús gart quon irá garnitz;
quar Dieus no vol qu' ab l' autruy garnizó,
de qu' autre á tots sia desposseezitz,
lai pas nulh hom ses satisfactió.
per qu' iéu non cre qu' a 'ital home prometa
Dieu son regne, ni que s' amor li do,
si ben lai vay ab arc ni ab sageta
qu' el sout que pren cobra son gazardó.

Non cre sia per Dieu gent aculhit
ricxs hom que pas ab l' autrui messió
ni selh qu' a tort n' a los sieus descauzitz
ni fai raubar per aquelh' ochaizó,
quar Dieus sap tot que porta en sa maleta,
e s' ab tortz vay, trabalha s' en perdó,
quar Dieus vol cor fin ab volontat neta
d' ome que pas mais per lui que per dó.

L' archivesque prec de cui es Toleta
qu' amoneste lo bon rey d' Aragó
que per complir son vot en mar se meta
e per tener en pes son bon ressó.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *Guilhem de Mur, que cuia far.*
II. *Giraut Riquier, segon vostr' essien.*
III. *Guilhem de Mur, chauzetz d' esta partida.*

OLIVER LO TEMPLARI.

Estat aurai lonc temps en pessamen
de son don ieu vuelh un sirventés far,
car no vei res que 'm pogués conortar

de l' or' en say qu' el bon rei fon perden
ab sos barós et el cam desgarnitz
pels turcx savais mot laiament aunitz;
mas ara 'm platz car vey que no 'ls oblida,
ans clamaray mentre er cors aia vida.

La rezenzó e 'l sepulcre breumen
(als turcs felós) als convenc a laissar
per que n' an fag mans homs de say crozar
coms, ducx, marqués e 'ls autres eyssamen
per qu' ieu prec sil qu' es visibles Trinatz
ver Dieus, ver hom e ver San Esperitz
que el lur sia ver stella caramida
e 'ls guit e 'ls guart e 'ls perdó lor falhida.

Rey d' Aragó de tot mal non chalen
c' avetz conquist de Tortos' al Biarne,
Malhoga, sovengáus d' outramar,
per qu' autre non pot esser tenens
del sieus temple que avet tan gen servit;
e car vos es del mon lo plus ardit
de fag d' armas ni Roma vos convida
acoiretz sai o tot lo mon vos crida.

S' el rey Jacme ab un ters de sa gen
passés de lai leu poyra restaurar
la perd' el dar e 'l sepulcre cobrar
car contra lui Turcx non an garnimen,
qu' el sa n' a tan (vençutz) e desconfitz
pres e liatz, mortz, nafratz e delitz
(de mons) e tors en batalla en ramida
et a conqués so que tanh a sa vida.

Paire veray, senhér del firmamen
qu' en la Verge vengués per nos salvar
e batisme prezés per l' antica ley
(sus en la crotz) on morís a turmen
e puey traissés d' iffern los just peritz
resucités qu' aisí o trobam escritz
(sia guitz) quan lo rey qui ten Lerida
al jutjamen sia en nostra partida.

Rey d' Aragó volgra-us vezes garnitz
ab M. Vassolhs vostres en cam floritz
e que y agues II com en qui pres guida
e 'ntre 's vescoms el senhor de Gelida.

PERE II.—GUERAU BORNEIL.

GUERAU.

Be-m plaria, séigner reis
ab que-us vís un pauc de lezer
que-us plagués que-m diguessetz ver
si-us cuiatz qu' en la vostr' amor
a bona dompna tan d' onor
si com d' un autre cavallier;
e non m' en tengás per guerrier
aus mi respondés frauchamen.

PERE II.

Guirautz de Borneil, s' ieu mezeis
no-m defendés ab mon saber
ben sabés on voletz tener

per so ben vos teng a follor
se-us cuiatz que ma ricor
vailla mens a drut vestadier;
aissí vos pogratz un denier
adesmar contr' un march d' argen.

GUERAU.

Si-m sal Dieu, séigner, mi pareis
de dompna qu' enten é valer
que ia non failla per aver
ni de rey ni d' emperador,
non fassa ia son amador,
so m' es vis, ni no ill a mestier
car nos ric home sobraussier
non vóllen...

PERE II.

Guirautze, non está genseis
si 'l ric sap onrar ni temer
si donz el cor ab la poder
li josta, co 'l te per seignor,
preza 'l donc menz per sa valor
s' é mal no 'l troba sobrier:
ja sólon me dire reprobier
que cel val mais e mills pren...

. . . .

Guirautz, anc trop ric no-m despeis,
en bona domna conquerer
mas en s' amistat retener
met ben la forsa e la valor

si 'l ric se fan galiador,
e tan non ámon huei com er
de mi non creas lausenguier
qu' eu am las bona finamen...

. . . .

Guirautz, hoc ben d' amor leugier
mas a mi no-m dones parier
qu' ieu n' ai guazaignat per cen.

PERE III.

Peire salvagg' en greu pessar
me fan estar
dins ma maizó
Las flors que say volon passar
senes guardar
dreg ni razó;
Don prec asselhs de Carcasés
e d' Ajenés
et als Guascós prec que lor pes
si flors me fan mermar de ma tenensa;
mas tal cuia sai gazanhar perdó
que 'l perdós s li er de gran perdició.

E mos neps que flor sol portar
vol cambiar,
do no 'm sab bo,
son senhal et auzem comtar
que 's fai nomnar
rey d' Aragó,
mas cuy que plays' o cui que pes
los miéus jaqués

se mesclarán ab lor tornés
e plas' á Dieú que 'l plus drey-turier vensa;
qu' ieu ja nulh temps per bocelh de Bretó
no laysarai lo senhal del bastó.
E si mi dons al cor cortés
ples de totz bes
Salvagge, valer mi volgués
e del seu cor me fes qualque valensa
per enemicx no 'm calgra garnizó
ni desplegar pennol ni confaló.

PERE SALVATGE.

Senher, reis qu' enamoratz par
non degra star
ab cor feló
contra flors, ans deu albirar
com posca far
ab bon ressó
culhir las flors en aquel mes
on l' estiu es!
E las flors naisson plus espés
e 'ls culidors sian de tal valensa
qu' en poig ni plan, en selva ni boyssó
no láisson flor de sai Moncanegó.

SERVERÍ DE GIRONA.

No val iurars lai on falh lialtatz,
ni razonars en cort que dreg so an,
ni demandars lai on renh cobeitatz,
ni castiars qui vergonha non blan;

ni val mercés lai on falh chauzimens,
ni chauzimens lai on mals es á tria,
ni belhs arnés entre 'ls crois lagz tenens,
ni digz cortés en loc de vilania.

No y val lauzars a selh cui falh bontatz,
ni ensenhars lai on saber pren dan,
ni val callars ab servitors malvatz,
ni convidars en taula ab glotz manjan;
ni gen aprés entre 'ls mals entendens,
ni entendens ab pega companhia,
ni fis sotzmés ab donas desplazens,
ni meritz pres on no y es mais falsia.

No val preiars ab vilars vil puiatz
ni gen parlars ab selhs que van gaban;
ni val chantars entre 'ls tritz e 'ls iratz
ni val donars als us autres rauban,
ni parentés ab croys avars parens,
ni ricx parens lai on falh manentia,
ni homz entés entre 'ls fols respondens,
ni fait enprés ab selhs que aver desvia.

Ni val tiorns clars, ni lumz als issorbatz
ni prim trobars ab mals entens truans,
ni val gardars als maritz fellós fatz,
ni menassar á mollers quan mal fan,
ni bona fes ab malvatz mescrezens;
ni val crezens en terra de falsia
ni dos promés ab messongiers manens,
ni reys plaidés tollens quan dar deuria.

No val amars lai on es falsetatz,
ni sopleyars vas folhs humilian,
ni val onrars ab croys outracuiatz,
ni captellars entre 'ls necis estan.
Ni ricx després per dar fals jutjamens,
ni jutjamens dreitz ab falsa baylia,
ni val purs pes fazen latz falhimenz
ni fortz paés ab mala senhoria.

Seprepretz es bon' e bell' e prezens
entre 'ls plazens e 'l cartz ab cortesia.
A pres conqués el rey e 's tan valens
qu' om dels cortés per pus cortés lo tria.

Tans
afans
pezans,
e dans
tan grans
d' amor
ay
ses jai,
qu' esmay,
esglay
mi fai
don plor;
cors clar
no 'm par
m' ampar
qu' amar
mi fai
ses dar
daussor:
las!
tan pas
mal pas
qual vas
an mas
atrás
no 'm trairay per paor.

Gen
n' aten
emen
d' amen
plazen
qu' aport
mi,
men qui
ma fi

am si
no vi
ma mort;
quan
denan
ploran
penan
pensan
baizan
la veí
il qui
confort
vis
dos ris
cors fis
blanc lis
m' aucís
que 'm faitz pieitz á gran tort.

Cars
afars
amars
espars
amars
d' aucir,
hon
mais mon
amon
pus fon
ab mon
dezir,
qual

greu mal
coral
mortal
no 'm val
e fa 'l
doblar
ab greu
martir;
res
no 'm pres
tan s' es
encés
pogués
ja ses
merces
mi lais... guerir.

Mals
iornals
corals
mortals
sessals
sos
e mos
cors blos
secós
airos
de nos
iassé
servir
per
plazer

qu' es per
iorn ser
non vuelh
doná 'l do
tal ressó
selh bo
ricx do
que 'm fo
promes vostra mercé.

Glatz
venatz
m' er pratz
floratz
si 'us platz
m' amors,
fels
m' er mels
e cels
cruzels
e gels
freitz flors,
fays
pantays
esglays
esmays
m' er lays
e mays
si 'm fays
d' aytan
secors.
qu' ab
bon cap
acap
qu' escap
al cap
que cap
entre 'ls fals parladors.

Ab
mes cap
ans sab
far gap
sens gab
si de totas valors.

Silh qu' es dels cartz honors
e 'l rey Peire pretz sors.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *Baile, jutge, cosselhier d' aut senhor.*
II. *Totz hom deu far aço que 'l vielhs sers fa.*
III. *A greu pot hom conoisser en la mar.*
IV. *Del mon volgra que son nom dreg seguis.*
V. *En mal punh fon creada.*
VI. *Cuenda chansó plazen ses vilhanatge.*

VII. *A vos me suy bona dona donatz.*
VIII. *Puy semblet genier amors.*
IX. *Qui bon frug vol reculhir, be semena.*
X. *Un vers ferai dels quatre temps del an.*
XI. *Man ric mi demandon si am.*
XII. *Si tot s' es braus l' ayrs é 'l mes.*
XIII. *Cavayers e sirvens.*
XIV. *S' ieu fos tan rics que pogues gent passar.*
XV. *Si volets dir de mi.*

SEGLE XIV.

Bellviure, ***Pau de.*****—Fraderich** ***de Sicilia.*****—Mallol,** ***Llorens.*****—March,** ***Arnau.*****—March,** ***Jaume.*****—March,** ***Pere.*****—Miquel,** ***Bernat.*****—Muntaner,** ***Ramon.*** **—Prades** ***Daude de.*****—Pere** ***l' Ceremoniós.*****—Pons, Huch III,** ***Compte d' Ampurias.*****—Queralt,** ***Pere de.*****—Turmeda,** ***Anselm.***

PAU DE BELLVIURE.

Per fembra fo Salamó enganat
lo rey Daviu e Samsó exament
lo payre Adam ne trencá 'l manament
Aristotil ne fou com encantat
e Virgili fon perdut per la tor
e sen Johan perdé lo cap per llor
e Ipocras morí per llur barat
donchs si havem per dones follejat
no smayar tenir tal companyía.

FRADERICH DE SICILIA.

(Al compte de Ampurias.)

Ges per guerra nom chal aver consir
ne non es dreiz de mos amis mi planga
ch' a mon secors vei mos parens venir,
é de m' onor chascuns s' esforza en s' langua
perch' el meu nom maior cors pel mon aia.
E seneguns par che de mi s' estraia
no l' en blasme qu' en menta faiz apert
ch' onor e prez mos lingnages en pert.
Pero el reson dels Catalans auzir
e d' Aragon puig far part Alamagna;
e so ch' enpres mon paire gent fenir:
del regn' aver crei che per dreiz me tangna,
e se per ço de mal faire m' assaia

ninguns parens, car li crescha onor gaia,
bem porra far dampnage á deschubert,
ch' en altre sol non dormi ni 'm despert.
Poble, va dir a chui chausir so plaia
che dels Latins lor singnoria m' apaia;
per que aurai lor e il me per sert;
mas mei parens mi van un pauc cubert.

LLORENZ MALLOL.

Molt devetz dompnam suy presentatz
á vos preyau que 'm disetz clarament
qui son aycels qui 'us han dat entenen
qui heu aya dit qu' en suy de vos amats
car nuyll temps no dixi tal follor
ne dins mon cap nos poch may presumir
dir negun mal de vos ne consentir
res que tornás a vostra desonor.

E tant no 'us dich que vostra senyoria
me vullye ausir ne ver per scusat
d' on visch molt trist e quoax desesperat
imaginant en la trob gran falsia
que lausangiers alevar m' an volgut
per metre mal entre nos e devis
d' on prey á Deus ab cor veray e fis
si 'u diguí may qu' en res El non m' ajut.

Si 'u diguí may, que ja Deus no 'm perdó
degus peccats qu' aya fets venials
ne ay tampoch los que seran mortals
ans en infern criéu penetensa 'm do

tal que nuyll temps no 'n calgue haver sper
d' exir de lay on auray marriments
ans xascun jorn me doblen los turments
tant que l' ausir perda é lo veser.

Si 'u diguí may, qu' ab vos dampna ver aya
hon mis lo cor lo primer jorn que 'us viu,
no trob mercés ans me fassats l' esquiu
havent plaser de tot mal que ieu haya,
e si mon cors en vos preyar se mou
qu' ab respost brau mostratz que 'm pesatz poch
si que mon torn com á un bel badoch
en tant mal punt que no faza mon prou.

Si 'u diguí may, que si 'n cort de senyors
per alguns fayts may de res aclamar
que degus dels no 'm vullyen scoltar
ne dir perque fan aleys mes clamors,
ans del auzir se donen tal afayn
que lo callar me donen per respost
e tant no crit qu' á me degú s' acost
ans diguen tuyt que me 'n vaya malgoayn.

Si 'u diguí may, que si pux á vellesa
tant dolent torn e tant croy e revés
que per mos fayts desgrat de tota res
haya tots temps ab gran colp de pobresa
e per destret aya viure tot sols
preyant á Deu que 'm tragué d' aycest mon
e si no 'u fay no sie nuyt ni jorn
que puscha aver sino mals é grans dols.

Si 'u diguí may, que si jugar me prench
á degun joch de taules ne d' eschachs
que a tant com juch mon sauber sie flachs
e mala sort no 's parte de mon rench,
á fi que 'ls daus trench tots ab lo coltell
renegant Dieus e los sants atresí
tant que 'l vaguer me prengue el matí
me veyeu tuit sus alt en lo costell.

Si 'u diguí may, que si nuyll temps viatge
fas vultra mar ab mercadés ensemps
que per me sols se mogue tant mal temps
que tuyt pensém morir a mort salvatge
que 'ls colps de mar nos donen tal esmay
que 'l govern trench e 'ls arbres de hu en hu
é l' endemá me trobie qualcú
sus en mon trast mor de por e de glay.

Si 'u diguí may, que si n' alguna part
ieu m' esdevench entre mos enamichs
que sobre me se mostren tan enichs
que no 'm laixon fins qu' astruch sia e fart
de ferir me la squena e lo cap
tant crusellment que no 'm romangue sanch
dins lo meu cors ans me sallon pel flanch
tots los budels tant que de mort no scap.

Si 'u diguí may, que si james notari
sui ne cosech auctoritat reall
que ell primer faze per mon seu mall
un testament fals ab un inventari,
d' hon sia pres axí soptosament

que davant tuyt me posen sus al coll
l' encartament e del sayt lo pus foll
m' azot tan laig que muyra de present.

Si 'u diguí may, que si cort d' algun rey
seguesch ne vuyll aver fama he renom
jo prech á Deus que no sie null hom
que 'm vullye be ne salt de mon servey
ans tots ensemps me vayen difamant
trasen escarn de me com d' un sclau
tant que ab bastons me giten del palau
ferint mon cors e tots temps ahucant.

Si 'u diguí may, que si poch ma ventura
ieu me fau clerchs de cant misa de cert
que 'l benifet que á mi será ofert
haya á tenirlo ab simonia pura
ez á far mals sia induytz
que de present sia hirrigulars
e 'l payre Sant man sien mors starts
A Escornalbou on reta l' esperitz.

Si 'u diguí may, que si nuyl temps m' acort
d' aver moleyr ne conseguir ne puch
jo prech á Deus que haja 'l cors malastruch
o reu e vil ab sguart fer e tort
ab leja faz e ragullosa veu
ab lo nas lonch e que 'l pude l' alé
è brava tant que no li gos dir re
ne sonar mot tant me tengue sots peu.

Si 'u diguí may, que 'l jorn qu' iray á casa

no y puscha anar sino sols e ben luyn
e si falcó se leve de mon puyn
ja mes no torn per grans hauch é que faza
es jeu cercant lay amont es avayll
maleynt Deu encares tots los sans
venguen molts lops que 's menjen tots los cans
si que me 'n torn ab gran febra y rugayll.

Si 'u diguí may, que si lay en ivern
vau per camí cuitat per alguns fets
que prech á Deu que 'm luyn del camí drets
e 'm faza anar en loch brau e stern
e com seray en aycest mal partit
venga la nits e que 'l cel s' anuvol
ab trons e lamps e tal terra tremol
que 'm trobe mor é 'l rocí startit.

Si 'u diguí may, que si 'm fau james frayre
presicador, vullyes carmalita
que ges ne trob monestí o cenobita
on sostenir me vullyen poch ne gayre
ans meys amichs fassen de me tal clam
dizen qu' eu faz males arts e conjurs
perqué jutgats si afar mos acurs
ans carçre scur on muyra de fam.

TORNADA.

Mon rich thesaur juntes mans vos reclam
que no creyats males veus ni tafurs
pus que vesetz qu' en suy leyals e purs
en voluntat qui sus totes vos am.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

Sobre 'l pus alt de tots los cims d' un arbre. (7 estrofas.)

ARNAU MARCH.

PARLE LO SENY.

Presumptuós cors plé de vanitats
inflats d' ergull sens neguna raysó
com no t 'coneys vols hoir tots temps no
axi 't morrás seguint tes voluntats
que feres tu si may te sdevenía
d' esser amat d' alguna qui 't plagués
que res ab mal tristor dol e faunía
tan á llur vol e per no res conqués.

PARLE LO COR.

. . . .

PARLE LO SENY.

Cor malastruch membret com axí 't pres
en temps passat per lo voler seguir
pren tot lo guany cos tristor e desir
mal e treball qui t' ha molt fort solmes
dolent mesquí com est d' aytal crehença
cuydes guanyar amant en tant alt loch
pren los mitjans actiu á ma entendença
dels grans estats fugirás com de foch.

PARLE LO COR.

Ay las mesquí be veig quan valgut poch
mos greus treballs passats fins al jorn d' huy
seny mes heu say que fortuna 'm defuy
qui 'm pot valer si contra leys no 'm moch.

. . . .

E si algun temps complia m' esperança
bon sperar mes val viure en gran bonança
un pauch que molt comunament passan.

TORNADA DEL SENY.

Si penses cor l' ergull com baxará
per qui ne quant d' aqueys e d' altres mans
sens lur estat enveya no 't fará
havent morir cruelment per vils mans.

TORNADA DEL COR.

O tart o leu cascú sab que morrá
e seguint tu no 'n soy pas restaurans
si morts son cells la lur fama viurá
perqué mes bo soferir tals afans.

Un novell fruyt eixit de la rebaça
d' eternitat, humanal carn vestit,
lo fill de Deu nat per aquesta nit
s' es demostrat en la temporal plaça,
peregrinant nostre camí passible,

lo cors humà seguint la Deitat,
perque 'l Satan ne fos mils enganat
lo Salvador s' es fet á tots visible.

ENDREÇA.

Lo Sperit Sant prech que mon cor encena
de gran ardor; tots temps puxca servir
l' infant qu' es nat e puis volgué morir
per nostre amor remenl l' infernal pena.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

Qui porá dir lo misteri tant alt.

Y en lo poemet de Torroella: *Tant mon voler*, etc., figura com de est poeta una cobla que comensa aixís:

Tot hom se guart de mi
de si anant treva pus no tindria
ne pau ne bona fi.....

JAUME MARCH.

Quant heu cussir en los fets mundanals
totes les gents vey regir per fortuna
segons lo cors del sol e de la luna
les planetes fan obres divinals
fassen lur prou o lur dan a vegades
axí que 'l mon es pertit per jornades
mas Deu no vol l' arma sia solmesa
forcivolment aytal astre seguir

ans la rahó pot e deu ben regir
lo cors d' hon han entre si gran comptesa.

Pero be 'm par obra descominals
quant heu remir causa per sí cascuna
e vey gran be haver persona struna
e d' hom gentil e bo sofrir grans mals
axi que 'l be vey amar per casades
sens merit gran los vels ben debades
e gran honor no seguint gentilesa
e sino fos com dins mon cor malbir
quatre mones mellor avenir
hagre del tot la mia arma malmesa.

Donchs cars amichs qu' entenets bes e mals
afigurats la cara de fortuna
e no 'us girets si tots las vesets bruna
de vostre sen per treball ne pér als
que chascun jorn hores hi'son nombrades
que may no 'u vis en be totes passades
ges per ayçó non oblidets prohesa
ans vullats vos en tot be captenir
e los amichs amar e car tenir
e en servir Deu non hajats peresa.

TORNADA.

Deus en cuy es tota virtuts compresa
es ha formats los als els fay rogir
pot si li play astre mal convertir
e tot afan tornar en gran bonesa.

TORNADA.

Columba pros supliquém la nantesa
de Deu que 'ns guart d' errar e de fallir
volent nos aut en lo cel acullir
que 's guany sens fi e complida riquesa.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *Ab lo cor trist envirollat d' esmay.*
II. *Dèu é rahó ha mos cinch senys forçats.*
III. *Si á Deus plagués que m' hagués format bell.*

PERE MARCH.

Al punt com naix comence de morir
e morint creix e creixent mor tot dia
cun pauch moent no cessa de far via
ne per menjar, ne jasser, ne dormir,
tro per edat mor e descreix amassa
tan qu' axi vay al terme ordenat
ab dol, ab guaig, ab mal, ab sanitat
mas pus avant dell terme null hom passa.

Trop es cert fayt que no podem guaudir
á la greu mort e que no y val megtía
força ne giny, ricat e senyoría
e trop incert lo jorn que deu venir.
Com quant ne hon que tot ernés trespassa
e no y te prou castell mur ne fossat
e tan leu pren lo vici col cenat
car tots som uns e forjats d' una màssa.

Be sabem tots que ych havem d' exir
o tart o breu e que no y val mestria
breu es tot cert qui pensar ho sabria
mas lo foll hom no sen done cossir
que renyren sa carn bella e grassa
e' l front polit e lo cors ben tallat
ha tot lo cor á lo seu aplicat
als fayts del mon que per null temps no 's lassa.

Si le volém un petit sovenir
com son tots fayts d' avol merchandiria
e 'l zutze loch hon la mayre 'ns tenia
e la viltat de que 'ns hac anoyrir
e nexent nos roman la mare lassa,
e nos plorám de fort anxietat,
entram al mon ple de gran falsedat
c' ades alçiu e adés nos abrassa.

O vell podrit e que porás tu dir
qui 't veus nafrat tot jorn de malaltía
missatge cert es que la mort t' envia
e tu no 'l vols entendre ne hoyr.
Mas com á porch qui jats en la gran bassa
de fanch pudent tu 't bolques en peccat
di sen tractan fassent molt mal barat
ab lo cor falç e la ma trop escassa.

De cor pregon deuriem advertir
en l' estat d' hom qui tot jorn se cambia
que 'l rich es baix é 'l baix pren manantia,
é 'l fort es flach, é 'l flach sab enfortir,

é 'l jove sa dolor breument la passa
é mort ten leu col vell despoderat
é 'l vell mesquí fay lehó de son gat
é pense pauch en la mort qui' l manassa.

Deu sab perqué lexa mal hom regir
o foll o pech é los bons calumpnia
que tal es bo com no te gran batllía
que 's·fer e mal si 'u pot aconseguir.
E tal humil quant es monje de Grassa
qu' es érgullós quant ha gran dignitat
é tal regir una granda ciutat
fora millor á porquer de Terrassa.

Qui be volguès á Deu en grat servír
ez en est mon passar ab alegría
tot son voler a Deu lexar deuria
e no pas Dieu á son vol convertir,
car Dieu sab mills á qui tany colp de massa
per acabar á qui tenir plagat
per esprovar o fer sa voluntat
de çó del seu e que 's rehó que 's fassa.

TORNADA.

Del Payre Sant ay aussit quant trespassa
d' aycest exili al jubí destinat
que: «diz er fos eu un bover stat»
qu' onor d' est mon á peccat embarassa.

ENDREÇA.

Heu Peyres March pregui Dieu qu' el ny plassa
donarme cor e voler esforçat
qu' es ab plasser pendra la adversitat
e sens ergull lo be que breument passa.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

Jo 'm maravell com no 's veu qui ulls ha. (7 estr., torn. y endr.)

BERNAT MIQUEL.

A Deu primer qui es causa causant,
tot comprenent e per si incomprensible,
genolls fincats estich laors donant
com ha format rey tan inconnesible
sobrepujant tots los que son mortals,
de seny, saber, poder e valor tanta,
e de virtuts que dites son morals
que sols pensar l' enteniment m' espanta.

Lo sceptre os veig en má dreta portar
en l' altre part lo pom d' or qui denota
lo mon subdit á vos sens contrestar
ab rahó gran car virtut no 's desnota
de vos un punt avent les cardinals
honor amant com honor amativa
segons descriu esser menys principals
lo Philosof e per vos les deriva.

. . . .

ENDREÇA.

De cor e cors, de boca e voler
á vos suplic ma culpa gran remetra
vostre virtut si mon pobre saber
no ha suplit en la part pus estreta.

MUNTANER.

I.

En nom daycell ver Deus qui feu lo cel el thro,
En so de genentul faray un bell sermó,
A honor é á laus del casal Daragó:
E per tal que axi sia la salutació,
Diga cascú, sil platz, que la Verge nos perdó,
Seny é enteniment quen façam nostre pro
Per est mon é per laltre, e que á salvació
Vengan trestuyt li compte, vescompte é baró
Qui en est bo passatge de Serdenya habandó
Metre si e sa terra e sa provessió,
E segran laut enfant Nanfos, ques guanfanó
E de tota Espanya creximent e crezó.
De llevant á ponent, mig jorn, septentrió,
Tremblara tota gent qui en sa gepció
De sos payres valents reys En Jaymes ja no zo.
E vull sapiats cascú, que aquest es lo lleó
Que Sibella nos ditz, que ab senyal de bastó
Abatria largull de mant alta mayzó,
Que jes hor non diray, que be mentendon pro:

II.

E aras vull que sapiats lo meu entendiment,
   Que trestuyt li presich estant tant solament
En tres causes que eu vos diray verament.
   La primera es la persona qui presicha la gent;
La secunda del poble qui lau be é lentent;
   La terça es la raysó qui del sermo dexent.
Adonchs de la primera vos dich, que follament
   Puje altre en trebuna, que sap certanament
Dir e pro e en contra á tot son moviment,
   E que sapia salvar lo seu proposament.
La secunda del poble, que sens marmurament
   Lo deuon escoltar cascuns molt bellament,
Queu sapia retre á son milloroment;
   Que en estes pauch valria tot son presicament,
Que lavangeli ditz, ques pert la sement
   Quis gita entre peyres e espines e xament.
A la terça vos dich, que deu fer fundament
   Al proposit que parla ses tot veyarament.
Perqueu fundaray mon presich e breument
   En aquest bo viatge quens es á tuyt plazent.

III.

Adonchs, señor infant, com á vostre vasayll,
   E entendrets ma raysó, que assats de trebayll
Hay vist en aquest mon, pus que nul de mon tayll,
   E per ço en la mar vullats pendre mirayll
De li vostre secor, qui feron mant assayll,
   Que trezol no metats en leustol, e satayll

Vos vendrán vostres feyts, que esberch ne capmayll
   Nous estaran davant, sal XX que lalmirall
Galees faça fer lleugeres com á ventayll,
   En axils ballesters yran com á fibayll:
Nols falrá de llurs armes, ans fors com á batayll
   Los trobarets als ops, quasi com prest, aprayll,
Que tot quant les davant tira, que res non fayll,
   Fos en la vostra gent, Senyor, no hi ha mes cayll,
Que trestuyt son de un cor, e nul non sen barayll.
   E axi es la veritat quel valent dun christayll
No preu lals del mon mag del fi corayll
   Quen Serdenya se pesca, es apres del matayll
Vos puscon far senyor, si que ab un sogayll
   Vos ameno davant tuyt selvazent eguayll.

IV.

Per ço ay comensat en lo feyt de la mar,
   Car la mar vol tenir cel qui vol aquistar
Lo regne de Serdenya, e si ho fay trembrar,
   E ara trestuyt lo mon: e sens ço nos pot far,
Sens menar la gent fresca per ferir e per dar
   E jamay ab trezols freschs no pot hom anar,
Notxer ne ballester quels fayts san aparar,
   Ne prober ne remer ayço no cal provar,
Quel ballester en taula juguen á tot llevar,
   Que per mar ne per terra nols pot res contrastar:
E sobre aquest partit yo poria alegrar (1)
   Perque, senyor infant, si Jesu Christ vos guar,
Tota la vostra gent tenets en alt encar,

(1) En l' original de Poblet diu *allagar* seguint apres est vers que hi manca en las impressions.—*Manle bone reyso de que nom cal parlar.*

E honor e poder al almirayll donar
Vullats, e que nul altre no hi haja comandar,
Mas ell apres de vos, e en axi honrrar
Vos fará de tots feyts que vullats començar.
Cent galees ó pus say que porets menar,
Lenys armats, sageties, com no pot albirar.

V.

Sinquanta naus, senyor, say que vos menarets,
Lenys, terides de bandes, e mas daltres lenyets,
Que tots lla, Deus marcé, de vostra gent havets.
A donchs lo recullir sia plazent é nets,
E que a Port Fangos sien trestuyt alets,
Que vengon a jorn cert, e les grans naus farets,
Senyor, metre en escala, e apres los panquets,
Per ço que nengun dan lenamich, questa guets
Nous poguessen donar dany; çous prech queus guardets,
Que ab gent falsa mester say que contrastarets,
Perque dayço es ops, senyor, queus adonets,
Que en les llurs paraules ne en ells nous fiets.
E totes les galees pres de terrra tindrets,
En axi per escala los apareyllarets,
Que sion ordonats, e en guarda metrets
Uns quatre lenys armats, a cuy senyal darets
Que feson aytant lleu, e puys ya no duptets,
Que dan vos pusca dar home que no amets,
Ans en guarda de Deus gint vos recullirets,
Quius do honor e gaug e tot ço que volrets.

VI.

E sencarus sopley la reyal magestat,
  Quen cascuna galea que sion hordonat
Dos notxers e prohers, qui, sens tot barat,
  Penson de li cavayll, que sol un oblidat
No sia, que sos ops nols sia be donat;
  Car la gent tarasana tro que sion usat
De si han pro afar, ans sion be pensat
  Cascuns en son daver, axils sia mandat,
E axi yran tuyt freschs e repausat.
  E tuyt li cavayller sion acostumat,
Que llay hon son cavayll yrat sia mudat
  Ab tota sa companya, per tal ques aviat
Fosson en llur cavayll tuyt molt guint arreat,
  E si als sen fazia, seria vanitat,
Quel passatje es breus, don alegre pagat
  Ira ab tot li seu, e sin era lunyat,
Iria li lo cor que tot fos mal menat,
  E no estia mut qui vol esser lanzat;
Qui son cavayll se lluna pot se tenir per fat,
  Quen lloch pora fallir don será menyspreat.

VII.

E per vostra alteza hordonarets, senyor,
  Que li almugaten e laltre cap major
De lalmugaveria, qui son del mon la flor,
  Vajeen en las galees, e dets companys ab llor
De cascú, e li autre yran ab gran bandor,

Examen en les naus hon lo fasson honor.
La vianda sordone, que segons sa valor
Najon assats trestuyt, axil gran, col menor:
E sen cascun vexell haja ordonador
De totes estes causes que donen á salbor.
E sen cascuna nau feyts metre per teror
Tres ballesters de torn, e quins vos mal simplor,
E trebuchs, manganells, ayço prech non demor,
Exades, palafangues, ab mil bon llaurador,
Vos, Senyor, menarets, e cent tapiador,
Carpenter e ferrer, qui no temon calor;
E puys Dieu mijanzant, nous cal haver pahor,
Que viles ne castells, ciutats, casals ne tor
Que nos renda a vos, si donchs ab gran dolor
No volion morir e perdre llur honor.

VIII.

E quant ayço, senyor, será feyt e complit,
En nom del Payre el Fill e el Sant Esperit,
E de sa dolça mayre, que prech nous oblit,
E de trestuyt li sant, ab joy e ab delit
Vos tengon en sa guarda e sa má, com es dit,
Quel bon rey de Mallorques vos fara tal combit,
Que trestuyt vos diran, que res no hi ha fallit.
E sen apres, senyor, qual se vulla ne crit
A la illa sent Pere, ab fe, e llarch, e trit
Refrescats li cavayll, si eron afeblit,
E se entretant lestol sera amanuit
De passar en Serdenya trestuyt, gran e petit.
Ay qui cell jorn veyrá de joy sera complit,
Que tans coms e vescoms e vervasor exit

Axi gent arreat, qui de cor son plavit
  Servir laut Senyor infant, qui es mol benesit,
De tot á res quil ve, el pus exarnit
  Qui hanch fos, ni hanch mays nul hom vac marit
E darmes say, quel mon non es tan sa delit.

DAUDE DE PRADES.

Daude de Prades non s' oblida
pus que sens e cor lenenvida
que no fassa un bon solats
per si e per cells a qui platz
que dels altres non he gran cura
et si dats per bona ventura
á far romans gay e cortés
mentre quan bes mos talans es.

. . . .

Segons se qu' avia promes
mos romans de tot complit es
pero si negus ni havia
mais ne saubes e mils dizia
ia non pense que 'm anugés
ni mal d' avege lin portés
mas tals ni ha que 's fan pliers
que non volen haver mestiers
mas de maldir e de blasmar
lo que no sauben esmendar
e no enten d' on neix que s' es.

PERE LO CEREMONIÓS.

Mon car fill, per Sent Anthoni!
vos juram quets mal consellat,
con laxats tal matrimoni
en que 'us dan un bon regnat,
e que n' hajats altre fermat,
en infern ab lo dimoni.
Sia en breu qui 'us n' ha enganat!

. . . .

qui ben crex son patrimoni
es n' est mont per tuyt presat.
Axi ho dits Apolloni
largament en un dictat,
on ho á ben declarat;
e li fa gran testimoni
Alexandre, en veritat,
no volg esser mullerat.
¡Pel valent de Sant Celoni!
¿Quen prodrés tal heretat?

. . . .

(A son fill En Martí, dienli com y de quina manera los joves de la illa de Sicila devian en avant armarse cavallers.)

Vetlan el lit suy nun pençer casat
de dar consell als cavallers quis fan,
de quis faran cavallers d' ara avant
et en qual loch los será pus legat.

E dich primer que la Cavallaría
rebre deu hom de son Senyor si y es,
o de valent cavaller en apres
o de qui cap de son linatge sia.

Lo loch me par que sia pus degut
nobla ciutat o vila grosse e gran
o 'ls enamichs valentment garreian
tenent el puny lança el bras escut,

On esgleya en gran devòta sia.
e si 'u fa axi, no será ja représ
per cavallers ne per null hom entés
quin nobles fayts met(-)se pensá tot dia.

D' amor no chant axi com far solía (1)
car me vey trop en anys avant empés,
duptant que 'm fos en mal per alcumspres
perque men call, que pus non chantaría.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

A vos me don senyora de valor
al present jorn per vostra gran honor, etc.

PONS HUCH III, COMPTE D' AMPURIAS.

(Resposta á Frederich de Sicilia.)

A l' onrat rei Frederic trez vai dir
q' a noble cor nos taing poder sofragna,

(1) Los cants d' amor nos son desconeguts: mes no hi ha dupte de que han existit, tota vegada qu' ell mateix en aquest vers ho aferma.

Peire comte; e pusc li ben plevir
che dels parenz ch' aten de vas Espagna
secors o gan non creia ch' a lui vaia,
mas en estiu fasa cont chels aia,
e dels amics; e tegna li oil ubert
ch' els acoilla pales e cubert.
Ne nos cuig ges ch' el seus parenz desir
ch' el perda tan ch' el regne no il remagna;
n' el bais d' onor per Franzeis enrechir;
ch' en laisaran lo plan e la montagna.
Confundal Deus é lor orgil decaia:
pero lo rei e Cicilian traia
onrat del faitz; che 'l poublat el edesrt
defendon ben da chosion apert.
Del gioven rei me plaz can non sesmaia
per paraulas, sol qa bona fin traia
so ch' el paire chonquis á lei de sert
e si 'l reten, tenremlen per espert.

PERE DE QUERALT.

Sens pus tardar me ve de vos partir
na falza amor puscha vey la falsía
de vostre cors fals plé de tritxaria
qui tot lo mòn vol en color tenir
d' hon eu maldich lo jorn lo punt e l' hora
qu' ieu a vos mon cors abandonat
richa d' engan, paubre de leyaltat
soltz et al tot pus amarga que tora.

TORNADA.

Al Dieu d' amor supley ab reverença
qu' en breu de temps siatz pus freturans
de servidors que vos non sotz bastans
e no trobets qui 'us aport benvolença.

ANSELM TURMEDA.

En nom de Deu omnipotent
vull començar mon parlament,
qui apendrer vol nudriment,
aquest seguesca.

—

Primerament quant serás batejat;
creurás que la Divinitat
es un esser en trinitat
de las personas.

—

Y que Jesu-Christ fill de Deu viu
es Deu ver Deu, fill de Daviu:
aço es ver, y axí ho diu
la Santa Scriptura.

—

Dels articles, o tu fill meu,
creurás lo que la Iglesia creu;
e si no lo seny teu,
la fe hi basta.

. . . .

Aquest llibre jo he dictat,
perçó que si es demanat

d' algun fet sies informat
de la resposta.

Y no l' he dictat en llatí,
perque lo vell, e lo fadrí,
l' estranger e lo cosí
entendrel puguen.

—

Llegidor, precte humilment,
si hi veus algun defalliment,
que per tu, be y llealment
esmenat sia.

—

Y si vols saber mon nom
fra Anselm me apella hom,
y Turmeda sobre nom
tots m' ajustan.

—

Açó fon fet lo mes d' Abril
temps de primavera gentil,
noranta set, tres cents y mil
llavors corrien.

—

Prech á Deu Omnipotent
que nos ha criat de nient,
que lo nostre habit ament
en paradis sia.
Amen.

SEGLE XV.

Abella, *Pere d'*.—*Acanyés, *Lluis*.—Avinyó.—Borja, *Tecla de*.—Boxadors, *Andreu de*.—*Bover, *Ramon*.—Crespí *de Valldaura*.—*Cardona, *Ramon de*.—Diez, *Roderich*.—*Estrús, *Bernat*.—Eril, *Arnau d'*.—Stanya.—*Ferruix, *Gabriel*.—*Ferrandis, *Vicent*.—Ferrer, *Francesh*.—(Fenollar, Scrivá) (Fenollar, Vidal, Verdanxa, Vilaspinosa, Miquel Stela.)—Febrer, *Andreu*.—Fogassot, *Joan*.—Ferrando.—Figueras.—*Garau, *Joan*.—*Guiot, *Dionís*.—Galbany, *Pere*.—Gazull, *Jaume*.—Gibert, *Guillem*.—Gralla, *Martí*.—García, *Martí*.—Guerau, *Francí*.—Jordi de Sant Jordi.—Lull, *Romeu*.—March, *Ausias*.—Masdovelles, *Pere*.—Masdovelles, *Berenguer*.—Masdovelles, *Joan*.—Moncada, *Huch de*.—Moreno, *Joan*.—Navarro.—Oliver, *Francisco*.—*Portells, *Baltasar*.—Perot, *Johan*.—*Pastor, *Simon*.—*Puentull, *Joan*.—Perez, *Miquel*.—Pastrana.—Puig, *Pere*.—*Roiç, *Lluis*.—Roig, *Jaume*.—Requesens, *Lluis*.—Rocabertí, *Vescompte de*.—Roiç de Corella, *Joan*.—Rocafort, *Joan*.—Ramis.—*Sessellas, *Blay de*.—*Spanyol, *Benet*.—Sors, *Lleonart de*.—Safonit, *Jaume*.—Stela, *Comenador*.—Sunyer, *Mossen*.—Serra, *Bernat*.—Serradell de Vich.—Çavall, *Ramon*.—Torroella, *Pere*.—Traffort.—*Urgell.—*Vinyoles, *Narcís*.—*Viana, *Carles de*—*Vilagut.—*Valterra.—*Vilarrasa, *Lluis de*.—Valmanya, *Antoni de*.—Verdú.—Via, *Francesh de La*.

PERE D' ABELLA.

Pus axí 't plau ta bandera stendre
é divulgar ça e llá los secrets
de tu e mi qui 'm son estats retrets
ben' he rahó que jo 't dega rependre
e dar castich perque altra vegada
ton parlar franch no sia abandonat
. . . .
car veure pots que comets gran errada.

TORNADA.

Aldonça prous Deus vos ha dotada
col solell bell retent gran claradat
á quantes son passats de gran beldat
entenets be la coble é la tornada.

MOSSEN AVINYÓ.

Com á forçat m' hauré de vos partir
pus no 'us ve be aceptar mon servey,
cert á mon grat me convendrá morir
e morint prest se que pendré remey.
Lo cor mesquí qui no pot soportar
l' enuig é dan que 's veu aparellat
d' açí avant me veuré apartat
de tot delit pus me voléu matar.

TORNADA.

Altas de sort d' aquí no 'm partiria
mes trobme tal qu' he ja perdut lo cest
e mes amar jamay no fuy tan lest
mes los afanys l' entendre meu desvia.

Lohar cascú segons lo seu merexer
es lo degut, posant á part tot vici,
dient lo ver, james pot ser dit nici,
si be 'l voler á molts lahors fan crexer
per adquirir alguna benvolença
han prontitut en fer semblant desorde,
á mi no 'm plau seguirlos en tal orde
que fos jutjat de poca conaxensa.

TORNADA.

Altas de sort qui 'n te la pens cofesa
é 'm dona dan é dolor infinida
tal vida 'm plau mas crech que preterida
será molt prest si donchs no m' es defesa.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *Lo molt voler jo crech no 's pot compendre.* (Ab tornada.)
II. *No perque cert a tot lo mon no sia.* »
III. *Pus bona sort de mi tots jorns s' absenta.* »
IV. *D' amor me clam del interes que prench.* »
V. *Nou pensament es present á la pensa.* »

VI.	*Segons comprench práctica cortesana.*	(Ab tornada.)
VII.	*A molts compren qui prenen entrenyor.*	»
VIII.	*Tots mos delits en un punt volguí perdre.*	»

NA TECLA DE BORJA. (1)

Oides vostres rahons belles
bon Mossen March á qui 'm coman
responch vos breu al que dit han
segons juhí que fas d' aquelles.

Mòlt poch estim lo que en mí es
mes puix forçat es lo meu dir
al qui dirá «mes val que 'm mir»
jo li comdampne lo procés.

Pero si parle lo revés
de veritat mudant camins,
á vos remet los meus juhins
que sou de tots lo mes entès.

MOSSEN CRESPÍ DE VALLDAURA.

(En lloansa de la vila de Morella.)

Ab tota llealtat Morella

(1) Esta Tecla de Borja fou neboda del Pare Sant Calixte III y escrigué la obra que 's tè á la vista en resposta á una demanada que li feu lo poeta Mossen Ausias March, demanada que 's troba al cap d' avall dels cants d' amor del mateix y que comensa aixís:

Entre 'ls ulls é les orelles
jo 'm trob un contrast mólt gran...

may son fort valor amolla,
puix la Germania folla
fonch tan perseguida d' ella.
De Valencia es maravella
y de tot lo mon espill,
no ha concebut traidor fill,
perque en observar les lleys
y la obediencia dels reys
no repara en lo perill. (1)

RODERICH DIEZ.

Si be jo crech la veritat sentí
mon bon amich del cas que demanáu
la mia ma á la vostra rescriví
lo sentiment que de ma pensa trau.
Cascú dels dos amants vol ser amat
complidament del altre sèu volgut
lo gran recel de serhi decebut
los fa causar lo desdenyós combat.

A vos confès é 'us dich lo que jo viu
no ha mòlt temps portant d' amor la jou
la passio que fa que l' hom no riu
no cal ser gran l' endici que la móu
e confiant del bon comport d' amor

(1) Lo catalá d'aquesta composiciò apar moderna; mes no 'u semblará tant si se té en compte qu' es son autor de últims del segle y si se l' compara ab lo catalá de Anselm Turmeda.

sempre veig hom en altra part vexar
car un tal fet tantost fa declarar
quant de voler habita dins lo cor.

Duptar no 'us cal si 'l Terenci llegiu
menys de glosar á la lletra veuréu
solució al dupte que escriviu
si bè notáu lo que d' ell compendréu.
Les ires, dix e axi 'u declará,
de 'ls namorats es integració
del be d' amor é la perfecció
la voluntat axí la senyalá.

SEGUIDA ENDREÇA.

Vos molt discret e honest capellá
del que 'us he dit segons ma entenció
sumar podéu esta conclusió,
que zel d' amor es qui la brega fá.

OBRAS D' EST POETA.

I. *De vuy demá fent via lo temps.*
II. Una danza que per responament tè ests versos:
qui pert son temps es be orat
e ple de molta grossería;
aço dich per l' enamorat
qui desamat ama s' aymía.

ARNAU D' ERIL.

O tu traidor é com poguist donar

per suspitós lo princep de valor?
car de bontats es vuy cabdels e flor:
ta malvestats te fa guinardejar

. . . .

O tu traidor pus veus que jo t' apell
per tan vill hom, com no serques senyor
e jutje gran que 's preu de sa honor
hon jo e tu provém la nostra pell?
Car jo't promet que't seguiré dins França
per so qui n' han molt millor la usança
de fayt d' armas mostrant cavelleria,
per çó vull en seguir aycella via.

O tu traidor quant m' aurás agut jutge
e sertament auré de leys jornada,
no 't falliré á la taula jurada,
ans mon martell ferrá desus l' enclutge
ab gran plaser ez ab trop gran desduyt,
mas tu m' aurás tot primer salconduyt
ez ab aysó lo gatge 's complirá:
allí veurém qui bon dret mantendrá.

E que l' arnès sia de nostre grat
sens refusar e sens tornar á mida,
lança, coltell, spasa ben fabrida

. . . .

atxe pesant o que 'n sie laujera

. . . .

O tu traidor, be sabs que Ferriol
t' ha ensenyat man bel colp é repich

mes lo teu cor flach, cobart e manich
non ha sofert c' hom ne veses un vol.
Dins lo palau de la flor Margarida
gran assaig fist pera duptant la dita,
no est gosat exis de Barchinona,
Bacallar fat com est tan vill persona.

STANYA.

Rich sò d' enuigs é pobre de conort.
Luny de tot be abundant en dolor
desventurat é malcontent d' amor
essent jo viu vos dich que ja so mort.

No trob remey ni se á qui m' acost
ne passe temps en res que pler me sia
perqué am mes la mort que 'm sia tost
que viure luny de vos qui sou m' aymia.

O trist de mi catiu en mala sort
e corregut de molts mals ó tristor
desventurat e mal content d' amor
essent jo viu vos dich que ja so mort.

FRANCESCH FARRER.

Qui veu present lo que may no ha vist
per novell cars lo cor fa mudament
e tal se fa del que no veu e vist
que com si veu desije ser absent,

aytals afers experiments los mostra
que diu lo ver de quant cascú ignora
desplegant lo estel fen bella mostra
del gran Soldá per lo canal á fora
dilluns matí á déu d' agost comptant
MCCCC e quaranta quatra
de Sent Lorenz lur festa celebrant
ben ordenats seguint la hu al atra
la gent subtil qui viu la multitut
de tantas naus germás e galeassas
qu' en nombre son contat vist e sabut
huitanta cinch entre bonas e lassas.
Plors, crits e plants sentí de fills e maras,
e mólts marits dólres ab sas mullers,
tal per sforz mostraven bellas caras
qu' era diverz lo cor de lurs volers.
Lo mestre gran sentint un tal desordre
pren en la ma lo anyell ab sant Johan
é diu: «O fels vosaltres de mon ordre
Deu no permet que rebe mal ne dan.
« *Ecce agnus Dei qui tollit pecata mundi.*

. . . .

Gran colp de gent e crits per las murallas
las defensant ab colobrines prou
y ells tambe de fletxes sus que palles
tiren los caus a nostra part ço nou.

. . . .

La nostra gent pren ánimo tant gran
que pèls terrats dressen sons e cansons.

. . . .

Audaces fortuna juvat timidosque repellit.

Y aqui sonen bombardes e balestas
trons e trepig, de fletxes gran remor,
molts son nafrats per lo cors, qui per testas
molts cavallers e altra gent de be:
qui 'ls bull la sanch mirant un acte tal
ixen al camp e allí ab l' altre 's te,
ans Mahomet altre sent Jordi val,
colps de bastons de lansas e coltelas
los uns nafrats los altres cauhen morts.

. . . .

Qui baptizatus fuerit, salvus erit; qui non, con-
(demnabitur.

Un gran ajust de vells e hoc de vellas
minyons en bras e donas desfrenadas
infinitat de ninas é donzelles
contritament, molt escabellonadas
hi a peu descals uns van á Nostra Dona
qui á Filerm, tals á Sant Agustí,
e gran part d' ells á molta sgleya bona
qu' en Roda ha; veuriels tots allí
agenollats ab lagremes per cara
(e gemegant) tots deyan e plorant
à gente pagana libera nos Domine.

. . . .

Vist per tots ells lo mal aculliment
foren d' acort d' anar ans que morir,
tres jorns apres sens fer lo manament
del gran Soldá fan los mes recullir
tendes, arnès, bombardas e tals tot

. . . .

e ab bel mitjorn divendres ells se 'n van
ben ordenats la volta de Turquía
Quid gloriaris in malitia quæ potens es ini-
(quitate?

Aveu lexat ut, re, mi, fa, sol, la
pera enfingir dehá ¡cuerpo de Dios!
vos bon galan más sou dels de cassá
del que 's detras feu cara pera vos
et finis est convertere Bernat
cloeu los pits e alargau las faldas
si no feu tal per eixir de pecat
vos ne sentrèu de fredas e de caldas.

Ante quam gallus cantet vos negás
amich á Deu leixant en la carrera,
apres penjás l' habit en la figuera
diacá sou qui 'us absol de tal cars;
tornáu Bernat al quirieleyson
si vinctum es vestitum... voléu
é no 'us curéu d' atenyer Absalon
que 'l facistol se dol de vostra veu.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. Obra que comensa: *Vuit letras son á la mitat vocals.*
II. *Conort*, obra de 730 versos que comensa aixís:

O be 's despit e gran dolor
oir parlar à mòlts d' amor,
e no tenir que metre 'n joch, etc.

y acaba:

e cadescú tornant se 'n va
hon lo voler mes li digué
mas l' hu á l' altre promaté
que 'n semblant cas no falliria
ans que tostemps loaria
esta vida esser bona
dir tos temps mal de mala dona.

Figura tambè en *La questió* de Pere Torroella, y en ella hi tè una esparça que comensa:

Si dona al mon s' ateny per ben servir.

BERNAT FENOLLAR Y JOHAN SCRIVÁ.

Cobles de la passiò de Jesu Xristh fetes per mossen Fenollar é per mossen Joan Scrivá, cavaller, contemplant en Jesus Crucificat.

MOSSEN FENOLLAR.

Qui Deu vos contempla | de la creu en l' arbre
penjant entre ladres | per nostra salut
tancats te los ulls | é lo cor de marbre
ab ingratitut
si tots temps no plore | d' amor gran vençut
pensant quina mort | volguès humil pendre
per sols á nosaltres | la vida donar
ab cap inclinat | los brassos stendre
mostrant nos amar
perque 'us desijam | en creu abrassar.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

Recort deu tenir | com d' alta cadira
al mon devallant | de carn vos cobrís
y com d' aquell poble | mogut ab gran ira
que sols elegis
rebès la mort vos | qui 'ns dáu paraïs
si donchs be contempla | ab pensa devota
com vos Deu é hom | morís ab turment
lo cor te de ferre | si prest no açota
com ver penident
la carn pecadora | per tal falliment.

MOSSEN FENOLLAR.

Açotes donchs l' hom | car mòlt es loable
puix vos per aquell | fos tant açotat
qui sou l' ignocent | y aquell lo culpable
causant lo pecat
perqui 'us son coberts | peus, mans y costat
portant sobre 'l cap | d' espines corona
senyals en la cara | de colps cent stranys
les taques no 's lava | de sanch vostra hona
y apres de tants anys
repos no 's presenten | los vostres afanys.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

Del cap fins al peus | dolor vos penava
passant mòlt afany | los ulls per gran plor
y vostres orelles | á qui 'us blasfemava
per dar nos tresor

oireu ab pena | rompent(-)vos lo cor
clavats peus y mans | per nostres grans faltes
pudor en lo nas | per tot scupit
vinagre en la boca | bufets en les galtes
turment infinit
passá vostre cos | d' açots tot ferit.

MOSSEN FENOLLAR.

Ingrat fou lo poble | qui 'us feu tant gran festa
quant rey vos entrás | lo dia de Rams
tenint(-)vos apres | ab molta requesta
estret ab ligams
deixant Barrabas | de vos posá clams
cridant *crucifige* | donáus la sentencia
Pilat clar dient | les mans jo me 'n lau
la qual sostengué | no fent resistençia
benigne y suau
portant sobre 'ls musclos | la creu hon penjáu.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

O quant desecorda | ab goig sens mesura
de robes stranyes | la via cobrir
y tólreus ab ira | aquell sens tristura
tan digne vestir
per sorts declarant | aquí déu venir!
O quan desacorden | les flors y spines
y creu mòlt feixugue | ab rams mòlt florits!
O quan desacorden | sponja y metzines
scarns y despits
apres de grans festes | honors y convits!

MOSSEN FENOLLAR.

Plorem, donchs, plorem | puix qual es la vostre
dolor tal nos troba | entre les dolors
anyell inmolat | per gran culpa nostre
vos Rey dels senyors
sentís de la mort | les penes majors
de tots los amichs | no sols en tal pressa
desert vos trobás | mas trayt d' amich
aquell qui besant | ab pensa ravessa
cruel inimich
de vos venda feu | al poble inich.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

Lo sant Spirit | y 'l Pare 'us liuraren
á mort inhumana | per gran caritat,
y per dines Judas | que tant l' encegaren
y 'l poble malvat
d' enveja 'us liuraren | al jutge Pilat
y á vos liurás vos | complint fill benigne
tot quant vostre pare | de vos ordená
mas sols per complaure | al poble maligne
al cor inhumá
Pilat á la creu | sens causa 'us liurá.

MOSSEN FENOLLAR.

O quant fonch deixeble | inich ab ultratge
qui 'l Mestre vené | por un tan baix for!
O quan fonch injust | cruel y salvatge
qui sols per gran por

á mort jutjá 'l Rey | qui nos dé son cor!
O trists y perversos | y com no pensaven
punits de tal crim | serien tots temps
quant per vos matar | axi navegaven
á veles é rems
que 'us feren de mort | sentir los estrems.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

Dolor es sens par | mirar tal desorde
que 'l jutje tant just | lo jutjen injusts:
dolor es sens par | que vos que sou orde
é guia dels justs
sou Rey deppossat | en falsos ajusts:
dolor es sens par | mirar que presenten
bandeig los vasalls | al Rey tant devot:
dolor es sens par | mirar que turmenten
ab gran avalot
los lechs tant perversos | al gran Sacerdot.

MOSSEN FENOLLAR.

De vostres dolors | ¿qui veu l' inventari?
O quant es cruel | aquesta sens par,
com fos arribat | á monticalvari
que 'us ves despullar
é totes les plagues | de sanch renovar
y per que los peus | y mans no bastaren
dels claus als forats | en 'l arbre sagrat
cruelment ab cordes | aixi 'us stiraren
lo cors delicat
que tot en les junctes | restá desjunctat.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

Aquell fruyt del arbre | que 'ns pena la vida
cullí ab ses mans | lo pare Adam
mas ara clavades | per la gran fallida
que d' ell reportam
en l' arbre de Cedra | les vostres miram
lo vostre cors plou | de sanch molta pluja
y aquell de la fe | axut fou é buyt
gustás vos la fel | vinagre y la sutje
y aquell lo dols fruyt
perque 'l vostre cors | de penas fou cuyt.

MOSSEN FENOLLAR.

De quanta dolor | sentint amargura
la fel é vinagre | per gran set gustás
desig gran tenint | humana natura
en semblant trespas
recebés son mal | remey no scás.
O quanta tristor | dins vos se renova
sabent que per tots | ay tal vos streny
y que no daria | açots com se prova
per nostre desdeny
lo goig é la vida | que en veureus s' ateny.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

Com vos creás l'hom | del lim de la terra
o quant li donás | creantlo perfet!
pero ja fou mes | mirant que gran erra
que mort y de fet

ab tal passiò | per vos fou refet
lo jorn que 'l formás | per sola paraula;
complint tant bella obra | la fes ab deport
mas quant lo rehemes | la creu fon la taula
hon fahent vos gran tort
d' aquell lo rescat | pagás ab greu mort.

MOSSEN FENOLLAR.

Donchs ploren los ulls | y 'l cor dur sospire
batámnos los pits | anant peus descals
y l' ánima nostre | la vostra remire
donantvos ençals,
segant los pecats | ab molt aspre fals
car no 'ns pot james | tant gran mal atenyer
que vos ignocent | sentit no l' hajáu
per tot vostre cors | qui 'us volguès strehyer
de sanch tot brolláu
per fer nostre guerra | tant digna de pau.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

De vostres grans penas | no sols fou principi
la nit que suas | en l' hort ple de sanch
mes ja tingues d' elles | lo jorn precipici
que vos senyor franch,
cubert nasques tot | de nostre vil sanch
com vos ja sabeu | la mort tan indigna
present la teniu | si be 'us era luny
fon tal certitut | de mort tant maligna
un verme que puny
que sols lo recort | los ossos desjuny.

MOSSEN FENOLLAR.

Lo cap é los peus | les mans é los brassos
les cames é cuxes | é tot lo cors llas
de tanta dolor | caygueren en llassos
que part no trobás
sino sols la lengua | que sana restás
perque Dèus é hom | pèls homens pregasseu
dels quals es lo cor | en culpes defunt
y la mare trista | vos fill comanasseu
en lo darrer punt
al vostre dexeble | de tots pus conjunct.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

O proportió | de gran melodía
que tanta de gent | axí convertí
com vos Dèu morint | per lo qui pería
pregás de cor fi
ab veu á tant alta | que 'l Pare us oí,
als sons dels martells | que 'ls ladres clavaren
la vostre veu dolsa | los feu tals acorts
que tots los inferns | axí despoblaren
dels vius é dels morts
que lenguas no basten | en ferne reports.

MOSSEN FENOLLAR.

En véureus tant just | lo ladre 'us invoca
contrit confessant | á vos Deu é hom
y l' seu penedir | tant grantment vos toca
que no sens renom

en sant li mudas | de ladre lo nom.
O gran valedor | segura defensa
govern, lum é guia | dels bons peregrins
de vostre merçé | atenyen compensa
aquells trists mesquins
que á vos se presenten | perduts llurs camins.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

En temps consemblant | que mort per demerit
al mon procurá | Adam lo primer,
Adam vos segont | per infinit merit
per l' home refer
morint destrohís | de mort lo poder
y en l' hora que vos | ab causa tant justa
tancás lo gran cell | aquell defallint,
en la hora mateixa | clavat en la fusta
la mort soferint
al ladre l' obrís | pus fou penident.

MOSSEN FENOLLAR.

Donant compliment | á tants grans misteris
com vos en la creu | mostrar nos volguès
restant ja cansat | per tants improperis
que vos sostinguès
lo vostre sperít | al Pare retès
rompent del infern | les grosses cadenes
tragues los Sants pares | del lim tant pregon
d' hon tots speram | de vos les strenes
que mes riques son
la creu abrassám | partint d' aquest mon.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

Remey de tots mals | la vostre creu porta
mirar vos ab ladres | la enveja repren
per vostres blasfemias | la ira jau morta
y gola defen
lo gust de la fel | qui tant vos ofent
remey de superbia | es vostre mort leja
mirant vostres nafres | la carn no seguim
en véureus tot nuu | l' avar no cobeja.
Perea fugim
pus vos diligent | purgau nostre crim.

MOSSEN FENOLLAR.

Peccat mòlt terrible | qu' en tots se tresplanta
fou lo de Adam | rompent vos la fé
loable perdó | la Eglesia canta
del fruyt que 'ns ne vè
pus tal redemptor | haver meresqué
d' aquell es la culpa | y vostra la pena
lo goig de nosaltres | si be 'ns ne dolém
mirant vostre vida | d' afanys tota plena
que no 'u mereixém
per darnos riquesa | ser pobre en extrem.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

O quanta pobrea | que dins lo pessebre
la verge partera 'us | bolcave ab lo vel
la pedra mòlt dura | per vostre cap rebre
tant freda com gel

fou sols lo coxí | de vos rey del çel
y en loch del anyell | de tortres oferta
la mare tant pobre | al temple doná.
O gran pietat | que may cosa certa
tingues vos deçá
que fins al sepulcre | Josef vos prestá.

MOSSEN FENOLLAR.

Retaula perfet | de la nostra vista
sou Vos en la creu | clavat tant estés
lo cors tot plegat | é l' anima trista
d' amor gran encés
pregant per aquells | qui us feren procés
mostras vos humil | en tal cars exemple
de dar lo perdó | aqui 'us persegueix
rehó donchs es gran | quiscú vos contemple
posat en perpleix
pus sou lo govern | del be qui 'ns nodreix.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

O Deu eternal | ab quanta de furia
la mort vos han dada | los falsos juheus
e vos no mirant | la vostra injuria
ni penes tan greus
del fruyt de tal mort | tambe 'ls feu hereus
havent perdonat | á qui 'us turmentava
d' aquells qui 'us nafraren | las nafres guarint
havéu donat vida | al hom qui 'us matava
per hom vos morint
matas nostre mort | Sathan destruint.

MOSSEN FENOLLAR.

Donchs plore la terra | qui 's dehia ser santa
de Jerusalem | vuy plena d' omey
que en mòlta tristor | son goig se decanta
puix ab cruel ley
ha mort dels grans reys | á vos lo gran rey
plorém donchs puix ella | sens tot remey plora
nosaltres remuts | plorant nos riem
de vostra dolor | que tant nos acora
que sols no 'us planyem
mes planyer los angels | ab nosaltres vem.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

O quanta dolor, | perque no 'us trencaren
les cames é brassos | la mare sentí
quant ella pregant | que ja 'us perdonassen
apres vostre fi
lo colp vos doná | sens tardá Longí
nafrat restás vos | é aquella penada
tenint la sua ánima | dins vostre cors sant
per sobres d' amor | tan fort transportada
assi oblidant
que 'n loch de la vostre | restava penant.

MOSSEN FENOLLAR.

Los ulls ja tancats | si par que no 'us miren
teniu lo costat | en loch d' ells ubert
mostrant nos lo cor | per un tant nos firen

en aquest desert
de mort les grans fletxes | que colp no se 'n pert
tirant á tal mostre | ferim en l' estacha
per joya gonyant | lo vostre voler
que força ten fort | la nostra amor flacha
al be vertader
que quant es del mon | nos fa desvoler.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

O vera salut | ó font gloriosa
manant del costat | del rey eternal
ab dos rius cabdals | passas abundosa
per l' ample canal
del arbre perfet | gornit de tot mal
ab l' un que fou d' ayga | la culpa del acte
lavás d' aquell pare | que 'ns feu tot lo dan
y ab l' altre de sanch | damnás lo contracte
que no sens engan
de l' anima nostre | prenial Sathan.

MOSSEN FENOLLAR.

A nosaltres dolça | á vos mòlt amarga
fou la passió | de vostres turments
finant vostre viure | lo nostre s' allarga
vivint penidents
puix éll fou cap | dels sants sacraments
car tots com á font | destillen é manen
d' aquella gran nafra | que 'l vostre cor fir
per merit de qui | les grans culpes sanen

del nostre fallir
tenint lo recort | de vostre morir.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

O ver pellicá | puix tal ben volença
nafrant vostres pits | mostrás senyor just
en gran pecat l'hom | clavat per fallença
d'aquell vedat gust
vos sols desclavás | clavat en lo fust
nafrém donchs la carn | que tant nos contrasta
puix de vostres nafres | exemple tenim
que sols una gota | de vostre sanch basta
si bé 'ns penedim
lavar nos d'infern | que tant avorrim.

MOSSEN FENOLLAR.

A vos ha plagut | morint que 's reparen
aquelles cadires | qu' infern despobla
que may altrament | aquells qui' us mataren
no sent inhumá
vos haurien mort | volent capitá
que d' angells del cel | l' etern Deu e pare
cent mil legions | treméteus poguere
mas perque la mort | sia nostre repare
morir vos plaguè
prenent vos lo mal | per darnos lo bè.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

O metge perfet | donant medecina

que be responguè | al crim de perjur
quant vos reparant | la nostra ruina
en l' arbre tan dur
lo crim fet en l' arbre | de mort fes segur
vençut fou en l' arbre | puix no volgué tembre
Adam vostre pena | d' hon restá catiu
y en l' arbre vençés | volent aquel rembre
de sancha ab un riu
que l' home perdut | de mort torna viu.

MOSSEN FENOLLAR.

Al vostre cors tendre | dolor fou profunda
penjar en la creu | en loch tan agrest
mas vist qu' en la mare | aquella redunda
e mostrau son gest
de tots los treballs | major fou aquest
pensant que sens vos | restava deserta
de Rey e Senyor | e fill natural
aquest sol recort | qu' estava cuberta
de pena mortal
ab nova dolor | vos fou altre pal.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Encara sentís | dolor infinida
pensant que la mare | de vos nostre Deu
l' estrem soferia | ab vos dolorida
de pena mòlt greu
passant tots martiris | al peu de la creu.
Rompám donchs ab lagrimes | que 'ls morts se [desperten

les pedres, la terre | y 'l sol tenebròs
del temple lo vel | units se concorden
e contra son cors
per vostre greu mort | fer plant doloròs.

MOSSEN FENOLLAR.

Ab goig é tristor | los nostres ulls ploren
de vostre molt trista | cruel passió
puix vos Deu morint | les forts penes moren
d' aquella presó
d' hon vos ab tal preu | fes redempció
de be tan insigne | memoria eterna
tenir deu contrit | lo bon pecador
puix brolla tot temps | de vostre cisterna
tant grant font senyor
que regal mon tot | ab aygue d' amor.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Mirant vostre vida | que fonc catiueri
brollar deuhen fonts | de plor nostres ulls
mirant vos ja mort | ab tants improperis
per nostres ergulls
lo cor se deu rompre | pus dur qu 'ls esculls
mirant que la mare | la vostre sanch plega
la nostre scampém | sens dar nos spay
mirant que la terra | de lagrimes rega
vençuda d' esmay
lo plor de nosaltres | cessar no deu may.

MOSSEN FENOLLAR.

Sino pura sanch | no 's pot dir que ploga
nafrant vostre cors | de mort ab coltell
restant la color | de la carn tant groga
romputa la pell
que bell sobre tots | no par sou aquell
o trista de mare | qu' en vos contemplava
la sua carn verge | per nostre defalt
batuda per tot | que loch no hi restava
que no fos malalt
de sanch e de plagues | cobrant nou smalt.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Le mare mig morta | los vostres deixebles
tant sols la deixaren | fogint del perill
la qual de la fe | mirantlos tan febles
al mon fou spill
per hon cobram lum | de vos son car fill
en ella molt sancta | romas la fe sola
puix fou de la sglesia | lo mòlt segur pern
lo seu creure ferm | fou altre gran mola
que 'l rey del infern
en trossos partí | levat llur govern.

MOSSEN FENOLLAR.

O font abundant | de tota bonea
qui pot sens dolor | la mare pensar
qui participant | de vostre pobrea

res no 'us pogue dar
quan nuu ab gran fret | vos feu fort penar
majorment pensant | lo quant vos podieu
usar de riquea | é are 'us defuig
per darla nosaltres | rey pobre morieu
y aquella d' enuig
tant richa y tant trista | que tot be li fuig.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

De nostres pecats | ó quanta esperança
nos causa Senyor | lo gest que mostrau
lo cap inclinat | es vera semblança
que vos perdonáu
los mals que morint | en creu reparáu
los brassos teniu | uberts que 'ns abraçen
las mans foradades | per grans donatius
ubert lo costat | per tal queus portassen
los morts e los vius
amor que d' infern | desliura 'ls catius.

MOSSEN FENOLLAR.

O ulls vergonyosos | que 'l cel penetraven
y sols als dexebles | no daven confort
mas goig á la mare | mirant presentaven
tant ferm y tant fort
e huy la dexáu | ab tal desconort
la vista del tot | teniu ja perduda
sens causa l' eclipsi | tant fort nos sagueix
lo sol per tristor | sa gran claror muda

y tant s' enbruneix
qu' encare perfet | huy no resplandeix.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Los vostres vassalls | de sanch una gota
al cor no 'us dexaren | Jesus rey humil
la qu' es en lo cap | perdereu vos tota
sentint dolos mil.
Posant vos corona | d' espines tant vil
la que' es en nirvis, | arterias, venas,
ab pena mòlt gran | perdés per los claus
pel cap de la lança | apres de les penes
en infinits graus
perdent la del cors | rehement los sclaus.

MOSSEN FENOLLAR.

O mans sacratíssimes | qu' en sols lo toch vostre
ab mòlta virtut | curaven malats
e no menyspreant | lo poch valer nostre
ab mérits tans alts
tocaven labrosos | guarint sos defalts
e ara ab la creu | cruelment clavades
lo cors sostenint | tal paga n' aveu
que per cruels mans | axi separades
y mortes vos veu
que vostres greus nafres | tocar no 'us podeu.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Los vostres ligams | son causa mòlt vera

que som desligats | d' aquell pecat vell
per vostre corona | d' espines tant fera
plegant al cervell
gonyám diadema | del regne pus bell
per la sepultura | que 'us feren tant pobre
de resussitar | lo gony alcançam
per que devallas | al fi de tal obra
al fi d' Abraam
ab gran alegría | al cel tots pujám.

MOSSEN FENOLLAR.

O peus gloriosos | que fes penitencia
per nostres pecats | descalsos anant
espines y pedres | ab gran paciencia
y fanchs calcigant
cercaven lo mon | exemple donant
clavats sus en fust | que no 'ls poden moure
del tant que per terra | anaven liberts
e tant dins vosaltres | lo clau vem en cloure
que som mes que certs
restau per dolor | de viura deserts.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Lo preu del rescat | pagat en sinch pagues
compendre no 'l basten | angélichs enginys
per quant se compren | en vostres sinch plagues
que no 'n pagás menys
perque rescatassen | los nostres sinch senys
car tots romaniam | catius en penyora
d' aquell primer jorn | que Adam pres lancech

mas desque lo mon | en creu vos adora
del seu ensopech
romaném tots are | en gran assoçech.

MOSSEN FENOLLAR.

Del arbre tant bell | regat de sanch noble
les rames ornau | de fruyt, fulles, flors
plantat sobre roca | devant tot lo poble
per darnos repos
cubert de la porpra | de vostre sant cors
ab tal standart | donant la batalla
lo nostre enemich | roman tot confus
e feta del cel | conquesta sens falla
nos deu voler pus
sino lo fruyt | del vos bon Jesus.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Senyor donchs inmens | poder invisible
d' amor y mercè | un pélech sens fons
puix de vostre mort, | ab pena orrible
que mes de mil mons
bastave per rembre | rehebém tant grans dons
perque no podám | de fet tant insigne
lo fruyt que tant costa | per nostres pecats
así 'us fem lo plor | esser axí digne
hon som exellat
que 'ns port del cel | lo goig dels salvats.

D' AQUESTS DOS POETAS CONEIXEM ALGUNAS ALTRAS OBRAS.

DE FENOLLAR:

I. *Quasi libert content de ma ventura.*
II. *Per mitigar l' enuig gran del estiu.*
III. *Un altre Sant Pau no sou vos Monsenyor.*

DE SCRIVÁ:

I. *Passant jo per la encontrada.*

FENOLLAR, JOAN VIDAL, VERDANXA, VILASPINOSA Y MIQUEL STELA.

QUESTIÓ

moguda per Mossen Fenollar, prévere, á Mossen Joan Vidal, prévere, á En Verdanxa é á En Vilaspinosa, notaris; la qual questió es disputada per tots e d' aquells sentenciat per Miquel Stela.

FENOLLAR.

(VEURE.)

Per be que lo mon | en tals fets huy sia
no prou favorable | past es singular
e vist que d' amor | se parla tot dia
de quatre luquets | saber jo volria
qual mes la encen | e la fa doblar
jo dich que lo *veure* | que mostra carrera.
A tot quant apres | li dona combat
mossen Vidal veig | del *grat* fa bandera.
Verdanxa l' *entendre* | diu que la prospera
e Vilaspinosa | defen *voluntat.*

VIDAL.

(GRAT.)

Les vostres virtuts | á mi serán guia
al que ma edat | ma vol contrestar
diré lo que 'm par | seguint vostra via
si be ja d' amor | no sent qual solia
pero lo bon grat | la fa recurar.
Lo grat es d' amor | la vera raçera
que seny é saber | te molt subjugat
encen lo gran foch | qui tant encarcera
lo propri voler | e fáli barrera
que no pot cobrar | perdent libertat.

VERDANXA.

(ENTANIMENT.)

Encen lo voler | qui ans no volia
en foch gran d' amor | el fa cativar
l' entendre sens pus | lo qual no desvia
mas mostra camí | per la travessía
per hon se recull | delit per amar
que l' entaniment | desplega senyera
de hon se promou | d' amor lo debat
les flames fa grans | crexent la foguera
compren los delits | els mals desbarrera
principi mostrant | de gran veritat.

VILASPINOSA.

(VOLUNTAT.)

Sens lenya lo foch | cremar no poria
ne menys de voler | amor pot star,
aquell te lo be | que 'ls actes seus cria
engendra e fa | ab gran cortesía
que 'l ho é lo no | per ell se pot dar.
La causa d' amor | voluntat es vera
sens ella may res | pogue esser amat
encen lo gran foch | ab flama tant fera
que may lo ferit | sos actes onera
encars que la mor | se veja al costat.

FENOLLAR.

Les formes gentils | tenir poch valria
sino per lo goig | que ve del mirar
en semblant convit | no y ha lepolia
nodresca l' amor | ab tal alegría
com es fas á fas | son be contemplar
per ço les finestres | d' amor son frontera
per hon se contemplen | l' amant é l' amat
sino fos la vista | suau, falaguera
de gests e senyals | portant deventera
lo cor no seria | d' amor tan nafrat.

VIDAL.

Per dir veritat | negar no sabria

que 'l veure conmou | lo seny e pensar
e ya per aço molt | poch obraria
amor si bon alt | ab grat non sortia
puix es d' ella escha | e fála cremar
lo grat es semblant | de gra de falguera
te l' entaniment | tot encativat
de la voluntat | lo grat es simera
d' amor l' esperit | regala com sera
e sab que dich ver | lo quin es pasat.

VERDANXA.

Ni vista, ni grat, | ni voler faria
les flames y fochs | d' amor augmentar
sens l' entaniment | qui sols empalia
la saba d' amor | guiant sens falsia
car fa conegut | lo loch del repar
aquell es de tots | aquella caldera
á hont se recou | lo sucre stimat
dels draps lo pus fi | l' entendre's cors lera
sens ell lo voler | ni vol, ni volguera
com sia primer | hon grat es causat.

VILASPINOSA.

Real magestat | qui 'ls senys manaria
govern que major | no pot derrocar,
principi movent | que 'ls actes mouria
aquell sols voler | tals forçes tendria
que l' entaniment | reho fa negar
voler pren amor | en guerra primera
aquell elegint | se dona brebat

en tant que lo cor | tramet per cantera
e fletxes d' or fi | ab tal bombardera
que may del perfum | algun va spantat.

FENOLLAR,

Amor per los ulls | se cansa é es guia
aquells fan lo cor | mes enamorar
lavat abillat | sens ulls no veuria
la gracia menys | ni la loçania
ni 'ls rossos cabells | qui 's fan adorar
vejau qui 's ferit | dins en la visera
d' objectes semblants | si viu rabiat
ençes en amor | en tanta manera
que passa d' un salt | lo riu de cullera
pel que veu tan bell | tenir abrassat.

VIDAL.

Lo grat es objecte | y te senyoria
que fa lo voler | per si alterar
dispon lo pertret | sens ell no rebria
lo voler amor | ni 'l informaria
lo grat defallint | amor fa cessar
les fulles son d' or | d' aquella pomera

. . . .

nodreix augmentant | amor vertadera
conservas per grat | quant no s' baratera
si grat no teniu | d' amor sou fallat.

VERDANXA.

L' entendres aquell | lo qual desaffia
voler e lo grat | els fa concordar
perque destroneix | per la fantasia
lo be conegut | de hon se cambia
en lo que desig | la fa transportar
d' amor los grans archs | d' aquesta pradera
se tallen segurs | e sens feredat
per hon lo delit | tant fort se carrera
que no resta part | quo reste censera
del cors del amant | qui sta entuxegat.

VILASPINOSA.

En la voluntat | amor naxeria
perqu' es accident | de noble causar
qui cause 'l causat | la causa seria
e foch tan ardent | aquell encendria
que may amador | sabe desamar
aquesta sens pus | l' entendren barrera
la lum apagant | de sa claradat
lo veura, lo grat | tant fort apodera
com escull de mar | qui encalla galera
que l' aygue fallint | tot resta negat.

FENOLLAR.

Deu ha presa carn | faent companyia
e 's fa cascun jorn | en pa consegrar
sabent nostre cor | mirant cremaria
ab flames de foch | ardentment e pia

d' amor pus enses | sens may apagar
appar donchs que ells | son la padrenyera
ab que 's trau d' amor | lo foch apurat
y als sants en lo cel | l' esglesia ho advera
la causa per que | l' amor persevera
es veure present | a Deu humanat.

VIDAL.

Ni grat de amor | no 's desmalleria
ni 's pot l' u del altre | per res apartar
estar separats, | si dir se poria
ab l' altre contrari | amostraria
ço es ab desgrat | que no ' s pot soldar
e grat es lo ferro | d' on hix la filera
texint lo drap prim | d' or fi ben tramat
amor se n' abriga | e passa á ultrera
encesa per grat | triumpha carrera
donchs grat es d' amor | lo centre format.

VERDANXA.

Leal amador | james trobaria
delit e remey | qui pot exitar
si tot lo restant | justat concorria
si amant no tingues | l' objecta que cria
per viura content | sens may variar
del colp tant mortal | no guarda vanera
de hon tot lo cors | roman alterat
e qui mes enten | molt menys s' adarrera
mes pasa 'ls perills | ab cosa leugera
de hon lo voler | es tot inclinat.

VILASPINOSA.

Los talems d' amor | voluntat pendria
sens ella 'ls delits | no 's poden obrar
l' objecte es lo fi | de quant empendria
tant noble y tant bell | que may lexaria
d' entendra lo foch | qu' amor fan bastar
aquesta del cel | los actes onera
los habits prenent | de gran charitat
aquesta feu pont | d' aquella madera
hon Deu nostres crims | sens compte remera
si mes de cent mons | haguessen pecat.

FENOLLAR.

Amant Jesu christ | la verge Maria
e la Magdalena | e l' apostol tant car,
per que 'l vessen viu | com dit los havia
exint del sepulcre | ho hont mort jaya
devant los seus ulls | se volgué mostrar,
car veure l' amat | ab alguna spera
renova l' amor | al enamorat
donchs poch saber dir | que no va terrera
amor per lo veure | mas va cavallera
crexent ab los ulls | tots jorns com estat.

VIDAL.

Amor puix sens grat | gens no duraria
ni lo desliber | que 's vol dir amar
de la voluntat | portant milloria
dels quatre luquets | ans cert falliria

lo grat la encen | qui la fa durar
axi com del sol | qui la vedriera
fa mòlt resplandir | lo raig ya daurat
semblantment natura | mòlt noble obrera
dispon que lo grat | los senys tots altera
del qual naix amor | perint per desgrat.

VERDANXA.

Lo veure per si | delit no daria
car sol es un seny | qui pot presentar
e si 'l veure sols | delit compartia
lo brut animal | per veure sentria
un goig consemblant | mas no 's d' atorgar
car l' enteniment | es l' aspirguardera
per hont es ferit | l' amant molt sobrat
que fa voluntat | la qual es derrera
tant tost elegir | pèl grat qui la spera
aquest es d' amor | lo ver desbarat.

VILASPINOSA.

D' amor los grans fets | voluntat clouria
per quant dels strems | no 's pot spantar
lo foch ensen tal | que 'ls senys corrómpria
e l' entaniment | del ver torbaria
lo be recordant | que 'ls rials fa passar
aquesta 's la nau | tant bella, valera
que passa lo golf | d' amor fortunat
aquesta la por | dels perills rompera
ab tals afalechs | que may fou cambrera
que clau no donás | de quant te tancat.

Conclusió ab elecció de Jutge.

FENOLLAR.

La terra y lo cel | cascú mostraria
que 'ls fan lo viu foch | d' amor flamejar
ab lo dit concloch | que pus no y diria
sino que prench Jutge | lo qui en taulegía
Mestre Corella | veig huy triumphar
per quant un voler | ab uns confedera
e pot nos honrar | qui molt es honrat
puix ha be sentit | d' amor lo que n' era
ab noble saber | anant per dressera
veurá quel voler | mirant es doblat.

Puix altre que vos | del cel en la esfera
senyor de saber | no veig tant loat
á vos molt soplich | si 'us guard Deu d' ulcera
no caygue dels ulls | lo dret per costera
puix mostran lo be | per tots desijat.

Conclusió ab confirmació de Jutge.

VIDAL.

Encarrech molt gran | e culpa cauria
qui no 's contentas | volent cogitar
tal jutge mòlt noble | e qui 'l desdiria
elet de ..... clar | qual part prevalria
per lo venerable | mossen Fenollar
perque aderint | á tal spillera
del molt reverend | per tots nomenat

Mestra Corella | de qui molt sertera
reebrém claretat | que 'ls actes modera
del dupte mogut | per nos tençonat.

Per grat vos dansáu | en tan bella era
de perles, robins | de or fi brodat
seguint lo deport | caseu dellibera
donchs grat favorin | qu' la cor sus laçera
e sia lo vostre | Vidal comenat.

Conclusió ab confirmació de Jutge.

VERDANXA.

Delit atant grau | james obtindrá
qual ara sostinch | pel veure criar
del jutge prudent | de molta valia
del qual confiant | roman la part mia
ab tan gran sfors | no tem no guanyar
Virgili vivint | d' aquest aprenguera
teolech es gran | doctor laureat
qui rega los prats | d' abundant riera
e 'ls fa verdejar | con verda junquera
d' hon cobren saber | en gran quantitat.

L' entendre de vos | es fertil garbera
que pot provehir | lo temps destrossat
preycant sens par | guiant gran abera
d' on l' entaniment | de vos no 's despera
puix que jutjaréu | ab gran equitat.

Conclusió ab confirmació de Jutge.

VILASPINOSA.

Compren voluntat | tot quant amaria
ferides donant | que 'ls muts fa parlar
senyora dels senys | e ¿qui 'u negaria?
Per ço vull lexar | la nostra porfia
al jutge valent | qu' es fenix sens par
puix ha vist del cel | la porta tercera
hon Deu á sant Pau | tingue arrepat
lo foch del voler | veure l' antorxa era
e com feu Moyses | en la gavarrera
que Deu incomprés | mirá figurat.

Si Tulli scrivint | á vos coneguera
ab tant gran saber | que Deu vos l' ha dat
ni prosa, ni rims | james componguera
Oyint vostre dir | Misseu no 's perdera
y Orfeu de sonar | se fora dexat.

Presentació del procés al Jutge.

FENOLLAR.

Si per spayar | la malenconía
de burles e jochs | se pot ben usar
quant mes d' aquell dir | que tant causaria
goig d' entaniment | á la confrería
dels mes avisats | volent solassar
ab aquest esguart | qu' ab l' altre no 's fera

per un sol deport | havem altercat
del riu de saber | puix sou la passera
en prosa e rims | jutjau com s' espera
reebent lo proces | per tots presentat.

Nosaltres som tots | plantats en pastera
com l' arbre molt sech | de tot despullat
plantant vos y vos | sereu la mutera
ab fragant odor | e bella ramera
donant just lo pris | a qui 'l ha guanyat.

Elecció de Jutge en fallença de Mossen Corella feta per Mossen Fenollar.

Semblant la dels Reys | ab gran resplandor
me ha peragut | un altre stela
estima jo 'n fas | de molta valor
per quant resplandeix | ab tanta claror
molt més que de nits | l' ancesa candela.
Puig nostre proces | roman no jutjat
per molt gran destorb | de Mestre Corella
en Jutge jo prench | aquest nomenat
Stela per nom | ab tal claredat
que clara fará | la nostra querela.

ADEREIXSE MOSSEN VIDAL.

Puix cert sou de mi | que 'us tinch en amor
Mossen Fenollar | e dins vostre tela
ligat me teniu | ab tanta calor
que molt obligat | de fer vos honor
á vos aderesch | sens altre cautela

seré molt content | del tant desijat
se veja la fi | qui mils en la sella
los colps rebatent | haura cavalcat
e quasi dormint | m' haveu despertat
tenint en oblit | lo que renovella.

ADEREIXSE VERDANXA.

Qui juga al segur | sens por d' entrenyor
al mes millor diu | que res no ressela
ma part tant preval | que menys de temor
desije la fi | de nostre remor
y aixi donals vents | ma sort a la vela
perque navegant | per golf trist provat
forrada la nau | de pebre y canyella
l' estel de Sant Elm | axí 'm te guiat
que de tal orneix | sense feredat
Stela mirant | de gran maravella.

ADEREIXSE VILASPINOSA.

Puix la voluntat | la part es millor
ne tem yo perill | de quant se revela
dels actes humans | mirau qui es Senyor
Voler es aquell | qui te tal favor
que 'l cel e lo mon | a tots desnuela,
l' estel que diéu | yo mir tan honrat
que vull aderir | ab voluntat bella
puix es hom sabut | e molt avisat
veurá del Voler | la gran dignitat
quin (gran) poder te | quan ell sa frenella.

Presentació del proces al Jutje.

MIQUEL STELA.

Per mils sentir dels fets la fi
sol Deu es just qui fa 'l juhí
tan vertader
que may no pert del que defer
una sentilla
aquesta font es la qu' estilla
semblant liquor
quė lo qui gusta sa sabor
es recreat
e tal sou vos molt avisat
Miquel Stela
qüe navegant á rems y vela
per la gran mar
ab lo saber bastáu jutjar
qualsevol fet,
y ab crédit tal sou vos elet,
per tots loat.
Pèl Reverent ser ocupat
Mestre Corella,
A vos donchs tots Estela bella
molt resplandent
home d' honor e sentiment
essent assí,
á vos á vos de fi en fi
bon catalá,
á vos sens pus de pla en pla,
á vos prenim
no contre stant. Molts ne tenim

qu' en semblant cars
no torneu gens lo peu atrás,
valencians;
mas festejant dels catalans
la bona pau
seguint lo temps, pus á Deu plau,
de tant plaher
la germandat volem refer
acostumada
per tal sguart será loada
vostra sentencia.

En mostra donchs | de gran benevolencia
vos presentam | tots quatre lo procés
fiant cascú | per vos será defés
tot llur bon dret | ab bona consiencia:
reebeulo donchs | per fer mes consequencia
en vostre dir | lo qual tots speram
ab molt desig | per saciar la fam
será dols past | la vostre eloquencia.

Sentencia dada per Miquel Stela.

Orfeu novell | criat en la gran Creta
hon Jonis prench | la gran Hio donzella,
al preclar to | del reverend Corella
¿que pot sonar | ma arpa imperfeta?
Ma fort dolor | tant es quant mes sacreta
per la qual vull | y am sens sperança
ma scuresa | si ma rudesa avança
la opinió | que teniu de mi feta.

Lo mestre gran | de la scient milicia
la clara lum | d' esta ciutat tamanya,
l' abundant riu | que farta tota Spanya,
lo foch ardent | qui encen veramicicia,
la tuba gran | que fa ballar justicia
si en tal fet | no vol promiciar
yo 'm maravell | de Mossen Fenollar
haje cercat | enginy buyt de policia.

Do del alt be | me fa legint compendre
vostre procés | molt poch ha presentat
amor l' ha pres | temor l' ha revisat
per la tal art | que sent á molts ofendre
erech yo que 'n fa | treball del Sant apendre
per ignorar | la causa mes notoria
del inmortal | y tant famosa gloria
que sens treball | del hom no 's pot encendre.

Ero no fou | mes flaca per mirar
Leander mort | de la real finestra
que ma rehó | ignorant e poch destra
per quatre fochs | los tres fer apagar
e si que l' hu | qui Deu sempre cremar
senta l' amant | res lo plascent grat
o lum dels ulls | o cremant voluntat
o molt discret | que 's diu entendre clar.

Seny natural | al home es bastant meva
per declarar | molt prest difinir
quant aquests fochs | amor fan alt sortir
fahent sentir | á molts delit e pena
mas dir aquell | qui romp la fort cadena

a mi es greu | esser lo declarant
si be diéu | m' haveu vist clarajant
pel segon çel | fins la terrestra vena.

REPETICIÓ DE MOSSEN FENOLLAR.

La planeta gran | de molta flor guarnida
que de fenoll | te lo deurat renom
fertil de bens | fartant axí tot hom
qu' estich duptant | si fos l' arbre de vida
diu que Deu vench | ab deitat vestida
fentse mortal | en la manta que pres
perque mirant | lo mon tot conagués
que 'l veure sol | caus es amor complida.

REPETICIÓ DE MOSSEN VIDAL.

Vida qui viu | en mort tant com en vida
es lo Vidal | de virtuts exemplar
font elegant | ab tant florit cantar
qual entr ' ells grechs | Pericles fou sens mida
dient que 'l grat | dels senys es vella dida
regint aquell | á tot son bell plaher
e quant defall | amor se defer
tals rebons fa | que tot goig se 'n oblida.

REPETICIÓ DE VERDANXA.

Virgili bell | criat per les nou muses
Verdanxa fas | segons canta lo so
melodios | de cant fete cançó
que Febo cant | ses forces tench infuses

l' entendre diu | qu' en flames may no fuses
fa lo voler | mal grat seu augmentar
odis cruels | en santa pau tornar
monjoya es | de les virtuts recluses.

REPETICIÓ DE VILASPINOSA.

Al gran enginy | e vent a la fortuna
l' espinos leny | empren la tempestat
y havent paor | invoca voluntat
perque sagur | navech en tal lacuna
docte, sabut, | entés ja de la cuna
la voluntat | lo port diu que 's d' amor
reyna ascellent | regint en gran rigor
tant açí baix | quant alt hon es la luna.

MIQUEL STELA.

Oint yo donchs | de grega eloquencia
ornat cascú | ab subtils arguments
que poran dir | mos débils sentiments
axí sobtats | de tant gran excellencia
ajudat crech | per inesperiencia
de gran amor | despendre mon cabal
mas ans que pas | un tant perillós qual
diré sos goygs | quant son vera dolencia.

EFECTES DE LA VISTA.

De tot amor | la vista es la porta
per hon recull | amig, plaer e dol
e quant li fall | la cosa ell es mes vol

ab fals sper | fa viure vida morta
tot aço veu | qui 'l jou d' amor comporta
fan lo juy | de falça fantesia
que quant mes creix | la cosa que 'l desvia
va mes cercant | l' engan ab que 's conforta.

EFECTES DEL GRAT.

L'encés grat fa | ab goig dexar la vida
cercant la mort | fallint ço que desija
que sens dolor | que 'l sperit aflija
viure no vol | y mort y vida crida,
te la salut | en vida dolorida,
te la tristor | en molt plaent confort,
te soledat | en molt gentil deport,
te lo plorar | en gloria cumplida.

EFECTES DEL ENTANIMENT.

L' entaniment | quant per amor se gira
vol e no vol | concerta y desama
plaer y plor | l' apaga e l' inflama
amar no vol | e may d' amor se tira
lexa y pren | requir, desdiu, consent,
fá y desfá, | aferma y dissent
lo mal, lo be | ab gust egual sospira.

EFECTES DE LA VOLUNTAT.

La voluntat | tant fort uneix l' amant
ab lo que vol | que dir sos grans afectes
l' enginy pus alt | ab sos mes alts conceptes

dir no porá | quin es l' esfors, ne quant.
La voluntat | lo bè honest dexant
e molt fogint | lo sensual costum
encen tal foch | qu' en veure part del lum
aquella tinch | per sfera cremant.

ALS ENAMORATS.

Fogiu amants | fogiu d' amor la pena
fogiu son plor | qui te de goig tristura
creéu a qui | ni viu ni mort pastura
en lo prat vert | ab amarga barena
tot es no res | lo mal d' aquesta pena
al del absent | qui pren del trist plorar
aquell delit | que havia del mirar
e quin es mort | vos creu que 'u determena.

Que fan aquests | á una trista persona
pus al absent | no poden dar salut
que val llur grau | de força 'l que perdut
per molta amor | e may delit no dona.
D' esquiva mort | l' amant tendrá corona
fins que present | veurá lo mes amat
del pou dels ulls | bevent felicitat
font de salut | sens dupta la blasona.

Yames lo grat | fou principal naxença
ni entaniment | demostra gran amor
ni voluntat | cremant ab gran ardor
mas del clar ull | comens de conexença.
Donchs lo mirar | si 'l conexer comença
e res ignot | no pot esser amat

la llum dels ulls | tendrá potestat
en fer cremar | y causar benvolensa.

Sentint mirant | lo grat amor fa casa
per ço d' amor | no 's causa primitiva
d' hon tallaré | sens altre firmativa
son cremant ram | ab ma ropera spasa
ab colp semblant | dins voluntat rasa
be que amar | sia mes alt ofissi
mas puix no es | lo primitiu juissi
ab aygue tal | apagant sa cremant brasa.

Lo eternal verb | en si carn assumint
fent se mortal | ab nos molt habita
la glosa diu | e d' est se demostra
donchs al mirar | sa gloria sentint
a ell entench | á ell ador motint
o vera llum | illuminant lo mon
si yo de si | l' entendre abandon
pobre d' enginy | impler perdó falint.

Mirant lo mon | yo am de Deu la essencia
mirant lo temps | el gran cel estelat,
mirant lo sol | ab tant claredat,
mirant la mar | entenc sa gran potencia,
mirant los prats | brodats per excelencia,
mirant les gents | diverses de figura,
mirant lo foch | volar á sa natura
mirant enginys | tinch grat de sa potencia.

Vist donchs lo grat | e 'l molt preclar entendre
e voluntat | princesa prepotent

causat dels ulls | o de altre agent
qui deu causat | ab causa fer contendre
si may d' amor | algú s' es vist fort pendre
e sens mirar | volch consolació
no negará | que fos confessió
de tot quant ves | no fes per mort compendre.

Donchs declarant | ab desig de saber
començaré | invocant tota hora
Minerva gran | y transparent Aurora
Mare de Deu | per sols humil esser
vulla guiar | la ploma per lo ver
illuminant | la pensa ignorant
e dant lo dret | a qui 'l va treballant
fassem dels tres | perdre lo voler.

Abraam Just | lo primer patriarcha
e Moyses | lo fenix inmortal
molt entenent | a Deu sempiternal
plena d' amor | may fonch llur constant barcha

. . . .

La adorant | en trina unitat
l' altre cremant | lo rubrum inflamant
que 'n dirá ço | lo gran novel Petrarcha.

Mirar l'anyel | inmolar en creu vera
per lo repar | dels frágils pecadors
lo pellicá | ressucitat per nos
l' entaniment | enten que ver Deu era
mirant lo rey | ab triunfant bandera
lo chaos trist | com volgut despoblar
l' entaniment | l' hagué prest adorar

dient li Déu | pintor de primavera.

Geronim crech | sia lo qui tant diu
que si lo mon | a ull jueus no ves
fora perill | que l' hom mortal cregues
la mort del Crist | ni quant de ell se scriu
o centre clar | inmens fill de Deu viu
si 'l foch dels ulls | l' entendre illumina
fent nos guardar | de l' infernal fusina
serva los meus | puix en tu sols confiu.

La visió | del mon sant de tabor
qui porá dir | son goig incomprensible:
qui porá dir | aquell repos visible
causa no fos | de tota vera amor
lo fill del hom | e primer movedor
als tres privats | maná que no 's digués
perqué algú | de mort no 'l defenés
predestinat | en reparar l' error.

En la ciutad | de vicis mal fadada
tots quants hi son | entenen Deu que es
pero aquell | negun remey los es
puig que de Deu | la vista 'ls es levada.
O tu scient | si may sera pellada
la causa tal | jutjar vulles d' assí
la inmortal mort | d' aquell poble mesquí
no veure deu | si com dich te causada.

Simeon sant | qui dins los cels pastura
per molt voler | á Deu, bondat e vida
ni entenent | l' essencia complida

troba descans | ni may sentí folgura
mes quant mirá | la pobre criatura
home ver Deu | á quant se humiliave
. . . .
que reposá | mirada sa figura.

Axí passant | la fantesia encesa
pels cremants fochs | que nostre amor encenen
contraris vens | en tant treball la tenen
que be no se | hont puixca ser defesa
mas de Jesús | mirant la creu stesa
vist lo proces | e tot que feya veure
en nom d' aquel | que tots be devem creure
yo 'm determen | á la part mes compresa.

Allo val mes | tanta philosofia
que al juhí | dona mes difarencies
d' hon regit yo | per ser clares sentencies
trobe que l' ull | mes que tots ne daria
per ço donant | á ell la milloría
dexe lo grat | e no menys voluntat
hoch lo subtil | entaniment honrat
puix lo mirar | tant me delitaria.

TORNADA.

Los tres luquets | me fan huy companyia
la voluntat | l' entendre e lo grat
mas com no puch | mirar lo desijat
causa de dol | combat la pensa mia
bons trobadors | si mon dir ofenia
vostre penser | en gran saber fundat

tal es mon vot | qual vos he declarat
ho que sab Deu | á tots plaura volia.

MOSSEN FENOLLAR LOANT E EMOLOGANT LA SENTENCIA.

Tals son los plets | que vencen son optat
beneyt aquell | aqui la sort aserta
puix que tant be | la stela m' ha portat
Josef me fas | en rehebra la oferta
tots temps sabent | maleyna qui no hi veu
creguí que 'ls ulls | que com á ver dehen
per ço 'ls prenguí | vist tant lo poder seu
que 'l cor no 's dol | del que los ulls no veuhen

Los ulls fan cert | ló breu ser conegut
mirant primer | la bella continença
al enfornar | se fa 'l pa jeperut
e de tot fet | gran part es qui comença
aquell privat | que 'l rey mira sovent
mostra en lo cor | que mes amat seria
sino mirant | amor seria perdent
donchs per mirar | aquella s' encendrià.

D' aquest pertret | la obra que se 'n fa
ab fonament | lo riu no la s' enporta
tal es ma part | que si vuy so demá
conaxereu | lo perdre no comporta.
Donchs ab rehó | l' estel del alba clar
ha sobre 'ls ulls | donat la influencia
e si los tres | se volen apellar
regraciant | yo loe la sentencia

Ni lo meu dir fa consequencia,
ni vull vostre benivolencia,
gens alterar
ans mesquí vos may será Fenollar
manar podéu
majorment ara perque 'm veu
galant carner
ofir vos bens y quant puch fer
ab voluntat
puix resté tan illuminat
de la estela
que veig de nit sensa candela
ab egual tranch
segur en pla com en barranch
d' entropassada,
que tant ma part es reparada
per bon juhí
que manxes, forçes ni florí
cuytar no poden
e fins que veen tots temps roden
los amadors
senyal que 'l veure fa sacors
en tal bastida
per tal sguart e favorida
dels ulls fa força
per quant so cert no viu alorça
e fets d' amor
ans á tals cants ells fa tenor
tan concertada
que música no pren durada
d' hon ella fall
així la vista si defall

lo foch s' apaga
e pur colgat si tant s' amaga
que no 'l vejáu
sentréu que poch vos scalfáu,
aço es provat,
lo que no fa quan descolgat
á ull se mostra;
e pus experiencia demostra
tant manifest
que non fretura mes d' aquest
fer argument
e hon que 'l cech é lo absent
per sols report
puguen d' amor encendre foch
que cremará
flames per ço no alçará
per gran que sia,
no 's prenga donchs á felonía
lo meu guanyar
ni per aquell vullau pensar
engan algú
car no es or tot lo que lúu,
ni ver lo fals
aguayts son falsos e grans mals
los de la enveja
yo prech á Dèu que may lo veja
si sobornat
yo se lo jutge ni pregat
guanyar me fes
ans per ventura fora mes
d' altri content
mas pus ma sort me ve al vent

yo done veles
pregant á Deu de tals esteles
me do la llum
perque sovint senta lo fum
de bona dita.
Nostra amistat | tant bon grat yo excite
e tal virtut | es d' ella lo govern
que refredar | no 's pot per gran ivern
qual es mon cor | la ploma 'us recite
sia ques vol | puix vostra amor no perda
poch es lo guany | á vosaltres perdent
ni per mon dir | cesseu á vantament
que goig es meu | cascú n' haja s' esguarda.

APELLACIÓ DE VERDANXA ENDRESSADA Á MOSSEN FENOLLAR.

Qui creu del tot son adversari
sia doctor ó be notari
e te prou mal any
e per desig d' eixir d' afany
te major plet
axi m' ha pres en aquest fet
que haveu portat.
Clamme de mí que so fiat
mes que devia
puix contra dret veig la part mia
anar per terra
pel capellá que ha fet la guerra
en sana pau
mas no 'm porá metre mal dan
de huy avant
si be veig molt se va scusant

que no y sab res
mes ell portá lo proces
dins en lo bot
e ab scusa d' un sol mot
que li sab fort greu
vol reparar lo greuje seu
quant cou lo pebre
e donchs fiau en monjo negre
ni en domer
que m' ha portat com lo corder
que va á la mort
e ara donas bon deport
ab la sentencia
la qual no te gens de sistencia
ni menys valor
e no y valdrá gens lo color
de tal safrá,
ni cremará com alquitrá
vostre luquet
mes lo seu foch será desfet
no y cal fogir
que ans de molt hauréu oyr
altre cantar
e puix veuréu lo Fenollar
e lo fenoll
estret, ligat en hun manoll
qui 's secará
e james pus se plantará
en loch que cresca.
No 'us penseu jo m' entristesca
del fet com va,
puix cosa al mon géns nos desfá

ma part fundada
á caura haureu esta vegada
a poch contorn
no 'us cal metre gens en torn
ni fer Josep
a beure haureu la mar de Julep
e vos cantau
del nostre mal vos alegrau
com fa Na Marta
que tots temps canta com es farta,
axi 'us ne pren
que 'us scusau puix no 's defen
la costra scusa
car nostres prechs en tal reclusa
la bella stela
que sobornat e ab cautela
ha fet eclipsi
e ara diu *quod jam scripsit*
escrit será.
La correge exirá
de vostre squena
car del despes faran smena
sense murmur
puix haveu fet tal contra fur
irreparable
fent oblidar la ley loable
qui tant vos costa
axí n' haveu passat la costa
com vos sabeu
ab lo stell de Sant Andreu
quis fortunal
be sabieu vostre cabal

hon smersaveu
bon capellá axí 'us portaveu
encabestrats
perdudes son les honestats
dels capelans
james los besaré les mans
puix los conech
o be 'm so molt tengut per pech
e dessabut
yo prech á Deu ell vos ajut
com merexéu
e com pensau no purgaréu
un tal pecat,
dexau venir al legat
qui 'us pagará;
devant ell tot se dirá
lo fet com passa
penedíu vos avans que 's fassa
semblant afronte
per que voleu tant gran encontre,
feu reparar
la sentencia us haveu fet dar
per semblant via
puix sols preval la part qu' es mia.

APELLACIÓ:

Estel molt clar | hom d' estat e valía
vostres amors | habia yo pagar
si sou absent | del que pláureus solia
gens per axó | ma part que prevalia
sentenciant | deviau agreujar.

Si 'ls vostres ulls | d' esser absent se dolen
y ab descans | dels amichs que be 'us volen
contant los mals | que axi con contar se molen
de bon conort | vos farem tots servey.

La mia part | a qui be vol entendre
mòlt clar se veu | per merit de proces
per tal assi | no 'm cure pus stendre
si be los ulls | 'us poran prou defendre
devant aquell | á qui será comes.
Perque usant | del que dret acompanya
de vos m' apell | y de tal jutjament
al molt subtil | joyell de nostra Spanya
lo Gay saber | com á mes entenent.

VERDANXA APOSTOLS.

Apostol donchs | segons la ley ordena
vos me otorgáu | y reverencials
per deduhir | lo que 'l fur determena
ab judicem | lo qual sab com se mena
glosa y test | de leys y decretals.
D' enginy sobtil | lo qual be clarifique
lo qu' es duptós | no sens molta claror
mas per sguart | del que be testifique
d' assó requir | y ma carta publica
per lo recort | del sdevenidor.

ESTELA APOSTOLS.

A Deu es cert | lo qual prech me confona
si vist com puch | no he fet lo jubí

y axí m' ajut | com tot temps desijí
plaure á molts | mes no y basta persona.
A mí no 'm plau | que 'l dret prenga resposta
per ço 'us atorch | tant quant me demanáu
jutges e temps | tants e tant com vulláu
á qui dieu | callar es la resposta.

ENDRESSA.

Vos qui tras mi | devallareu la costa
mos ensepechs | yo 'us prech que be vejáu
que á la fi | yo 'm dupte no digáu
de ben servir | mal grat es la resposta.

FINIS.

ANDREU FEBRER.

Fragments de la traducció de la Divina Comedia.

INFERN, C. 1.

En lo mig d' el cami de nostra vida
Me retrobi per una selva escura,
Que la directa via era fallida.

Ay! quant a dir qual era es cosa dura
Esta selva selvatge, aspera e fort,
Quel pensament nova por me procura

Tant amargant que poch es pus la mort!
Mes per tractar d' el be qu' eu hi trobé
Diré l' als que hi descobri mi record.

Io no scé be redir com hi entré,
Tant era ple de son en aquell punt,
Que la vera via io abandoné.

Mas pus qu'eu fuy al peu d'un gran coll gunt
Hon termenava aquella escura vall
Qui m' havia de por lo cor compunt,

Guardé en alt e vi 'l sender qui sall
Pus alt vestit ia d'els raigs d'el planeta
Qui mena hom dret per cascuna call.

Llavores fon un poch la pahor queta
Qui 'ns en lo llach del cor m'era durada
La nit avant, ab pietat estreta,

E axi com cell qu'ab elena afanyada
Ix d'el pelec for d'el mar a la riva,
Mira l'aygua perillosa e malvada,

Axi 'l meu cor qui enqueres fugiva
Se regira a remirar lo pas
Qui no lexa jamay persona viva;

E reposat un poch lo meu cors las
Pris lo cami per la playa deserta
Axi qu'el peu ferm sempre era el pus bas.

E vets vos quasi al començar de l'erta
Una llonçaparda presta e lleugera
Qui d'un gay pel virat era cuberta.

E no 'm lexava ans m' anava primera,
Empatxant me tan fort lo meu camí,
Que mantas veus fuy per tornar arrera.

Temps era d' el principi del matí;
E'l sol muntava ab aquestas senyals
Qu' eran ab ell lla com l' amor diví

Mogué primer les coses mundanals;
Si com fo be d' esperar occaysò
La gaya pell de semblants animals

L' hora d' el temps e la dolça sazò;
Mas no per tant que pahor no 'm fahés
La vista qui 'm aparech d' un leò.

Aquest sembla que contra mi vengués
La testa alçant ab fam molt rabiosa
Si que aparech que l' aer ne temés;

E una lloba flaqua e bramosa
Segons parech en la sua magreza
Qui molta gent feu ya viura confosa.

Aquesta 'm mes tanta de gravidesa
Ab la pahor qu' eixia de sa vista
Que io perdi tot l' esper de l' altesa.

Et axi com cell que volenter acquista
E ve en temps que tot perdre li 'n fa,
Qu' en tot son cor se complany e s' entrista,

Aytal me feu cella bestia lla
Que venent me encontra poch a poch
Me 'n espenyia lla hon may sol no ha.

EPISSODI D' UGOLIN.

La boca sosleva d' aquell fer past
Lo pecador, torquant se la (*del sanch vermell*)?
Als pels del cap qu' havia per darrer gast.

Puys comença: Tu vols qu' io renovell
Desperada dolor, qui 'm prem lo cor,
Ja pur pensant abans que parle d' ell.

Mas s' il parlar meu deu esser labor
Qu' infamia fruyt al traydor qu' io rou,
Veurás parlar enssems mesclat ab plor.

Io no sé qui tu es, ni per quin mou
Es tu vengut ça jus: mas Florenti
Ressembles bé veramen a qui t' ou.

Tu deus saber qu' io fuy compte Ugolí,
E aquest es l' arcevesca En Roger:
Ara 't diré perqué son tal vehí.

Que per l' afecte del seu mal saber,
Fiant me d' ell, cert io fuy axi pres
E pux fuy mort, ja dir no es mester.

Pero cell que no pots haver entés,

Ço es, en com la mia mort fo cruda,
Ohirás et sabrás si m' ha ofés.

Un breu pertus de dintra de la muda,
Hon de la fam per mi titol s' es dat,
E hon convé qu' encara altri s' encluda,

Me demostra per un seu poch forat
Pus llumens ja, quant io fiu lo mal son
Que del futur lo vel m' ha declarat.

Aquest paria a mi mestre e don
Cassant un llop ab llobetons al mont
Per qui Lucha als de Pisa s' escon.

. . . .

. . . .

Quant fuy desper primer en lendema
Plorar senti entre' el son mos fillols
Qu' eran ab mi, e demanar del pa.

Ah! ets cruel certes si ja not dols
Pençant aço quel meu cor se pençava;
E si no ploras, de que donchs plorar sols?

Ja eram desperts e l' ora s' acostava
Quel menjar nos solia esser adot;
E per lo seu somni cascu duptava.

E io clavar senti 'l portal dessot
A l' orrible torre, hon io guardé
En la cara mos fills sença dir mot.

Io no plorava axi dins m' empedré;
Ploravan ells, e Ancelmucio meu
Dix: pare, qu' has qu' axins guardes? Perqué?

Per ço re no ploré, ne respos eu
En tot cell Jorn, ne en la nit apres,
Fins quen lò mon altre sol claror feu.

E com un poch del seu raig se fo mès
Al doloros carcer, e io scullí,
Per quatre visatges lo meu messés.

Ambduy les mans per dolor me mordí,
Hon ells pensant qu' eu fés per voler pa
O per manjar, tantost llevarensí,

Dien: pare, molt menys dolor sera
Que tu menjes á nos, car tu 'ns donist
Estes mesquines carns: despulléns ja.

Calle llavores per no ferlos pus trist.
Cell dia e l' altre estiguéren tots muts.
Ay, dura terra, ay perqué no t' obrist!

Mas pusqué fom al quart dia venguts
Gaddo se gita a mi estés als peus,
Dient: pare, ques que tu no m' ajuts!

Aqui mori; e axi com tu m' veus
Viu io morir los tres de u en u
Entre 'l quint e 'l sext dia, hon cech e leus

Iom pris a grapponar sobre cascu;
Dos jorns los cridé pus que foren morts:
Pus mes pogué quel dolor lo dejú.

JOAN FOGASOT.

Ab gemechs grans plors e sospirs mortals
sentí les gents dolres per les carreres,
plasses, cantons en diverses maneres
los ulls postrats estant com bestials.
Dones d' estat viu estar desfressades
lagrimejant e batentse los pits,
los infants pochs criden á cruels crits
vehent estar llurs mares alterades.
¡O trist de mí quin fet pot ser aquest!
¿De quant ensá está axí Barcelona?
L' arma ab lo cors de cascú se rahona:
acte semblant no crech may sia lest.
Clar de llurs ulls diluvi gran depara
d' aigua tan fort que per terra 'ls decáu.
¡Ay! ¿qu' es axó, germans, dir me vulláu?
Tots estan muts e guardant me en la cara.
Creix mon dolor per tal capteviment,
e de plorar los fiu prest companyía,
molts esforsats perden la homenía,
e cascú diu gemegant e planyent:

O vos omnes qui transitis per hanch viam meam
attendite et videte si est dolor sicut dolor meus.

. . . .

I. Obra que comensa: *Infinits mals divisió 'ns aporta.*
II. » en 5 estr. y torn.: *Rey virtuós senyor d' insigna terra.*

FERRANDO (1).

Tal indispost qual lo novell e tendre
en la gentil é pulida sciença
no recusant mon treball per apendre
he preposat devant la reverença
de tanta gent é molt singular plaça
per manifest no lexant cobla alguna
un petit vers qui en part satisfaça
al qui saber vol d' adversa fortuna.

. . . .

TORNADA.

Mare de Deu pus de tot be complida
sou en lo cel qui es bell consistori
redressau tost Barcelona afligida
no triguéu en lo seu adjutori.

FIGUERES.

Lahors de sa senyora.

Enteniment, saber ne fantasia,

(1) Aquesta poesía en lo «Cansoner d' obres enamorades,» dú per títol: «Altra obra contra fortuna adversa feta per mestre Ferrando metge,» y al acabament te aquesta nota: «Ab la present obra guanyá joya.»

art, pensa, giny, rahó ne calitat
no 'm basten may segons ma voluntat
en dir los bens senyora que Deus guia
sens vostra part,
aquests son tals e tants que nunque 'm par
un sol instant
que 'l pensament no 'us port mon cors d' avant
é la virtut qui s' diu aprensiva
no 'm represent un lum enamorant
tot mon sentit fins en l' entel·lectiva.

TORNADA.

Font d' honestat per legalment servir
en fins açi la mia carn es morta
Mas no son mors mon voler é desir
ne l' arma cert qu' amantvos se deporta.

Tè aquest poeta á mes una obra de 4 estrofas seguida de una *oració* de 110 versos de 9 y de 5 sílabas. La obra comensa aixís: *Temps ha que visch pecant sens penedir*, y la oració aixís: *O sobiran Deu Creador*.

PERE GALVANY.

Pus vey lo mon es vengut en tal cas
que leyaltat no n' es de fill á payre
Pere, Joan volgra aver mort son fraire
e l' hereter l' heretador al vas.
Antechrist es qui ve de pas á pas
guerres bastint, dols, afanys e desayre :
Dèus nos ajut e la Verge sa Mayre

sino del tot nos te al Satan al ras
per aquest mals ha Deus permes lo cas...

JAUME GAZULL.

(Tros del somni de Joan Joan.)

Puix sabeu quant es cosa certa
    elles ab elles,
y mes si son totes femelles
    tantost y son
volent parlar de tot lo mon,
    en tot se meten;
y si calláu, vos acometen
    per traure noves,
y tostemps fan contres y proves
    sobre tot hom.
¿Y vos qué fèu? ¿Y l' altre com
    se troba huy?
Y dir los mals de son vehí,
    de sa vehina.
Y ara parlant de medicina
    donen remeys,
y atlegant los furs y lleys,
    en tot se posen
y en tota res diuen y glosen
    lo parer seu.
Parlar del cel les ohiréu
    y de la terra.
Ara de pau, adès de guerra,
    y del infern,

y del estiu y del ivern,
y sens afany
vos contarán tot quant en l' any
han comenzat,
texit, ordit y acabat;
tot fil per randa
vos ho dirán, sens donar tanda
pera respondre.
Y baix parlant sentí compondre
tantes cosetes,
que par que sien oronetes
dins en lo niu,
que si 'ls sou prop sol chiu, chiu
bast á axordarvos:
y si voleu aparellarvos
ab ploma y tinta,
veuréu entr' elles com s' hi pinta,
y com s' hi juga
d' un joch que 's diu á la fexuga,
y com repiquen,
y unes ab altres com se piquen
del joch baxet
parlant cubert y molt secret
elles ab elles.

Yo aguaytant y ohint los vols d' aquelles
tant gran plaer prenia de mirarles,
que desijí que 'ls meus cabells y celles
fossen tornats en aquell punt orelles
perque pogues mes atent escoltarles.
Y estant axí, vent que 'l joch s' escalfava,
creure podeu, qu' en tal cas no dormia,

ans fonch descans, que molt me descansava,
puix tant com mes la brega 's remesclava,
tant jo millor major pedres cullia.

. . . .

«Senyores mies, trobaréu
segons me par,
alguns que solen ajuntar
en certa casa
d' un home de corona rasa
eclessiastich,
molt graciós y molt fantastich
y molt sabut,
y entre la gent molt conegut
per excellent,
de molt gentil enteniment
y singular,
Mossen Bernat de Fenollar
¿Be 'l conexéu?»—
—«Senyora, sí, no 'us estronquéu
passau avant...»

. . . .

Han altercat
sobre los joves y los vells,
qual de amor
deu esser merexedor
y mes amat,
ni sin deu ser lo vell privat
o mes en conte

. . . .

—«Digáunos donchs, senyora mia
¿y qui son ells?
Digau ¿saben quáls son aquells

que favorexen
la part dels vells y desconexen
la joventut?
Digau, si Dèu vos do salut,
de cadascú,
los noms d' aquells de hu en hu:
vejam qui son
que des que crech lo mon es mon
may ohí tal,
ni questió tan desigual
viu disputar.»
—«Senyora, l' hu es Fenollar,
lo doctor vell,
Joan Moreno y Portell,
y un Gazull,
lo Viscaí que te l' un ull
desconcertat,
y 'l que 'us he dit; es lo jurat
Mossen Vinyoles.
Caxa n' han fet de castanyoles
ells de nosaltres

. . . .

y los que tenen ab los vells
es lo jurat,
y lo Moreno qu' es estat
lo principal.
Lo Fenollar ha fet egual
lo joch á tots.

. . . .

Escrigué aquest autor á mes *La Brama dels llauradors del Orta de Valencia contra lo venerable Mossen Fenollar prevere*, y algunas altras.

GUILLEM GIBERT.

Ab dolor gran e fora de mesura
vull jo dir part de una trista mort,
ab dolor gran abundós en tristura
vos denunciu aquesta mala sort.
Ab dolor gran passá d' aquesta vida
al lloch etern lo príncep d' Aragó (1),
ab dolor gran lo poble tot jorns crida
molt fort plorant, dient: «Deu li perdó.»

Ans que morís, espay de gran 'stona
ell parlá clar ab un aire plasent;
ans que morís, á tots de Barchinona
recomená son fillet é sa gent.
Ans que morís, ab gran humilitat
volguè pregar tot hom li perdonás,
ans que morís, prés derrer comiat
á tots dient que algú no plorás.

Apres d' açó, lo cap va inclinar
juntas les mans loant lo Criador,
apres d' açó, los ulls li viu tancar
ab un sospir miráu quina tristor!
Apres d' açó, l' ánima s' apartá
dexant lo cors e montá se 'n á Dèu,
apres d' açó, tot hom Jesus pregá

(1) Variant: *lo excellent príncep de Aragó.*
A aquesta poesia acompanya en lo *Cansoner de París* la seguent nota:
«A XIII de setembre (festa de Sancte Tecla), any MCCCCLXI, retè la ánima á Deu omnipotent lo princep don Cárles de gloriosa memoria, en lo palau Real de la ciutat de Barcelona.»

dient: «Senyor es lo servidor teu.

. . . .

TORNADA.

Mare de Deu humil Verge María
acudiu prest als qui 'us volem pregar
Mare de Deu mateunos en tal via,
qu' est mal divis del tot s' haje apartat.

ENDREÇA.

Genolls flectats de fin cor pregaria
bons Cristians la Verge sense part
genolls flectats, tot jorn reclamaria
qu' en paradís nos vulla colocar.

MARTÍ GRALLA.

Mossen Johan segons opinió
d' aquells antichs, qui viu enamorat
un sol delit es primer be comprat,
absent enuig véus lur condició,
si voluntat es causa de sentir
vostre dolor e seny no 'us pot valer
no 'us sé remey ans en mig desesper
sino en fuig d' açó quin pot fugir.

. . . .

TORNADA.

Mon frare dols vostre amor no lexás

ni 'l franch voler qui va per lo camí
de conseguir aquell gentil matí
qu' ella 'us dirá: «senyor guanya de mas.»

Esta obra, que consta de 7 estrofas, fou escrita en resposta á una altra que á Martí havia dirigit Mossen Johan Masdovelles.

MARTÍ GARCÍA.

Desconcertat d' aquell saber
d' aquell art giny e maestría
ab que solia
vençre l' esforç e lo poder
d' amor e fer ço que tot dia
m' afavoria
desgraciat fat é grosser.
. . . .

Certes mon fin cor e voler
ma leyaltat é cortesía
de 'l que 'm temia
muyr per fael é verdader,
e si mils morts pērçó prenia
als no diria
ans ab esforç ferm e sençer
ho defendria
com se pertany d' un escuder.
. . . .

. . . .
Despuys que so presoner de fortuna

qui 'm te resclus en son carcer terrible
hon cosa al mon finalment no m' ajude
blasme, maldich, ma fortuna, 'l planeta,
cella que m' ha per sa desventura
portat en loch hon partra del cors l' arma
res no pensant de ma part ne valença
que soblement nos gir per lo contrari.

TORNADA.

Segurament tot revers é contrari
que pas per vos menys de tota valença
mi sent bastant mentre 'l cors m' atur l' arma
quals no 'm sostè mes de vostra ventura.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. DANZA que comensa lo RESPÓS ab est vers:
Adeu bon temps é bona sort,
y la primera cobla ab est altre:
O trist! é no deu sclatar.
II. LAY que comensa: *Temps es que sospir é que plor.*

FRANCI GUERAU.

Si col malalt quant la febre 'l combat
e de sa carn ix una gran calor
per tot lo cors lo pren tan fort dolor
que del ben star roman las é cansat
tots los sentits perden sa libertat
e lo bon juy es luny de son recort
ab res al mon no pren algun deport
pèl natural que 's forment alterat.

Desige strems é quant li es contrari
e variejant diu molt desvarions
en son dormir tostemps ha visions
no pren sabor en negun letovari
e si molt prest son metge ordinari
dantli remey no 'l trau del purgatori
mor lo mesqui freturos d' adjutori
ple d' entrenyor desert é solitari.

TORNADA.

Del viure meu en mans teniu la mida
viure yo tant com senyora veuréu
vida ab dolor soplich vos no 'm donéu
hajáu mercé de mi qui 'us am sens mida.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. Obra de 5 estrofas ab tornada que comensa: *Aquí porá doncella virtuosa.*
II. Obra de 5 estrofas y tornada: *Un gran enuig dins mon cor sent causar.*
III. Sparça ab tornada: *Bellesa gran vostre cor il-lumina.*

JORDI DE SANT JORDI.

Tots jorns aprench e desaprench ensemps,
é visch é muyr e fau d' enuig plaher,
axí mateix fan del avol bon temps
e vey sens ulls é say menys de saber,
e no strench res é tot lo mòn abras, (1)

(1) E null stringo e tutto 'l mondo abraccio,
e volo sopra 'l cielo, e giaccio in terra.
(Petrarca.—Sonet XC.)

vol sobre 'l cel e no 'm movi de terra,
e ço que 'm fuig incessantment accás,
e 'm fuig aço que 'm segueix é m' aferra.

Lo mal no 'm plats e soven l' om percás,
am sens amor e no creis ço que se,
par que somiy tot quant vey pres ma fas,
oy he de mi é vull altra gran be,
e pertant call e avis menys d' oyr,
de l' hoc cuyt no lo ver me par falsia,
e menjs sens fam e grat me sens pruhir,
e sens mans palp e fas de seny follía.

Com vull muntar devall sens que no 'm gir,
e devallant puig corrent en alt loch,
e rient plor é vellar m' es dormir,
e quant so fret pus calt me sent que foch,
e a dret seny jo fas ço que no vull,
e perdent guany el temps cuytats mes tarda,
e sens dolor mantes de vets me dull,
e 'l simpl' anyell tinch per falsa guinarda.

Colquant me leu é vestint me despull,
e trob leuger tot fexuch é gran carch,
e quant me bany me pens que no 'm remull,
e sucre dolç me semble fel amarch,
lo jorn m' es nuyt, é fas clar del escur,
lo temps passat m' es present cascun' hora,
e 'l fort m' es flach, e 'l blan tinc molt per dur,
e sens faller me fall ço que 'm demora.

No 'm part d' un loch é james no m' atur,

lo que no crech ivarçosament trob,
del qui no 'm fiu me tinch mòlt per segur,
e 'l bax m' es alt, é l' alt me semble prop,
e vaig cercant ço que no 's pot trobar,
e ferma veig la causa somoguda,
e lo fons gorch aygua sus prat me par,
e ma virtut no 'm te prou no m' ajuda.

Quant chant me par de que 'm prench udular,
e lo molt bell me semble fer é leig,
abans me 'n torn que 'm loch no vull anar,
e no he pau e no tench qui 'm garreig,
aço 'm ve tot per tal com vey encés,
de revers fayts hay cert mont é natura
e sent qui 'm so en lurs fayts tant empés
que m' es forçat de viure sens mesura.

TORNADA.

Prenga cascú ço que millor li es
de mon dit vers reverçat d' escriptura
e si 'l mirats al dret e al revés
traure porets del ávol cas dretura.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. Obra de 5 estr. ab doble torn.: *Un cors gentil m' ha tant enamorat.*
II. Obra de 5 estr., tornada y endr.: *Ajustat vey d' amor tot lo poder.*
III. Obra de doble torn.: *Enyorament enuig dol é despit.*
IV. Obra de 5 estr. y torn.: *Sovint sospir, dona, per vos de luny.*

V. Obra de 5 estr., torn. y endr.: *D' aver lo mon é lo dret tal d' aymia.*
VI. Obra de 5 estr. y doble torn.: *Ara ojat dompnas que 'us fan saber.*
VII. Obra de 9 estr.: *Enuig enamich de jovent.*
VIII. Obra de 5 estr. y torn.: *Desert d' amichs de bens é de senyor.*
IX. Obra de 5 estr. y torn.: *En mal podiers enqueres en mal loch.*

Lo marqués de Santillana diu en la carta que dirigí al condestable de Portugal, al tractar de aquest poeta: «*compuso asaz fermosas cosas, las quales el mismo asonaba, que fué músico excelente e fizo, entre otras, una cancion de opósitos que comienza:* TOTS JORNS APRENCH E DESAPRENCH ENSENMP. *Fizo* LA PASION DE AMOR, en la qual copiló muchas buenas canciones antiguas...

ROMEU LULL.

Cobbles de Romeu Lull scusantse d' un mal dit qu' era inculpat per una dama.

Si 'us he mal dit | en pensar ni per obre
no 'm do Deu bè | ni lo que li deman;
si 'us he mal dit | quant fas me vingue en dan
visque en lo mon | trist, mal conten té pobre;
si 'us he mal dit | la cara 'm caiga sobre
sens confessar | muyra com á dampnat;
si 'us he mal dit | veurem puga orat
en l' ospital | que james lo seny cobre.

Si 'us he mal dit | que mon servey pres sia
en tot desgrat | sens haver galardó;
si 'us he mal dit | hajen punitió
per gran que fos | mes ne mereixeria.

Si 'us he mal dit | l' ofensa tornaria
tota en mon dan | pena dolò é dolòrs;
si 'us he mal dit | james mercé de vos
de mos treballs | haje la vida mia.

Si 'us he mal dit | la carn me caigue trossos
de tot mon cors | per malatia greu;
si us he mal dit | rabia 'm prenga 'l peu
tot fins al cap | que mans les menj á mossos.
Si 'us he mal dit | tinga dolor al ossos
tal que james | no puga reposar;
si us he mal dit | al lobs donéu menjar
la mia carn | á feres, corps é gossos.

Si 'us he mal dit | tot hom de mí maldiga
com de ribalt | que ten leix crim comet;
si 'us he mal dit | me sia l' un ull tret
é per lo cos | ma lenga se castiga;
si 'us mal he dit | que 'm siau enemiga,
lo mòlt que 'us am | me vinga en desamor;
si 'us he mal dit | mos delits en dolor
sien tornats | é pena per amiga.

Si 'us he mal dit | mort terra no 'm consenta,
la mar me lans | puis cors mort no 'n consent;
si 'us he mal dit | no sia penident
de mos pecats | l' infern de mí 's contenta,
si 'us he maldit | . . . .
tot sobre mí | vinga quant mal he dit;
si us he mal dit | de mi vingue 'n oblit
com si mort fos | anys passats mes de trenta.

TORNADA.

Par é sens par | feu que no 'us desaçenta
fals pensament | no prengau tant despit,
sabut lo ver | será mon mal finit,
de tants amichs | faréu gran delit sensa.

Resposta de Romeu Lull á tres cobbles del señor Compte de Oliva qui mes loaria é millor la Sra. Na Francisca Rossa, metent per joya un diamant, responent per los mateixos rims.

Compte senyor | puis virtut es la rama
é de son fruyt | pren tema mon scriura
dir quant mereix | la qu' honestat mes ama
bellesa es gran | que 'n res no la desama
es per les dos | de tots vicis desliura.
La ploma prench | per fer vostre manar
conplant ab rims | de qui virtut adora,
ó trobadors | no vulláu mes tardar
per esser tal | son virtuos obrar
tant no diréu | que 'l ver no s' entrenyora.

Natura volch | ça forsa fos finida
units los tres | la fan que tan prospera
no pot mes dar | de tots bens es remplida
lós aliments | ab aquella unida
d' honor é seny | fan qu' es figura vera,
repos saber | gest, gracia, bondat
honest, costum | ab vergonya prudent

l' ayre galant | ab lo parlar limat
vells pensaments | en jovenil edat
tant triumfar | la fan degudament.

Quant mes la mir | tórbem los sentiments
noves laors | tarden la mia má
per lo mòlt grat | que prench en les presents
les pervenir | fan aquelles absents
lo meu delit | tots temps millorat va
Dido, Saphos | Tyresi no feu
Penelope | ni Judith ab sa mossa
mes del que vos | haveu fet é faréu
car vist es clar | de tótes mereixéu
prenguéu de vos | espill fins á la fossa.

ENDRESSA Á LA DAMA.

Actes d' honor | vos fan tenir tal cosa
qu' apres la mort | 'ls cels triumpharéu
per viure honest | felicitat hauréu
com ho suplich | á nostre senyor Dèu.

. . . .

Obre fete per Romeu Lull intitulada

LO CONSISTORI D' AMOR.

L' alt trimphant | Cupido Deu d'amor
qu' en l' univers | te tanta senyoria
per moltes gents | fet absolut senyor
ell departeix | de grat lo seu tresor
á quants li plau | sols pera cortesía

mostra tenir | no poca felonia
sol trist pensós | quant ab ell me n' aní
en loch desert | plorant la pena mia
cridant me dix : | «¿Que fas per esta via?
e ¿de que 't dols | é clamas tant de mí?»

Per oir dir | ell esser comprenguí
ab' larch en ma | lo carcaix buyt portava
los ulls velats | grans ales li miri
per les senyals | tantost lo coneguí
de murta al cap | núu ab garlanda anava
com infant pech | mansuet me semblava
á poch instant | me parech vell molt fer
humil prostrat | li diguí : «¿que manava?»
tot temorós | irat ves mi 's mostrava
com si volgués | de mi venjansa haver.

Si com aquell | que conort ha mester
ajuda gran | al temps mes necessari
que 's veu en punt | qu' ha perdut lo poder
los sentiments | libertat é saber
y resistir | no pot á son contrari
ne pres á mi | que lo tancat armar :
obert me fo | donantme bon socors
per qui creguí | me tractás de cossari
son honor prest | se mostra voluntari:
per remeyar | mos dolors suspirs é plor.

Perque conech | penava per amors
ab veu suáu | é cara riallosa
tal me parlá: | «Perdona tas dolors
no 't cal duptar | rahoném los dos

oir de tu | me plaurá tota cosa
acars te fiu | semblansa furiosa
ensuperbit | te volguí refrenar
mes com te viu | color tan dolorosa
voltim á tu | ab semblansa amorosa.
Digues ¿que vols? | ton plant vull escoltar.»

Yo qu' axi prest | por no 'm pogué deixar
sfors prengui | per la sua valensa
sentim la veu | encara tremolar
pus acomens | ma querela donar
fentli rahons | quant m' era fet ofensa
per mòlt amar | ab cativada pensa
la qu' ha mon grat | molt mes que totes val
ella cruel | del tot vol ma perdensa
puis consentiu | fer me tal asillensa
sino de vos | de quí clamar me cal.

Vos be sabeu | mon cor ferm é leal
ab quanta fe | servint sempre millora
des que 'm manás | mon servir li fos tal
promesa 'm fes | donarme per senyal
lo dols sguart | que 'm feu en aquella hora
quan primer viu | tan singular senyora
tinguí per cert | que viuria content
que temps vinguès | sémblem' que degut fora
per dolor gran | vaig cridant «vïa fora»
per los carrers | orat me tè la gent.

Retrets no fas | que 'n sia penident
per son servey | sol desige la vida
puys li fos grat | mes del gran mal que sent

fora de seny | perdut lo sentiment
ma veu cridant | deuria esser oida
donchs vos suplich | feu que sia xaudida
hajáu mercé | no vulláu que mes dur
car fins assí | tinch la pena per dida
jamechs é plants | la llet que m' han nodrida
e mes que may | mostre lo cor mes dur.

Mes jo pus ferm | constant vos prench per mur
met vos devant | per que 'm siáu defesa
d' aquella fe | no 'us vull esser perjur
si mester es | per vos morir no cur
delliberat | tinch seguir tal empresa
crueltat gran | e complida bellesa
ab desamor | units son per mon dan
féu que 'm vullau | donaume gran concesa
fer pot quant vol | pis ferm la brida presa
may leixarè | fins vensudes serán.»

Entés mon dir | ple de pietat gran
si bè de tot | res sacret no li era
dolres mostrá | los ulls mullats li van
tot piedòs | per tans greujes que 'm fan
los portaments | d' aquella tan altera
aixi respos : | «Faste promesa vera
molt prest veurás | lo coll al jou tindrá
qui tal te fa | sots la mia bandera
no li valrá | la superba maná
que mut costums | bé mester li será.

PRESIDENT.

Lo teu lament | sens par anujat m' ha
molt sovint | oig á qui tal me demana
altri né tu | mes no m' enujará
jutje 'us darè | ab consell just é sa
qui' us oirá | dilums cada sepmana
president fas | á dona castellana
per mòlt saber | ab lo bon juy que te
no veig qu' en res | la voluntat l' engana
per la renó | qu' ha presa per germana
l' esperiment | me 'n dona tanta fé.

CONCELLER.

Per canceller | Na Bastida 'us daré
vuida de pris | ab general entendre
prevista en tot | reposat n' estaré
tal la judich | per lo que d' ella sé
sab, ben coneix, | prudent es per compendre,
grans esfors pren | per veritat defendre,
duptar no 'm cal | que no será fet tort
hajáu per cert | qui s' vulla pot offendre
james veuréu | consenta lo dret vendre
ni 'l interés | la fes mudar d' acort.

VICICANCELLER.

Na Ribes vull | viuda de gran recort
sia de grat | vicicanceller ella
per honestat | que pren per son deport

é tots amants | hauran á bona sort
quants seguirán | virtuosa querella.
Al viciós | tindrá sorda la orella
no consentrá | que 'l haja lo 'us ell
no hi pot entrar | qui viciós s' apella
mes qui desig | d' honestat lo consella
per que virtut | es fonament d' aquell.

REGENT.

Continent te | galant ayra novell
entota antfa | la Rebolleda dama
ab gran repós | honest discret é vell
de gravitat | en sí porta 'l mantell
senyora tal | que tot asçés desama
ses obres son | conformes á la fama
car per lo mig | son cami veig tenir
manifest es | quant honor aquella ama
son viure honest | abrassa la tal rama
donchs per regent | d' ella 'm poré servir.

ADVOCATS.

Tres advocats | es master elegir
en lo consell | que las causas rahonen
la viuda cert | Tagamanent ofir
l' altre Na Valls | car bo n' ha son bell dir
Na Dionis Miquel | car be proponen
totes ensemps | unides se consonen
d' un parer seu | per defendre virtut
no hi dupta algú | les orelles m' ho sonen

advocarán | que 'ls vicis se confonen
del natural | sens ley fará scut.

ALGUTZIRS.

A Na Berquer | te mòlt be merescut
que d' algutzir | li sia dat l' ofissi
animo gran | gosar saber stut
vol aquell loch | é gran solliscitut
quant ser humil | é quan superbo, nici,
l' altre será | de mon vot é judici
viuda qu' es diu | Corbera Caramany
molt diligent | favorable suspici
regiran be | lo semblant exercici
honradament | farán quant se pertany.

PROPONEDORS.

De tots amants | per interés é guany
proponedors | de qualsevol requesta
Na Sepmanat | vindra pendrá l' afany
é no 'm oblit | de Na Vilademany
per llur stil | cascu colrá sa festa
puys que desig | en res no 's deshonesta
enteses ja | tal pretestassió
si voluntats | en aquells no va lesta
en lo tal cars | la virtut será presta
castich donant | é greu sumissió.

JUTJE D' APELLAÇIÓ.

E si per cars | no 'ls es feta rehó

acorregut | m' ha la comptesa Lulla
dará son juy | en la apellaçió
contents serán | de quant per ella 's vulla
discreció | es tota sa despulla
actes prudents | la guien per lo bras
que just parer | en mig d' ella s' aculla
com se pot fer | que fruyt altre se 'n culla
qu' honest é just | ab virtuòs percas.

UXERS.

Per ser sagur | que nangú no hi entrás
dins en aquest | ajust de gent tan noble
sino l' amant | que per virtut amás
é de son cor | tinguè tot vici ras
car no 'es degut | sia publich al poble
prench per uxers | las que conté ma coble
Na Boschanes | ab saber mòlt espert
senyora tal | que virtut es seu moble
perque format | sia de dos lo coble
l' altre será | Na Almugaver per cert.

L' ARAUT.

Com ordenat | hagué tan bell concert
intitulat | d' amor lo consistori
feume vestir | sobre vesta de vert
é com araut | no 'm tingue res cubert
més me en la má | una verge de vori
armes als pits | segons es l' us cursori
perque en mon dir | cascuna fe prengues
manant á mí | que á totës fes notori

fossen presents | d' amor al consistori
al temps donat | sens un punt tardar mes.

L' ARAUT AL PRESIDENT É ALS ALTRES OFICIALS.

Al president | primer jo fuy remés
explicantli | sa gran prorogativa
e qu' exercís | son ofici com es
sens consentir | fos preteriten res
lo dret d' aquell | mostrantsen molt esquiva
prenent de tots | s' ofensa per cativa
ell de bon grat | tot mon dir acceptá
alegrá molt | be mostra lo quant priva
totes apres | prenent ab gana viva
obedients | l' ofici que 'ls doná.

FI É ENDRESSA A TOTS LOS AMANTS VIRTUT.

Puis obehint | yo fiu quant me maná
l' amant virtut | fassa justa demanda
car be defés | per advocats será
causa seré | cascú son dret haurá
é justament | li darán la garlanda
pero gordáu | no vaje per la randa
vostre proces | d' honest examináu
car altrament | portaréu negra banda
ab dolor gran | viuréu en vostra tanda
foragitat | per vos tancat en clau.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *Misteri gran ó concebiment noble.* (Ab tornada.)
II. *Per satisfer al que tant me obliga.* »
III. *Si en temps passat hagués hagut coneixer.* »
IV. *De boca-dents postrat estich en terra.* »
V. *Yo fuig d' amor per viure en llibertat.* »
VI. *Mon sentiment ha perdut del tot l' esme.* »
VII. *Fantasiant molt sovint en amor.* »
VIII. *Léxem estar amor no 'm dones pene.* »
IX. *Si 'n negun temps d' amor me so clamat.* »
X. *Vengut es ja qu' en amar daré terme.* »
XI. *Puis no 'm voléu prech la mort prest me vulla.* »
XII. *Gloriós es l' hom qui no sent d' amor.* »
XIII. *Ab gran sfors quasi fora natura.* »

AUSIAS MARCH.

(Cants d' amor.)

I.

Qui no es trist de mos dictats no cur
o en algun temps que sia trist estat
e lo qui es de mals apassionat
per ferse trist no cerque lloch escur
lija mos dits mostrant pensa torbada
sens algun art exits d' hom fora seny,
e la rahó qu' en tal dolor m' empeny
amor ho sab quina es la causa estada.

Alguna part ó mòlta es trobada
de gran delit en la pensa del trist,
e si les gents ab gran dolor m' han vist

de gran delit m' arma fon companyada.
Quant simplament Amor ab mi habita
tal delit sent que no 'm cuyt ser al mòn,
e com sos fets vull veure de pregon
mescladament ab dolor me delita.

Prest vé lo temps que faré vida hermita
per mills poder d' amor les festes colre,
d' est viure estrany algú nos vulla dolre
car per sa cort Amor me vol é 'm cita,
e jo qui 'l am per si tan solament,
no denegant lo dó que 'm pot donar
á sa tristor me plau abandonar
e per tots temps viure entristadament.

Traure no puch de mon enteniment
que sia cert é mòlt pus bell partit
sa tristor gran que tot altre delit
puix hi recáu delitos languiment.
Alguna part de mon gran delit es
aquella que tot home trist aporta
que playent si lo planyer lo conforta
mes que si d' èll tot lo mòn se dolgues.

Esser me cuyt per mòltes gents repres
puix que tant llou viure en la vida trista
mes jo que hi he sa gloria al ull ja vista
desig sos mals puix delit l' es permes.
No 's pot saber menys de la esperiença
lo gran delit qu' es en lo sols voler
d' aquell qui es amador verdader
e ama si vehentse en tal volença.

TORNADA.

Lir entre carts, Dèu vos don coneixença
com só per vos á tot estrem posat
ab son poder Amor m' ha 'nderrocat
sens aquell sèu d' infinita potença.

(Cants de mort.)

I.

Aquelles mans que james perdonaren
han ja romput lo fil tenint la vida
de vos qui sòu d' aquest mòn exida
segons los fats en secret ordenaren.
Tot quant jo veig é sent, dolor me torna,
quant me recort de vos qui tant amava,
en ma dolor si primé bè 's cercava
si trobará qu' en delit se contorna,
  Donchs durará puix tè qui la sostinga
car sens delit dolor crech nos retinga.

En cor gentil amor per Mort no passa
mes en aquell qui per los vicis tira,
la cantitat d' amor durar sols mira,
la calitat d' amor bona no tassa.
Quant l' ull no véu é lo toch no 's practica
mor lo voler que tot per ells se guanya;
qui en tal punt es, dolor sent mòlt estranya,
mes dura poch l' espert lo testifica.
  Amor honest los sants amants fá colre
d' aquest vos am é mort no 'l me pot tolre.

Tots los volers que en mi confusos eren
se mostren clar per llur obra forana,
ma carn se dol car há natura humana
perqué en la mort sos delits se perderen.
En sa dolor m' arma es embolcada
de que llur plor é plant per null temps callen
en tal dolor tots los conorts me fallen
com sens tornar la que am es amada.
  Mes l' altr' amor qu' es amistança pura
apres la mort sa força gran li dura.

Aquesta amor si los pechs no la crehen
es ver senyal del bè que en ella habita
aquesta es qui sens dolor delita
y 'ls cechs volers de prop d' aquestes venen.
Lo voler cech del tot ell illumena
mes no en tant que lleve lo caracte
e si poguès fèr sens empaig son acte
No fora 'l mòn ull ab gòta serena.
  Mes es axí com la poca triaga
que mòlt verí sa virtut li apaga.

Aquell voler que 'n ma carn sola 's causa
si no es mort no tardará que muyra
l' altre perquí dol continu m' abuyra
si 'm defalleix no será sens gran causa.
Ell pot ser dit voler concupiscible
e vol durar pui[illegible]òlt de 'l arma toca
mes no tostemps car virtut no invoca
e d' un cóstat es apetit sensible.
  Aquests volers honestamènt me torben
perqué entre mal é bè mes penses bornen.

D' arma é cos es compost l' hom contraris
perqué 'l voler é l' apetit contrasten,
tot quant aquest de llur natura tasten
es saborós è utils letovaris.
Altre voler qu' en mig d' aquest camina
es atrobat que no tè via certa
cuyd' haver port en la platja deserta
é lo verí li sembla medicina.
   Cascun dels tres fá obra en mi diversa
lo menys potènt lo jorn ab mi conversa.

Tres son les parts vers hon mos volers pujen
é per semblant venen per tres maneres
entre si han contraries carreres
delits portant é d' altres que m' enujen.
Quant los delits del cos la pensa 'm mostra
jo sent dolor car son perduts sens cobre
altra dolor sent que 'm vist tot é 'm cobre
com péns que mort há tolta l' amor nostra.
   L' altre voler rahó y natura funden
que sens dolor mòlts delits ne abunden.

Lo lloch hon jau la dolor gran que passe
no es del tot fora de mes natures
ne del tol es fora de llurs clausures
lo turmènt grèu que jo per elles passe.
aquell voler qu' en mi no troba terme
es lo mijá per hon dolor m' agreuja,
l' estrem d' aquest fora natura alleuja
fort é punyènt mes es causable verme.
   Opinió falsa per tots es dita
que fora nos é dintre nos habita.

D' aquest' amor les demes gents tremolen
aquesta es sentida y no sabuda,
poques gents han la causa coneguda,
delit, dolor per ella venir solen.
Lo cos per si lo sèu delit desija
l' arma 'n apres lo sent é vol atenyer
lo propi sèu al qual no 's pot enpenyer
car tot es fals hon ella se enfastija.
D' aquests contrasts aquest amor escapa
que veritat no l' ateny ab sa capa.

Tant es unit lo cos ab la nostra arma
que acte en l' hom no pot ser dit bè simple
algú no es vers l' altre humil é simple
contrast se fan, hu contra l' altre s' arma,
mes es tan poch lo contrast á sa hora
que en fets del cos l' arma no fa gran nosa
y en contemplant axí l' arma reposa
que bè représ lo cos d' açó no plora.
Aquesta pau en mi no es mòlt longa
perqué dolor mes que 'l delit s' alonga.

Dolor jo sent é sembla mi estrema
no sò en punt de voler consell rebre
ne de algun remey me vull percebre
ans de tristor he presa ja ma tema.
Si 'm trob en punt que dolor no 'm acorde
ja tinch senyal ab que á dolor torne,
recort sos fets d' amor é elles borne
d' ací escapant ab mi gens no concorde.
Son esperit sens lo cos jo contemple
tant delit sent com l' hom devot al temple.

De pietat ab sa mort vè que 'm dolga
e sò forçat que mon mal haja planyer
tant he perdut que bè no 'm pot atanyer
fortuna ja no tè que pus me tolga.
Quant imagin les voluntats unides
y 'l conversar separats pera sempre
pensar no puch ma dolor haja tempre,
mes passions no trob gens aflaquides.
  E si per temps elles passar havien
vengut es temps que començar deurien.

Mes voluntats mos pensamènts aporten
avall y amunt si com los nuvols l' aire:
adès me dolch puix dolor no sent gaire
e sent dolors qu' ab si dólres comporten.
quant péns que 'ls morts que res del vius no pensen,
e les dolors que pas sens grat se perden,
mos sentimènts han mal é no se perden,
tant que d' amor é dolor se defensen:
  E pas dolor qu' en la d' infern s' acosta
com en est mòn no lam veure de costa.

En l' altre mòn á mi part que jo sia
y 'ls propis fets estranys á mi aparen
semblants d' aquells que mos juhins lloaren
lo fals, per ver; la veritat, falsia.
Los mèus juhins la dolor los ofega
lo lloch no hi es hon primer habitaven
si es no tal com ans del cas estaven
alterat es la mort y açó 'm fa brega.
  Tal é tant fort qu' altre matant mi mata
no se com es que lo cor no m' esclata.

Alguns han dit que l' amor es amarga
podenho dir los qui la sabor senten
ó de per si ó com per altre senten
sa fort dolor qu' entre totes es llarga.
Per mi no tem per altre l' he temuda
puix fonch cruel ja pietat no m' haja,
qui 'n terra jau no tem pus avall vaja
en l' esperar ma esperança es perduda.
O partiment dolorós, perdurable,
sentme en dolor comparat al diable.

No preu los bèns que jo sol posehesca
car plahènt res home sol no practica,
la mort no tem que lo mòn dampnifica
sinó que tem que cel me desfallesca.
Tot cas jo mir ab una egual cara,
res no 'm fá trist é ja mòlt menys alegre
no es color de sobre blanc ó negre
vers mi no hi ha cosa escura ne clara.
Tot quant amor é pòr me pogren nóure
finí lo jorn que li viu los ulls clóure.

Segons lo cas ma dolor no es tanta
com se requer per un mortal dampnatje,
sobre tots mals la mort porta avantatje
jo 'l he sentit é de presènt m' espanta.
Segons l' amor del dan no port gran signe
e volgra jo qu' en lo mòn fòs notable
dient cascú:—«véus l' home pus amable»
e que plangués cascú mon fat maligne.
Aquell voler causat per cosa honesta
mentres será, será mostrant gran gesta.

tan comun cas, ¿perqué tan estrem sembla
al que per fort la mort en tant lo plaga?
¿Perqué tal cas la rahó d' hom s' amaga
e passió tota sa força sembla?
Dèu piadòs é just cruel se mostra,
tant es en nos torbada conexença
fluxant dolor primer plega crehença
mes ferm saber no es en potença nostra.
  Als que la mort tol la muller ó aymia
sabrán jutjar part de la dolor mia.

Tot ver amich á son ver amich ama
de tal amor que mort no la menyscava;
ans lo fornal que apura l' or y acava
leixant l' or fí, é l' als en fum derrama.
D' aquest amor am aquella qu' es morta
e temènt am tot quant es de aquella
l' esperit diu, ¿donchs quina maravella
que am aquell é res tant no 'm comforta?
  Mémbram la mort é torn en ma congoxa
e quant hi sò dolor pas no m' afloxa.

Accidènt es amor é no substança
e per sos fets se dòna á nos conexer
quant es ne qual ell se dòna á parexer
segons d' hon part axí sa força llança
si com lo vent, segons les encontrades
hon es passat, de si calt ó fret gita,
axí amor dá dolor ó delita
segons lo for del lloch hon há llançades
  Fondes rahels ó sus cara de terra
ó sobre sanch ó sus mòlt aspra serra.

Amor en l' hom dos llochs disposts arroba
car home es dit per ses dues natures,
lo cos per si vol semblant de sutzures,
l' arma d' un blanc vol que sia sa roba.
D' ells units surt amor de algun acte
que no 's véu bè qual d' ells mes part hi faça
cascú per si algun delit acaça
y aquell atés l' altre 'n porta caracte.
E véus la mort que 'l gros voler termena
lo bó no pot ne bast á aquell ofena.

Morint lo cos son amant no 'l resta
sinó dolor per lo recort del plaure,
fallint aquell no tarda mòlt en caure,
fallint lo sanct defall la sua festa.
Alguns delits qu' en l' arma pèl cos venen
son los composts que 'ls amadors turmenten
e cascú d' ells canta qual dolor senten
segons del cos ó de l' arma part prenen.
E mort l' amat, amor es duradora
tant quant lo mort del viu te gran penyora.

Çó qu' en passat enbolt é confus era
es de partit lo grá deixant la palla,
l'.esperimént altre no 'm péns hi valla
per la mort es uberta la carrera.
Ma carn no sent, ¿doncs no 's pot fer que ame
car ja no hi es ço que sentir li feya?
Si voler tinch pech es lo qui no creya
que 'l esperit de pur amor se inflame.
Cobejant mòlt que Deu s' arma se 'n porte
açó dubtant fá que jo pena porte.

Si 'n nostra amor péns esser si venguda
e d' ella pert esperança de veure;
sinó que tost vinch en açó descreure
l' arma en lo cos no fora retenguda.
Si be los morts en lo mònt no retornen,
ans de ser mort noves sabré d' aquella.
Estat es ja, ¿donchs quina maravella
açó esperant mos sentiments sojornen?
E si cert fòs, qu' entre les sancts fos mésa
no volgre jo que de mort fòs defésa.

O Deu, mercé, mes no se de que 't pregue
sinó que á mi en lo seu lloch aculles
no tardes mòlt que d' ella á mi no vulles
puix l' esperit hon es lo seu aplegue.
E lo meu cos ans que la vida fine
sobre lo seu abraçat vull que jaga
amor é mort feríls de una plaga;
sepárals mort dret, es qu' ella 'ls vehine.
Lo jorn del juhí quant pendrém carn é ossos
mescladament partirem nostres cossos.

(Cants morals.)

I.

Si com lo Taur se vá fuyt per desert
quant es sobrat per son semblant que 'l força
no vol tornar fins há cobrada força
per destruir aquell qui 'l ha desert,
tot en axí 'm convé llunyar de vos
car vostre gest mon esforç ha confus,

no tornarè fins del tot haja fus
la gran pahor qui 'm tol ser desijòs,

Que será valeròs es tèmps vengut
l' hom qui son cor haurá fort ó covart
e ja negú no cuyt saver tal art
que si es flach tal nò sia sabut.
Car desastrug al perill de la mort
lla donchs no val enginy ni maestria
per bèn cobrir sa estrema covardia
ans elegeix fugir per ser estort.

Ans del perill se déu metre 'l conort
ans prenent risch hom há dels bons paria
aconseguint honor é senyoria,
fahènt venir los Cesars en recort.
Les armes fan los prous homens valer,
e 'ls puja tost en semblant de momènt
qu' est es lo lloch d' hon lo covart dexèn
pus prop de si en les dones veher.

Renom d' ardit vol l' home parencer
mes no será comportat son engan
car los qui mes de tals afets sabrán
dirán qui 'n nom sobre si déu haver.
E baxamènt entre si volrán dir
hom virtuòs no déu ser nomenat
mes prenedor del que no ha guanyat
entre aquells qui no 'l vehen fallir.

L' home tastart qui no tembra morir
no fahent fruit son perill hasajar

grau de virtut volia en si posar
mes en aquest se déu mills soferir.
Puix ab perill mòlt gran de sa persòna
cuyda guanyar lo que no s.' de son dret
car la virtut en lo mig lloch se met
e á los estrems per vici s' abandòna.

Guanya virtut qui son cos á mort dòna
per un gran bè é de molts benifet
pensar no déu compte li 'n sia fet
virtut de si lo virtuós guardòna.
L' hom de cor flach meta perill á part
car son honor lluny de perill está,
e lo tastart per temps venir porá
en ser templat é usar de Renart.

Quant dels passats llig alguns fets é guart
los per venir gracia á Dèu nos fan
com son en temps que al mòn disposts están
per grans afèrs é de cascuna part.
Especial per nostre gran senyor
qui festejant la gent ab pòr lo mira,
tot gran senyor dintre son cor sospira
crehènt qu' ell vol ser dels senyors major.

Fortuna es sobtós cambiador
nengú no sab hon son voler la tira
e lo semblant de son amor es ira
sa ira es mòltes véus gran amor.
Nengú no 's pot regir per son panell
sinó qu 'ls flachs de sa cort fora-gita,

lo coratjós de sos bèns lo delita
havent esforç vehènt la contra d' ell.

TORNADA.

Contra la mort es aquest aparell,
menyspréu del mòn é no tembre fortuna,
tenir sa lley é si es moro Çuna,
Dèu lla donchs lo fará segur d' ell.

(Cant espiritual.)

ESTRAMPS.

Puix que sens tu algú á tu no basta
dònam la má ó pèls cabells me lleva,
sinó estench la mia vers la tua
quasi forçat á tu mateix me tira.
Jo vull anar en vers tu al encontre,
no sè perqué no faç lo que volria
e no sè que aquest voler empatxa
puig jo sò cert haver voluntat franca.

Llevar mi vull é prou no mi esforce
ço fá lo pés de mas horribles colpas
ans que la mort lo procés á mi cloga
placiat Dèu puix bèn vull fér que 'm vulles.
Fès que ta sanch mon cor dur amolleixca,
de semblant mal guarí ella mòlts altres,
ja lo tardar ta ira 'm denuncia,
ta pietat no trob' en mi que obre.

Tan claramènt en l' entendre no peque
com lo voler he carregat de colpa
ajúdam Dèu mes follamènt te pregue
car tu no vals sinó al qui 's ajuda,
y á tots aquells qui á tu se apleguen
no 'ls pots fallir é mostrenho tos braços
que faré jo que no meresch m' ajudes
car tant com puch conech que no m' esforçe.

Perdònam Dèu si follamènt te parle
de passió partexen mes paraules:
yo sent pahor d' infern al qual faç via
girar la vull é no hi disponch mos passos.
Mes jo 'm recort que meritist lo lladre
tant quant hom véu no hi bastaven ses obres
ton esperit lla hon li pláu espera
com ne perqué no 'u sab qui en carn visca.

Ab tot que sò mal crestiá per obra
ira no tinch ne de res jo t' encolpe,
jo sò ben cert que per tostemps bè obres
e fás tant be donant mort com la vida.
Tot es egual quant sur de ta potença
d' hòn tinch per foll qui 'n contra tu murmura,
amor de mal é de be ignorança
es la rahó qu 'ls homens no 't coneixen..

A tu deman que lo cor m' enforteixques
si que 'l voler ab ta voluntat lligue
e puix sò cert que lo mòn no 'm profita
dònam esforç que del tot l' abandone.
E del delit que 'l bon hom de tu gusta

fésmen' sentir una poca centilla
perqué la part menor que m' es rebetle
haja afalach que tant fort no 'm contraste.

Ajúdam Dèu que sens tu no 'm puch móure
perqué 'l mèu cos es mes que paralitich:
tant sòn en mi envellits los mals hábits
que la virtut al gustar m' es amarga.
O Dèu, merce revolta en mi natura
que mala es per la mia gran colpa
e si per mort jo puch rembre ma falta
esta será ma dolça penitença.

Jo tem á tu mes que no 't sò amable
e davant tu confés la colpa aquesta,
torbada es la mia esperança
e dintre mi sent terrible baralla.
Jo veig á tu just e misericorde,
veig ton voler qui sens merits gracía,
dones e tols de grat lo do sens merits
qual es tan just quant mes jo no tremole.

Si, Job lo just, pòr de Dèu lo prenia,
¿qué faré jo qui dins les colpes nade?
Cóm péns d' infern que temps no si esmenta
lla es mostrat tot quant sentiments temen.
L' arma qui es contemplar Deu electa
en contra aquell blasfemant se rebetla,
no es en hom de tant gran mal estima:
Donchs ¿com está que vers tal part camina?

Prechte Senyór que la vida m' abreujes

ans que pijors casos á mi segueixquen;
en dolor visch fahent vida perversa
e tem la Mort que es per tostemps longa.
Donchs mal deçá é dellá mal sens terme
prenme al punt que millor en mi trobes,
lo detardar no se á que 'm serveixca
no te respos qui te á fer viatje.

Jo 'm dolch perqué tant com vull no 'm puch dolre
del infinit dampnatje lo qual dupte:
e tal dolor no la recull natura
ne 's pot asmar é menys sentir pot l' home.
E donchs açó sembla á mi flaca escusa
com de mon dany tant com es no 'm espante
si 'l cel deman no li do bast' estima
fretura pas de pòr é d' esperança.

Per be que tu irascible te mostres
ço es defalt de nostra conexença
lo teu voler tostemps clemença guarda
ton semblant mal es be inestimable.
Perdònam Deu si t' he donada culpa,
car jo confes esser aquell colpable;
ab ulls de carn he fets los teus judicis,
vulles dar llum á la vista de l' arma.

Lo mèu voler al teu es mòlt contrari
he 'm sò enemich pensantme amich esser:
ajúdam Dèu, puix me veus en tal pressa
jo 'm desesper si mos desmerits guardes,
jo 'm enuig mòlt la vida com allongue
e dubte mòlt que aquella feneixca,

en dolor visch car mon voler no 's ferma,
e ja en mi alterat es l' arbittre.

Tú es la fi hon totes fins termenen
e no es fi si en tu no termena:
tú es lo bè hon tot altre 's mesura
e no es bó qui á tu, Deu, no sembla.
Al qui 't compláu, tu aquell Deu nomenes,
per tu semblar major grau d' home 'l muntes,
d' hon es gran dret de qui sembla 'l diable
prenga lo nom d' aquell ab qui 's conforma.

Si alguna fi en aquest mòn se troba
no es vera fi puix que no fá l' hom felix,
es lo començ per hon l' altre s' acaba
segons lo cos qu' entendre pot un home.
Los philosophs qui aquella posaren
en si mateix son esser vists discordes
senyal es cert qu' en veritat no 's funda,
per conseguent al home no contenta.

Bona per si no fon la ley judayca,
en paradis per ella no se entrava:
mes tant com fon començ d' aquesta nostra
de que 's pot dir d' aquestes dues una.
Axí la fi de tot en tot humana
no dá repós al apetit ho terme,
mes tan poch l' hom sens ella no ha l' altra
sant Joan fon senyalant lo Mesías.

No te repos qui en altra fi guarda
car en res als lo voler no reposa,

ço fent cascú é no hi cal sübtilesa
que fora tú lo voler no s' atura.
Si com los rius á la mar tots acorren,
Axí les fins totes en tu se 'n entren;
puix te conech, esfórçam que jo t' ame,
vença l' amor á la pòr que jo 't porte.

E si l' amor tanta com vull no m' entra
creixme la pòr si que temènt no peque,
car no pecant jo perdré aquells hábits
que son estats, perqué no t' am, la causa.
Muyren aquells que de tú m' apartaren
puix som migmort é 'm fan que no revisca;
o senyor Deu, fes que la vida allargue,
puix me apar que envers tú jo m' acoste.

¿Quim mostrará davant tú fer escusa
quant hauré dat del mal ordenat compte?
Tu m' has donat disposició no mala
e jo he fet del regla fals mòlt corba.
Dreçarla vull mes he mester ta ajuda,
ajúdam Deu car ma forsa es flaca.
Tú es primer en tota bona obra,
¿com será donchs qui primer de tú passe?

No 't prech que 'm dons sanitat de persona
ne bèns alguns de natura y fortuna
mes solament que á tu Deu sols ame
car jo sò cert que 'l major be si causa.
Per conseguent delectació alta
jo no la sent perqué dispost no 'm trobe,

mes per saber un home grosser jutja
quel major be sus tots es delitable.

Qual será 'l jorn que la mort jo no tema,
e será quant de t' amor jo 'm inflame,
e no 's pot fer sens menyspreu de la vida
e que per tu aquella jo menysprehe.
Lla donchs serán jus mí totes les coses
que de present me veig sobre los muscles,
lo qui no tem del fort lleó les ungles,
mòlt menys tembrá lo fibló de la vespa.

Prechte Senyor, que 'm façás insensible
e qu' en null temps alguns delits jo senta
no solament los leigs qui 't venen contra,
mes tots aquells qu' indiferents se troben.
Açó desig perqué sol en tu pense
e puscha haver la via qu' en tu 's dreça:
fesho Senyor, é si per temps me 'n torne
haje per cert trobar ta orella sorda.

Tolme dolor com me veig perdre 'l segle,
car mentre 'm dolch tant com vull jo no t' ame
e vullho fer mes l' hábit me contrasta,
en temps passat me carreguí la colpa.
Tant te cost jo, com mòlts qui no 't serviren,
e tu 'ls has fet no menys que jo 't demane
perqué 't suplich que dins lo cor tu m' entres
puix es entrat en pus abominable.

Catholich sò mes la fé no 'm escalfa
que la fredor lenta de 'ls senys apague

car jo leix sò que mos sentiments senten
e Paradis crech per fé, y rahó jutje.
Aquella part del esperit es prompta
mes la de 'ls senys rocegant lam acoste,
donchs tu senyor ab foch de fé m' acorre
tant que la part que 'm porta fret, abrase.

Tu creist mi perqué l' ánima salve
e potse fer de mi sabs lo contrari.
Si es axí, ¿perqué donchs me creaves
puix fon en tu lo saber infalible?
Torna no res jo 't suplich lo meu esser
car mes me val per tostemps l' escur carcer,
jo crech á tu' com volguist dir de Judes
que 'l fora bó no fòs nat al mòn home.

Par mi segur havent rebut batisme
no fòs tornat als brassos de la dida,
mas á la mort hagues retut lo deute
e de presen jo no viuria en dubte.
Major dolor d' infern los homens senten
qui los delits de Paradis no jutjen
lo mal sentit es d' aquell altre exemple
e Paradis sens lo sentir se jutja.

Dònam esforç que prenga de mi venia
jo 'm trob ofés contra tu ab gran culpa
e si no hi bast tu de ma carn te farta
ab que no 'm tochs l' esperit qu' á tu sembla.
E sobre tot ma fé que no vacille
e no tremol la mia esperança,

puix que no 'm fall charitat, elles fermes,
e de la carn si 't suplich no me 'n ojes.

¿O quant será que regaré les galtes
d' aigua de plor ab las llagrimes dolces?
Contrició es la font d' hont emanen,
aquell es clau quel cel tancat nos obre.
D' atrictió parteixen les amargues
perqué 'n temor mes qu' en amor se funden,
mes tals quals sòn de aquestes m' abunda
puix sòn camí é via per les altres.

Tè á mes una obra que comensa aixís: *Ja no sper que sias mort.*

PERE MASDOVELLES.

Tot ignorant se pensa mòlt saber
e va ab ulls cluchs en lo bell dia clar
met son camí pel qual no sab anar
e tot sabent spatxa per grosser.
Variejar lo veurets cada dia,
parla tostemps, lo mesquí no s' compren,
ab sos semblants li plau fer companyía,
si ou parlar, lo sentit ho repren.

L' home d' honor qui trenca sa paraula
á cascun jorn li veuréu fer viltat
no duptant gens deute ni amistat
d' acte d' honor no li plau tenir taula.
Si 'l repta algú haya feta malesa
no y respon may; si 'us ha pres diner

satisfer hi vos ha ell apaguesa,
¿mon car cosí que 'us par d' est mercader?

Dona d' honor qui viure vol honesta
en general deu esser estimada
si sa honor castament ha guardada
e per algu será estada raquesta;
car la qui 'u es e requesta no l' han
virtut li es mas no tant singular
com es la qui estreta l' han haurán
e dolçament s' es sabuda guardar.

. . . .

Be pot pensar dona qui tal tempesta
met lo seu cors será á mort liurada
per lo marit qui l' aurá ben amada
e lo renom qu' en lo mon d' ella resta;
e 'ls pobres fills qui per sort romandrán
vituperats no 's poden alegrar
e son incerts llur pares ahont l' han
ne qual per dret deuhen la má besar.

TORNADA AB ENDREÇA.

Jo prech á Deu les qui mal usarán
que prestament les vulla illuminar,
les honestes á vos les recoman
Mare de Dèu les vullats conservar.

BERENGUER MASDOVELLES.

Prenguen espill los curials que son

de grans senyors é persona cascuna
y aquell rich hom don Alvaro de Luna
e com vilment es exit d' aquest mon
segons se diu per crims executat
en loch publich dient aquells ab crida
fets tots per ell en lo temps de la vida
e per lo quals a mort fonch condempnat.

Pens cadescú pèl gran rey molt amat
en aquest fet e crech ab bona cura
que fets semblants trobarán l' escriptura
erli aman herz alliot malvat
que per lur dit e conçell desleyal
feran reys tres ab lo poble cordats
mas Dèu volent pres foren descordats
executals aquells del consell mal.

Tot conceller de rey ne curial
qu' es amador de la cosa publica,
ama, tem Dèu lo temps que pacifica
rey ab vasalls e vol l' estat reyal
e part lo be que 'n si n' aconsegueix
ha merit gran e deu lo regórdona
mes al tirant que 'l rey e publich dona
hon se que tir per si Dèu lo puneix.

Los set peccats mortals aquells compleix
á mon albir qui ama tiranía
e vers infern te manifesta via
ab l' enemich qui d' ell may se parteix,
e va lo foll abandonadament
tancats los ulls conaxença perduda,

e ve la mort jornada no sabuda
fall-li deixar lo gonyat malament.

Molts dels passats visqueren noblément
sol per haver en lo mon nomenada
apres lur mort e que fos divulgada
la virtut lur é savi regiment,
quant mes deu vuy cadascú ben obrar
que no 'l renom e paradís n' espera
e sos bons fets li romanen derrera
e van primers al loch qui es sens par.

En açó vull aquesta obra finar
á tots dients l' interés propi lexen
com faça dan en aquells qui regexen
e l' aquirit ha també de restar
e mes anant en retre compte prim
al jutge gran qui te justa balança
á folls qui tots vindrem alrabucança
si en vers Deu justament no vivim.

TORNADA.

Mon creador, si lo mon desestim
servint á tu en qui tinch esperansa,
em guarts d' açò que mes no dech estim.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

Obra en 5 estrofas y tornada: *L' hom qui del mon s' aparta per servir.*

JOAN MASDOVELLES.

Qui pert lo temps detrás ço que no val
me par de seny que molt freturòs sia
e crech tenir se fa la darraria
per hom qui 's to content de poch cabal,
hi aquest tal,
mon frare car, de vos saber volria
per quin l' haveu, donchs sens parenseria,
digáumho prest que jo molt le per al.

RESPOSTA.

No pensáu gens que metrè un jornal
ni dos, ni tres que sia grossería,
de mi 'us se dir l' home conçellaria
metès lo temps d' açi per tot Nadal
ab gran destral
que mon parer follia gran seria,
lexás lo fet axi 'n la mijanía,
ans veure déu la fi de be ó mal.

REPLICACIÓ.

Entés haveu ben be lo general
que 'us dich que 'n res esmenar se poria,
mas á mon juy servir es gran follia
dona ab poch seny qui tir al natural,
mas tot es tal
per tant diré al qui es en la via
servesque 'l temps per vos dit e lo dia
ab tot son cert menjará menys de sal.

ALTRA.

Qui de mi 'us dir que fos enamorat
dona de vos jurvos ma fé mentí
que per null temps altra que vos aymí
ni aymaré, tal es ma voluntat.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

I. *Increat Deu sol creador.*

HUCH DE MONCADA.

(Fragment de un poema.)

Ab laugeresa no pesada é sompa
ix de Valencia ressonant la Fama
inflant (ses galtes de rubins) la trompa
que 'l so inmortal del mon suspens inflama;
roba de Dafnes la segona pompa,
de sa transformació sens deixar rama,
oberta ó closa flor, oliva é fulla
que pera fer garlandes no la culla.

Totes les palmes trau de Berbería
podentles tallar d' Elx, mes considera
que en la terra qu' es nit y está á mig dia
no hi reste palma pus de romaguera;
é les ales batent ab armonía
fa per tot l' univers vol é carrera;
é ab trompa é veu silenci á tots demana
d' Ort á Ponent, de Sur á Tramontana.

Torna á Valencia publicant la crida
que á les Nacions ha fet, y allí prepara
sens cosa reservar de eterna vida
un acte publich de memoria clara;
processó fa Granade, pus florida
que ha vist lo mon de mes afable cara
tal que la enveja vent tant gran ressenya
mordent lo cor les serps del cap desgrenya.

JOHAN MORENO.

Obra feta per Johan Moreno en persona de una nobbla e devota Sra. Dona Violant d' Urria.

Yo si be 'm tinch | per indigna serventa
de vos que sou | celestial regina
alt sobre 'ls cels | mare verge divina
filla de Aquel | que tot lo mon sostenta
contemplaré | á Vos magnificada
en paradís | segons que puch bastar
car no se algú | tant vos puga loar
quant merexéu | en vos esser honrada.

E que 'us diré | verge humil sagrada
si 'ls doctós sants | prou no si atravexan
mos pensaments | be troben é conexan
que ja nasqués | al mon santificada
de sant Joan | Batista y Jeremies
se diu ben cert | foren santificats,
donchs mes de vos | que sou luny de pecats
conjuncta ab Deu | en cambre del Macies.

L' esperit Sant | cumplint las profecias
vench sobre vos | eternalment eleta
Deu 'us elets | essent verge perfeta
segons que 'u dix | profetant Isaias.
Del beneyt part | nata es maravella
entendres pot | per la virtut de fe,
Deus inmortal | home mortal naixqué
Jesus parint | restas mare donzella.

Ab quanta amor | criá vostre mamella
al fill Jesus | fet hom sens carnal pare
. . . .
de grans virtuts | sobre totas pus bella,
ab quanta amor | vos plague esser venguda
casta plorant | sus al peu de la creu,
ab quanta amor | amás lo Fill de Deu
restant en vos | la fe que era perduda.

No 's pot contar | com fos al cel rebuda
Deu é los sants | quanta 'us feren la festa
mes que la neu | teniu la sobre vesta,
molt resplandent | la corona deguda,
de plenitut | de gracia sou plena
en paradís | ahont senyorajáu,
tots van aquí | los que vos prohiscáu
delliures son | de la infernal cadena.

TORNADA.

Tots los meus drets | Mare de Deu serena
tinch ja perduts | si vos no m' advocáu

ab vostre fill | Senyora 'm concordáu
sots lo mantel | cobre la mia 'squena.

ENDRESSA ALS JUTGES.

Jutges d' honor | puix que teniu la mena
del bon saber | e de virtuts la clau
aquest meu dir | si 'n res vos desplau
yo 'l vos tramest | que hi sia feta smena.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *Ab tót que á esperiments* (47 estrofas).
Tambè figura en lo *Procés de les olives é disputa dels joves é dels vells*, fet Fenollar, Gazull, Vinyoles y alguns altres.

MOSSEN NAVARRO.

STRAMPS.

Veig que 'm plau e pas dolor estrema
per un desig que dins mon cors se tanca
muyr sens morir é la mort m' es stranya
sent ço que déu sentir home que fina,
no crin la mort e desig molt la vida
tot no mes un ans veig la diferença
que 'ns ha forçat á amar á qui desama
tota amistat qu' ab rahó no s' ordena.

Aquella fi que tot amant desija
de ses amórs ma voluntat cobeja

é no la teny ans la troba defesa
perqué la par tal amistat refusa,
ço que 'm fa amar desamar me consella
aquell desig que mon voler demana
é no 'l desam ans l' am sens sperança
e com mes l' am renova ella ma pena.

Ço que mes val e no 's pert may en dona
fin que la carn es de l' arma dijuna
quant pus hi pens mon sperit atroba
la hon es tant inclinada ma pensa
tant m' abelloix ço que forma natura
humanalment quant acaba tal forma
que tot voler d' altra amistat me passa
e lo restant del mon me descontenta.

TORNADA.

Dona de mi mon esperit contemple
vostra amistat á mon delit es causa
per lo desig humá que no 's conferma
á vos qui sou d' honestat genitura.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

Una que comensa: *Si be d' amor me clam sovent.*

FRANCISCO OLIVER.

Requesta d' amor de madama Sans merci feta per mestre M. Chartier, treta de francs en cathalá per Franc. Oliver.

No ha molt temps cavalcant jo pensava

com un hom trist cansat e dolorós
en un gran dol hon fortuna 'm lançava
lo mes dolent de negun amorós
pusqu' ab son dart é força rigorosa
me tolch la mort la senyora de mí
lexantme sol ab tristor engoxosa
en lo govern dolorós é mesquí
e si vull dir forçat mes que 'm jaquescha
de fer dictats e de cobles rimar
e qu' abandon e de mí convertescha
riure y solaç per lo lagremajar
cert en açó m' es forçat lo temps metra
car jo no tinch sentiment ni confort
d' escriura res ni tampoch de tremetra
cosa qu' á mí ni altra fos deport.

. . . .

Cert lo concell que 'm donáu ma senyora
se pot mils dir que no fa pas lo fer
de creureu yo me perdonáu estora
car lo meu cor es tan fort é sançer
qu' ab res del mon no pot girar la pensa
en cosa tal d' hon no ha leyaltat
ni pus concell mester no 'm fan defensa
sino de vos mercé e pietat.

. . . .

Senyores vos é vosaltres donzelles
en qui honor neix e fa gran ajust
no vulláu ser cruelment tan rebel-les
cascuna may ni totes de tal fust
é ja de vos neguna no ressembla
aquella qui m' ohiu parlar açí
á qui hom diu hi apella so 'm sembla

la bella cert dama Sense mercí.

. . . .

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *La Borja y 'l d' Aragó.*
II. *Bocairent te nom de fel.*

PEROT JOAN.

Dicatis qui 'us ha ginyat
de penjar en la figuera
aquel habit qui 'us fon dat
per seguir la vida clera;
ja haveu pres bona carrera
per haver renegat Deu
car ella vos maldireu,
mas en Xulella faréu
la sepultura darrera.

Si Deus est veritat
ja 'us veig ab la sobrevesta
y ab tres coronas Bernat
damunt vostra folla testa,
essent vos solemne festa
seréu posat en l' escala
del cantar será gran tala
que la vostra vida mala
be mereix semblant tempesta.

Robas curtas e grans puntas
vos durán al espital,

seguir corts, festes ne yuntas
no 'u mana la dacretal,
com á clerga regular
vos morréu sens confessar
car no 'u porá demanar
vostra cara de tabal,
caigut sou en cars papal.

No 'us claméu de la fortuna
Bernat si 'us es desigual
que vos leixas la ley perçuna
percassant vos aquest mal,
foreu estat cardenal
ó gran home en dignitat,
ara sou pobre robat,
e, si 'us moriu, bandejat
del regne celestial.

No 'us remort la conciencia
de viure en pecat mortal
home de poca prudencia
mereixedor de gran mal
cuydant tenir gran cabal
per seguir los fets d' amor,
no m' ho tingáu á follor
car per esser cantador
prou sou grosser animal.

O mare de Deu Senyora!
O santa clemens é pia!
O dulcis Virgo Maria!
O digna procuradora

dels pecadors nit y dia,
vostra valor infinida
conhorta als desconhortats
e per gracia complida
millora de millor vida
los que 'us son pus afectats.

Vos sou tan acostumada
en obras de caritat
que tot hom desamparat
vos elegix advocada
en la mes necessitat,
perque sou tant piadosa
que de consolació
no sou gens carestiosa
á persona dolorosa
que 'us haja devoció.

Qual es tant de poca fé
y de mals tant abundós
que per sobres grans dolors
desespere de son bè
mentres se membre de vos
no se tant flaca esperansa
de negun desconsolat
que no torne en sa pujansa
si de bona confiansa
reclama vostra bondat.

Si nostre flac sentiment
en lo major desconhort
no 'us fa venir en recort

nostra humil continent
acompanyat de confort,
nostra vida perillosa
es molt plena de perill
car persona congoxosa
sens vos es poch animosa
de reclamar vostre fill.

Donchs Verge santificada
sobre las dignas pus digna
alta, humil é benigna
defençió declarada
contra fortuna maligna
juntas las mans e plagadas
soplich vostra santedat
qu' ab las congoxas passadas
finescan las malas fadas
hon fortuna m' ha lançat.

TORNADA.

Exemple de castedat
no gordéu de mas erradas
de una folla voluntat,
mes com per nostre pecat
sou regna entre las llobadas!

ALTRA OBRA D' EST POETA.

I. Obra «*per madama Lucrecia de Lanno*» que comensa: ***En la pus alta fortuna.***

PESTRANA.

Debat del cor ab lo cors tot encadenat é uniçonant fet per en Pestrana.

LO CORS.

A vos mon cor me covè descobrir
los greus afanys que sostench nit é dia
per fin amor e sol no puch sentir
que puixca aver neguna milloria
é feu ho vos d'altre no 'm deig clamar
que 'm dats tct jorn voler ultra mesura
car no 'm davets leyalment fer amar
dona del mon pusque no y he ventura.

. . . .

LO CORS.

Per cloure dich que cell ha foll dezir
qui mal prenent no muda ni 's xastia
é vos mon cor volets amor seguir
que 'ls fins amants pèls lausangés cambia,
mas pus axí volets porfidiar
ab mi qui 'us tench secret jus ma clausura
la que amats requerre sens duptar
e si 'm diu «no» feume la sepultura.

TORNADA.

Carvoncles bells playaus determenar
nostre debat car lonch temps ha que dura

e si volets á dret vers mi jutjar
dar me ets lo joy que tots amants ha cura.

MOSSEN PERE PUIG.

Pusque bordats ne abtesa
ne val tant com la favor
vull servir sa gran altesa
e pèl mon cridar favor.

Mant hom vey prous e ardits
complits de virtuts assats
é pus no son favorits
valen los pochs ses bondats,
é pus donchs que sa empresa
desavança lo millor,
vull servir sa gran altesa
é pèl mon cridar favor.

JAUME ROIG.

(Fragment del «*Libre de les dones.*»)

PREFACI.

1.ª PART.

Dèu Creador,
ùnich senyor
Omnipotent,
latriament
qual sol adore,
quant puch honore
é revereixch,
tèm, obeixch

sos Manaments,
dos excel-lents
singularment;
sols Ell colent
de cor sancer,
fas lo primer;
amant prohisme
sens frau, sophisme,
com mi mateix,
no sens perpleix
fas lo segon.
En aquest mòn
amar mon Deu
per esguart seu
é mon prohisme,
per Deu altisme
tal charitat
é voluntat
desig haver
per á Deu fer
servey algú
é en comú
aixi amichs
com enemichs:
bon ajutori
tot meritori
charitatiu
en Deu confiu
m' endreçará
é mostrará
les sues vies.
Entre les pies
spirituals
é corporals,
l' obra millor
de mes amor
é ben voler,
á mon parer
es doctrinar,
dar exemplar,
é bon conçell
al qui novell
en lo mòn ve.
Qui se 'n absté
de be preycar
é declarar
al ignorant,
es soterrant
malvat servent
lo seu talent
no res guanyant,
ell ajustant
or ell amaga
en lo mòn vaga
é lo temps pert.
Del que so 's pert
de Deu rebut,
he clar hagut
l' experiment;
será 'l present
mon ensenyar,
sols remeyar
error publica
en que s' implica

comunament
tot lo jovent;
no sens pecat
ha infestat
é comogut
mon mig perdut
enteniment,
fet ignocent
ja oblidant,
no prou bastant
á tal empresa,
ja es ma despesa
al sol del sach,
lo sirga flach
del meu cervell
fa son capell
minue, sotil,
rompli lo fil,
é per lo sest,
ordix no llest,
tix ab treball,
trama li fall,
hont fallirá
hi suplirá
sols de manlleuta.
Que á caplleuta
suplich, exorte
lo que reporte,
é tinch emprés
sia remés
no pas scapçat,
partit, trencat
per veedors,
é miradors,
ni esquinçat;
mes sols pinsat
é corregit
llimat, llegit,
ó be scoltat
sia acceptat
benignament.

2.ª PART.

Yo com absent
del mòn vivint,
aquell linquint
aconortat
d' ell apartat
danthi del peu,
vell jubileu
mort civilment,
ja per la gent
desconegut,
per tots tengut
com hom salvatge,
tenint ostatge
en lo meu llit,
próu envellit,
antich de dies,

per malalties
mòlt afligit,
vell, enllegit,
desconsolat,
y atormentat,
flach, debilit,
ab poch del-lit,
desficiòs,
mes ansiòs
d'aquests pubils
joves gentils
é d' alguns vells
qui com ocells
passen chillant
é sibil-lant,
com les cigales,
corbs é cucales
van ahucant,
dels llobs fent cant,
sonant ses trobes,
broden les robes
é los frens dauren,
los carrers llauren,
mouhen cantòns
girant redòns,
é tot lo jorn
roden entorn
del cremallò
com papallò,
fins que si cremen;
perills no temen,
sentint de nas,
hont se te pas,
com cans s' apleguen,
entre ells s' embreguen;
quant han despenen,
moren é penen,
é tresnuytant
van aguaytant
una tal caça
qual qui la caça
pren mala llebra,
vibra, culebra,
é fébra aguda
no coneguda
per tot hom prou.
   Perque tant nou
tal ignorancia
als qui ab ansia
é treballs vans,
perills, é dans
caça segueixen,
qual no coneixen
pendre s'arreen
quanta ne veen,
son ells los presos;
als poch entesos,
perqué s' hi miren,
veigen hon tiren
en lo llur viure,
los vull escriure
est doctrinal
memorial,
haurá nom spill.

A tu com fill
Baltasar Bou,
per lo que 'm mou
ta mòlta amòr
é gran calòr
de nebot char,
lo vull dreçar:
car certament
lo teu jovent
tens ben compost
é prou dispost,
lo enteniment
veig que tens clar,
é Baltasar
nom de sciencia,
de sapiencia,
é prophecia
de senyoría
é principat
fou imposat
á Daniel,
quant Israel
fou transmigrat,
per ser honrat
nom é plaent;
antiguament
es real nom.
Bou sobrenom,
mansuetut
diu, é virtut.
Bou conegué
Crist quant nasqué;
Bou Lluch scriví
llarch qui 'l parí;
Bou, menjant fé,
aparagué
l' Angel Miquel
alt en lo Cel;
Bou, segon signe,
se diu benigne
ab Bou silvestre
se mostrá mestre
disputador,
confonedor,
dels braus Rabins,
crech puix tants tins,
nom é cognom
é lo renom
que pots cobrar
del bon obrar
serán conformes.
Perqué informes
los jovens verts
é inexperts
del toch del foch,
pòlls del bech groch
del niu cuytats,
y poch aguats
eixir certèr
del esparvèr,
cercant les mans
als vells galans
qui no se stan
pèl temps que han

de porrejar
é pledejar
ab la verdor,
al honrrat cor
dels curiosos
religiosos,
é capellans
dich: dels propbans
dels qui son dán
cerquen, é van
de pich en sola,
é de sa schola
del vot exprés
ni del entés
no 'ls plau membrar,
te vull pregar
tu no 'ls publiques
é comuniques.
Si hi llegireu
coneixeréu
ab prou claror,
la gran error
tan manifesta,
la deshonesta
é viciosa
tant perillosa
amor inica
que hui 's practica,
mes pecoral
que humanal,
sols per del-lit;
la per profit
mes avaricia
qua amicicia,
no cur tractar.
De mon parlar
tots si 'm creuréu
é llegiréu
no may amar,
ans desamar;
may inquirir
ne perseguir,
james casar,
menys abraçar
foch inmortal,
d' infern portal,
dones demnades
enverinades
d' aquell verí
ab que ferí
al llur antich
primer amich,
Eva, de mort
dins aquell hort
hon fou formada;
per llur errada
deixá llavor
de frau error
é gran maléa
á sa genéa,
é quantes son
ara 'n lo mòn
son diableses,
demonieses:

car les primeres
amors son veres
é tots temps duren;
per ço hi aturen
tant los diables,
d' ells sols amables,
may se 'n partixen,
ni se 'n desixen,
no hi val baptisme,
mes exorcisme
llum, sal, capida
que de llur vida
divís se 'n faça;
bé sab de maça
quin es ferit
lo mèu sperit,
n' ha portat pena
la sobre esquena
mal huytanta anys;
treballs, afanys
é grèu turment,
vetlant, durment,
no cessant may
de cridar «ay»
é sospirar:
ben informat,
públicament
tot estament,
qui se 'n vol peixer,
vull fer coneixer,
ben avisar
é divisar
exordi fent
suscintament,
la llur costuma
narrant en suma
será l' entrada
ó la levada
d' esgremidor,
ó sonador
com sonar vol,
ó prothocol,
ó llargues notes.

Aquest poeta escrigué á mes una obra ab que guanyá joya en lo certámen fet en Valencia en 1474 en *Lahor de la Sacratissima Verge*.

LLUIS REQUESENS.

No vull anar en loch hon dones sien
car si jo y vaig cove qu' heuré pensar

e cascun jorn me farte de plorar
esmaginant los temps com se cambien
e plauriem de punt en punt morir
com ve que pens que la que 'm senyoreja
per res al mon no puch fer que la veja
e per ço plor jamegant e sospir.

TORNADA.

Ulls falaguers mal haya qui mal mir
com jo no 'us veig de que muyr de enveja
mes vostra amor axí 'm capitaneja
que numque 'us veig tostemps vos vull servir.

No vull saber de res ne vull apendre
ans lo que sé vull tot renunciar
pusque jo veig lo mon axí anar
que res no val contra sort á defendre
váleguem donchs bona sort si 'l plaurá
e lo saber romangam a de part
car yo no vull en mi manya ni art
ans tinch per bo ço que la sort fará.

TORNADA.

Ulls falaguers si la sort ho volrá
si be 'us teniu que no 'us veig sino tart
ella 'm dará de vos ó part ó guart
e guart vos be qui gordar vos porá.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. Obra de 5 estrof. ab torn.: *Lo captador vesat de petitesa.*
II. » » » » » *Si 'us par amor que hagués prou durat.*
III. » » » que comensa: *Retorn, retorn nostra bona amistat.*

VESCOMTE DE ROCABERTI.

(*La comedia de la gloria d' amor.*)

Cant de la primera comedia de la gloria d' amor en la qual l' actor descriu lo temps e l' ora] e les dolors] é final recomendacio a Apollo] e Mercuri per virtut dels quals entra en deliberat pençament.

De tot delit privat é d' alegría
ple de tristor enuig e pençament,
ab dolor gran me retrobí un dia,

Dins una vall d' arbres tant dolorosa,
qu' esmaginant la dolor que sentia
la pensa trobé la mort desijosa.

Trist, no sce dir l' entrar de ma ventura,
tant era plé de tristor mon entendre.
Lo dret repos nega ser ma factura!

Era 'n ló temps quant potestat divina
crea 'ls delits que demostra natura
e en amar Cupido mes inclina.

Flames d' amor Citarea llançava
d' un estrany foch qui dins amor se crea,
cremant tant fort que remey no trobava.

Pirrus, Neró e los altres cruels,
veent mon turment, dolor gran los prenia:
de pietat se obrien los cels.

E esperança qui neix de cosa incerta
variejant l' esperit no trobava,
fugint de mí sa natural oferta.

L' enteniment qui tal dolor sentia,
novell desig lo prengué d' altra forma,
pus que rahó fugint d' ell se partia.

Despertant me Febo se declinava
de cahiment son moviment prenia
e l' esperit fosca nit reduplava.

Voltí los ulls al cel com oratori,
dient als deus Apolo e Mercuri:
«Vulláu en mí operar adjutori.

De dolors tres jo pas aspre turment:
gran desfavor e poch voler d' aymia,
pays estrany dins agre pensament.»

Totas ensemps eran per turmentar
sens pietat, pero vench á la fí
la desfavor qui volch totes sobrar,

Fent me contar á cascú qui no sent
alguna part de mes folles amors,
per lo camí de mon trist pensament.

Si com l' agró sentint mal temps venir
fugint se met als arbres per repos;
nafrat d' amor, jo trist comansé á dir,
dins lo cansat pensament dolorós.

—

Cant de la segona comedia de la gloria d'amor en que l'actor demostra les dolors de son pençament | e fent similitut de moltes altres | la sua esser maior troba perque clarament Venere dellibera cercar son fill Cupido.

Amor qui ve d' un natural suspir
d' el llach d' el cor perteix son nodriment:
mort m' ha sens mort e morint puch guarir.

Trist! esparant lo be que desig veure
lo foch m' encen ab grans flames la pensa;
qui tal no sent, ma dolor no pot creure.

Si com lo temps qui ve ab tal fortuna
que dels arbres les fulles s' en aporta,
no tot justat, mes una apres una,

Me pren a mi per sentir major pena
d' un petit dan; crexent en pus alt munta:
una dolor una altre pus fort mena.

Perço puch dir que sent pus fort tristura

que Pyramus quant Tisbe no trovaba
pres de la font de Nino sepultura.

Donchs, Venere, hon es la tua menta
de pietat? hon son les tues flames
del cubert foch qui los amants turmenta?

Hon son los dons e delits que affermes
secrets d' amor als amants qui 't serveixen?
dones turments e de dolor enfermes.

Quanta dolor, quanta sent io pena!
quanta tristor io sent en mon trist viure!
vulles, amor, als meus dans fer esmena,

E per remey de ma trista complanta
ab dolç sospir sercaré lo teu regne.
Ver es en part que 'l perill m' en espanta:

Mes lo desig de io Cupido veure
tot altre dan me gire en alegria,
sol que d' amor Venus me volgués creure

E, demostrant part d' el mal que io sent,
supplicar le inclin lo seu entendre
en lo desig de 'l amat pensament.

Car sens amor tot mon treball es pena,
e vivint muyr, e a mort dará amor terme,
com per lo jorn la nit pert la serena.

E pus leyal mon dan poré mostrar,

ffórçadament ella sera forçada
venir ho dar e mon mal remeyar.

Car segons trob el bon Seneca ha dit:
«Amor d' amor s' apagua ab son semblant
e al amant qui aura leyal servit.»

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

Aquest poeta tè á mes *la questió del departiment del estiu e del hivern,* y una *Stramps* que comensa: *Conforms desigs ab calitats diversas.*

MOSSEN JOAN ROIÇ DE CORELLA.

(*Fragments de la tragedia de Caldesa.*)

Mourás corrent | la tremuntana ferma
e tots ensemps | los cels caurán en trossos,
tornará fret | lo foch alt en la *sphera*,
en lo mes fosch | del mon veurém lo centre,
tinta de sanch | se mostrará la luna
e tot scur | lo sol perdrá la forma,
ans que james | de mí siáu servida
e lo meu cors | del prim cabell fins l' ungla
mirant á vos | sia partit en pesses
e tornat pols | no prenga sepultura,
ni rebe 'l vent | tant celebrada cendra,
ni 's puga fer | algu girá la lengua,
e dir bon pos | haja l' ánima maleyta
si Deus permet | mos ulls no 'us puguen veure.

E si es ver | jo 'us digue may Senyora

no 's troba 'n l' any | l' hora de ma naxença
mas lo meu nom | á tots abominable
no sia al mon | persona qui·l' esmenta
ans del tot ras | de les penses humanes
sia passat | com un vent lo meu ser,
tinguéu per fals | lo que fou de mon viura
e res de mí | en lo mon no y romangue
e si per cars | del meu cors gens me resta
sia menjar | als animals salvatges
prengue cascú | la part de una centilla
perque 'n tans lochs | sia lo meu sepulcra
que 'l mon finit | no 's troba la carn mia
ne sia ver | que yo may ressusita.

Clarament veig | qu' en la mundana orla
Deus no ha fet | persona tant culpable
yo 'us he comés | abominable culpa
mal qu' en infern | no trob pena conforma
es me la mort | mes dolsa que lo sucre
si ferse pot | en vostros brassos muyra
en vos stá | que prengau de mí venja
si 'us par que y bast | per nostres mans espire
o si voléu | cuberta de salici
yré pel mon | peregrinant romera
Deus no fará | que 'l passat fet no sia
e si voleu | de mon viura smena
yo la faré | seguint a Magdalena
los vostres peus | levant ab semblant aygue.

FI.

ALTRES COBLES DEL MATEIX.

Si ferre calt | refreda la ma casta
calfarla he en vos | en cara que fret sia
si tot lo foch | james may se perdia
pendrienne | de vos quin sou molt basta,
en algun temps | cremant la terra 's gasta
no pren en vos | vivint com salamandra
ne perdieu l' us | de bona aigua de urlanda
per que dexéu | de vostra gentil casta.

Casta será | la vostra no poch bella
sens que james | será horfa de pares
no crech lo mon | vos baste á comparares
si gens preju | segons vostra querela
en dupte stich | james fosseu donçela
dot sens screix | demana la ley vostra
puix tot lo mon | de vostre cors te mostra
fels e infels | e los de la ley vella.

En flames grans | sou vos la gavarrera
e vos sens foch | teniu color qui 'us crema
pendran gran lum | si se costan ab tema
de batre en vos | com en l' pedregera
per vos so dix | la dona baratera
que portáu foch | deval les vostres faldes
del qual tot hom | si vol tencar ab baldes
péndran poran | com d' una cantonera.

ENDRESSA.

Bella sens par | sens dupta fas vot certa

bon que siau | sempre vostre seré
del que vos dich | tant tost me 'n desdiré
si a vos vejs | ab cara descuberta.

Á CALDEA.

Ma gran caritat, | amor e larguesa
que 'l poble coneix | del nostre sperit
l' estil virtuos | de tanta puresa
. . . .
donchs que fareu | vos gentil magnifica
que no fos virtut | sabent d' hon veniu
un baix texidor | per pare teniu
la mare com vos, | bagassa publica.

Pensau que les gens | sien segues galinas
que lo fust e lo fruyt | ignoren de vos
baladre floriu | sou fort verinos
que les amors | son aspres metzinas
per mils s' adolar | delobe 'ls afectes
da ella la pell | a ven manlevat
la fama teniu | de test cascarat
enfengiu quant | pugau sens mil defectes.

Negar no podéu | pas desvirginesa
sens talem fogiu | com altre quistor
en tot mal talent | vos creix la color
pus ço 'us spolsáu | sens tota puresa
fortuna cruel | á vos tant portátil
que morta cercau | pobblat ó dasert
del nostre setrill | puix l' oli n' es cert
lo cap si fa bla | e no madur dátil.

Estant en la seu | en aquella indulgencia
un timbre que viu | en l' arca lansás
valguera mes cert | en bossa restás
que aquel que 'l prengués | sens tota consiencia
si vos los guiás | los moros de Meca
se 'n van dret al cel | per cer clarament
car no satisfés | ni fos penident
tornau a 'stibar | la bruta calesa.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *Una fou vos lo remey de ma vida.*
II. *Retorn retorn nostra bona amistat.*
III. *Ma calitat fent vos en pura pensa.*
IV. *Ab plor tant gran que nostres pits abeura.*
V. *Fenoll molt dolç esculpit vos han marbre.*

JOAN ROCAFORT.

Enamorat no fou mes de Isolda
aquell gentil e valeros Tristany
que jo de vos qui 'us port voler strany
per lo gran bè qui dins en vos se solda.
No fou major l' amor en vers Ginebra
de Lanzarot aquell gran cavaller
car jo puch dir que so tan verdader
servent d' amor è clar sense tenebra.

Jo no 'us am menys que Luch feu á Alisandra
ne 'm trob pus baix en grau de namorar
perço que 'us puch de seny acomparar
á la sabent è molt nobla Caçandra.

Gran fou l' amor de Guiscart é Guismonda
mas no fou mes que la que jo 'us aport
qu' ara 'us vull molt millor é pus fort
qu' en lo comens, pus lo grat mes abunda.

TORNADA.

Dona de seny mirau si 'us he servida
de mon poder si be molt mes regir
vostre cors bell donchs vulláu mantenir
á mi qui 'us am ab voluntat cumplida.

ENDREÇA.

Leyal é ferm per vos mon cor se crida
que d' altre part no vol goig adquerir
aixi 'us trobau gentil sense pus dir
que 'l qui 'us coneix vos te per mes sentida.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

Atribueix Mr. Tastú á aquest autor una obra de 5 strofas y tornada que comensa:

Tots mos delits é pensa tan joyosa.

Es una imitació de las obras d' Ausias March, y d' alguns dels versos casi se 'n podrian dir copias.

RAMIS.

Ohíu de mi quanta dolor
soport tots jorns servint amor

ab desesper
pus que lo dan m' es tan cortor
que ja forçat per lo voler
no puix callar
tot hom se deu ben esforçar
com mes porá de ferm plorar
ma passió,
car be 'u mereix la occasió
de mon trist cas sens ficció
que jo soport,
escoltáu donchs ma trista sort
qui 'm portará prop de la mort
á poch á poch.

. . . .

Ans com será en lo trespas
qui para tots en aquell cas
tan congoxós
per molt que senta grants dolós
lavors serè mes desijós
d' ella mirar
perço li fas mon lay mostrar
é si meresch que 'm deya amar
jo la suplich
atés qual vaig ni com estich
qu' en mos afanys met prou d' escrich,
e que breument
de pietat li vinga sment
pusque li so humil servent
sens tot engan
é si tals com jo li deman
de tot en tot va menys presan
yo visch ben cert

que no m' es luny lo temps incert
ab que seré per mort cubert
dins en lo vas.

LLEONART DE SORS.

Cert á ramor me convendrá parlar
del temps passat que tant callat havia;
cert á ramor me covó oblidar
tots los deports que per ser franch havia;
cert á ramor puch dir so vostre sclau
no á cert temps car gran partit seria
vendres per preu d' açó qu' á mes hom plau
e ay en cert temps passat la sclavonia.

Liberalment me son volgut liurar
pus mon senyor veig que te milloria,
liberalment veig ley en atorgar
tot lo restant qu' en aquest mon viu sia,
liberalment me son donat sens frau
per un gran preu que 'm part que ben alt sia,
no 's troba tal si primament pensáu
quant val alló que pel ja dit se fia.

Jo sóm aytal com lo qui 's met en mar
en temps d' ivern per fer sa mercancia,
jo som aytal que gens no 'm fan duptar
los grans enuigs qu' amor dona tot dia,
jo som aytal com lo qui 's fia ab dau
e te pensat per ell avansat sia
sens que 'l revers genç pensar no li plau
car voluntat fa sovent de nit dia.

TORNADA.

Si del que pens si vos no 'm defensáu
d' açí avant jo per mort me tenria,
car res no pens si fora de vos cau
á vos es dar tristor e alegria.

Enemorats | que teniu prim sentit
dieu si us plau | podeu metrem en via
d' aquest meu cor | que m' es ha poch fugit
car jo no 'l trop | tant mél deman tot dia
e donchs digau | si Deu vos prest l' aymia
car jo 'us se dir | qu' ell s' es de mi absentat
huy ha vint jorns | eixint jo de ciutat
qui me 'l retes | bonas trobas n' auria.

Bons trobadors | qui 'm dirá 'l loch hont sia
aquest meu cor | ab tota veritat
jo li daré | un anell smaltat
e seré seu | pus haja sa paria.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. *Cell qui mal diu d' altri ni s' abilita.*
II. Obra de 3 estrofas y tornada: *De vos me dolch qui perdent temps en vá.*
III. Cansó, 4 estrofas y tornada: *Lo meu deport es podervos mirar.*
IV. *Aytal es hom com se mostra parlant.*
V. *Tant quant mes cerch é mes veig.*
VI. *Perqué 'ls demés homes naturalment.*
VII. *Crueltat vol que ges no sia amat.*
VIII. *No sap que 's fa sino aquell que prega...*
y algunas altras obras entre ellas quelcuna *danza.*

JAUME SAFONT.

En Leonart | si be mon esperit
ha sentit gros | tot pens devinaria
hont es lo cor | que axi 'us ha fallit
e 'us fa boscar | en case foravia
a Pedralbes | hont tant més qui 'us desvia
lo trobaréu | que 'l te apresonat,
Na Bruguera 'us | dirá la veritat
qui hi sap mes com | ne fembra que al mon sia.

Mon paradis | mon be ma bella aymia
lo cor e 'l cors | é tot quant Deus m' ha dat
comet á vos | e l' anell smaltat
será vostre | si en Sors lo m' envia.

Esta obra fou escrita en resposa de una de *Sors* (vejas est poeta) que comensa: *Enemorats que teniu prim sentit.*

COMENADOR STELA.

Cobles fetes per lo Magnífich comenador Stela de Barcelona.
Jesuchrist stant nuu agenollat sobre la creu tenint devant stesos per terra los instruments de la passiò diu aquestes paraules.

Sant Dèu inmens | e pare prescient
yncreat Rey | d' hont tota vida mana
vet que morré | per la salut humana
tenyint de sanch | aquest cruel turment.
Jo so ton fill | en esta vall scura

com l' anyell mans | al banch del carnicer
no 'm desempars | car vinch per satisfer
l' amarch convit | de l' antigue pastura.

RESPONT DEU LO PARE.

Alt fill etern | é divinal fastura
Dèu home christ | á mort predestinat,
Isach novell | en exemplar posat
en holocaust | qui fou d' anyell figura.
Ta sensual | inclita vestidura
puig se romprá | á tan amargue mort
la alta part | dispensará confort
á la menor | prenent greu sepultura.

Oraciò feta en nom del comenador Stela á Dèu lo pare narrant tots los turments que Jesuchrist te devant.

Causa causant | obrer incomprensible
omnipotent | sens fatigue deguna
fabricador | del sol è de la luna
é comens | infinit é invisible.
Levar me vull | per anar devers tú,
aturen mé | no veig res del que 'm tè
péns qué ès la carn | é 'l mon tan importú
que 'm lansa baix | sens que jo trist no sé.

Jo veig ton fill | mig mort agenollat
sobre la creu | stesa baix per terra
e sospirant | la nostra amarga erra
plora per vos | e deu esser penjat.
Oig lo plorar | per les penes penoses

trist reclamant | á tu pare Senyor
les tristes mans | sten ab gran dolor
pensós, suat | de gotes sangonoses.

Nostre compost | de contraris agents
ell assumí | en carn de Verge mare
donchs re es algú | que sens ell se separe
volent muntar | caurá entre mil vents
vuy nostre mort | morrá per la mort sua
qui será 'l just | qui 'u pugue destronir
jo sia aquell | que ta bondat inspir
puix son morir | es la voluntat tua.

INVOCA LA MARE DE DEU.

Emperatriu | Verge mare donzella
cást esmeralt | é clar com la aurora
deixa infus | qui ton fill Dèu adora
Rey sobre 'ls reys | humil com la honella
e descriuré | sa mort é sepultura
plorant los bens | de los mortals turments
fartant jo trist | los mig morts sentiments
romput pel cor | sobrat de sa tristura.

AL CALZER.

Calzer de dol | begut ab gran promptura,
Pélach sens fons | que nega nostra mort,
Font divinal | d' hont ix nostre confort
L' ánima greu | semblant á sepultura,
Stany sagrat | hont se farta lo Christ,
barri d' esmalt | ple de passiò greu,

copa d' or fi | refugint l' home Dèu,
pou amargòs | hont begue l' anyell trist
com sens contrast | es flaca la virtut
aixis dolor | al pascient salut.

AL FARO Y LANTERNA.

Faro fumant | la alba sclarida
lamp ab greus trons | segont los envejosos,
cahos confus | lansant fochs tenebrosos,
falla mortal | del baix abis partida,
flames pujant | del infernal sfera,
tenebres grans | qui per Judea voga,
costa d' infern | cremant la sinagoga,
foch que feu fum | devant la gavarrera,
ploráu mortals | ab pensa congoixosa
del fill de Dèu | la presò dolorosa.

A LA CARA DE JUDES COM BESA JESUS.

Fill de la mort | criat ab let de vibres,
monstro caní | mordent lo rey del polo,
eclipse fosch | opost al clar Apolo,
fantasme cors | qui romp los ebreus libres,
blasò tot groch | d' infernal letergia
Idra vibrant | als labis del Mesies,
letre patent | del ignoscent Uries,
original | de tota heretgía,
o tu que fas | en hom ta confiança
contempla bè | aquesta breu mutança.

AL PILAR.

Columna gran | de jaspis fabricada
e strado trist | del verb incomprensible
de scambell ferm | pilar incorruptible,
tribunal sant | de magestat sagrada,
plat de porfis | del tenux cant nafrat,
marbre luent | que 'l pellicá plomare,
pilar sagrat | hont lo fenix sagnare,
pal crestallí | hont Jesus fou lligat
alt é mes alt | del cell imperial
que pot parlar | de tu lengua mortal.

ALS AÇOTS.

Rastells de li | filat per Verge mare
Aradres greus | laurant l' eternal centre
urpes gratant | lo inefable ventre
oprobi dur | del santifical pare,
coas de drach | fiblant pedra foguera,
plomes firmant | l' ebrea sote escrita,
flagells cruels | del sempitern levita,
pincells ab sanch | pintant la primavera,
tant quant farem | sens treball nostres vides
tant som mes certs | de dos morts dolorides.

AL GALL.

Vert papagay | cantant cants d' esperança,
gall piedòs | planyent l' antich vicari,
ploròs recort | del mesquí solitari,

pago daurat | en quant fist la menbrança,
Araut zelant | honor é fé primera,
serena en mar | plasçent y graciosa,
possera gran | ab veu mòlt piadosa,
aucell del cel | portant corona stesa
ab ton dols cant | fesme plorar la vista
que ja l' infern | l' esprit me conquitsa.

A LA CORONA.

Cercle del pol | ardent mes que diana,
etern fermal | gloria de la vida,
triumpho sant | de trinitat unida,
corona greu | mortal ó inhumana,
rosa fragant | nostre sperança fina,
estell luent | lançant raigs sangonosos,
jou cenyint | dos centres gloriosos,
arch de la fé | diadema divina;
quant major es | divina ta laor
tant deg pregar | per mi las pecador.

AL DOGAL DE JUDES.

Corda del arch | que matá á Caí,
núvol de mort | infús de pestilencia,
simbell de Cam | é negre dirruensa,
bals del notxer | Caron ab qui renyí,
librant de pel | senat de pudent goma
prois de plom | ab qui surgí la mort
guinana greu | del fosch infernal port
dogal d' espart | filat dintre Sodoma,

Mare de Dèu | implora tu aqui
car mos pecats | ja 'm tenen pres assí.

A LA TROMPETA.

Claró ardent | que 'l mon feu tremolar,
plant de pobill | mostrant general dol,
tuba tronant | qui ennegrí lo pol,
cant de dolor | que als ángels feu plorar,
crit penetrant | qui feu obrir la terra,
lament de mort | fahent enfosquir la luna,
gemech cruel | qui entristist fortuna,
ciscle rompent | que 'ls trists inferns aterra,
botzina greu | que me faras star
al joc del juy | venint me despertar.

A LA VERÓNICA.

Vel divinal | y pali dels arcangels,
espill etern | hont se mira l' Altisme,
almeyrar | per l' ombre del abisme,
sol esculpit | del orde dels sants ángels,
idea gran | del manço patriarcha
de care es Dèu | é del vici molt pura
patró sagrat | ab que obre natura,
doçer inmens | del divinal monarcha
inclita fas | endressa 'ls ulls á mi
e no desdenys | lo trist de mi mesquí.

A LA SANCTA CREU.

Nau de Nohé | hon se salvá natura,

leny arbolat | en lo baix paràdis,
temple de pau | divinal alogis,
sant standart | de la eternal fastura,
fust adorat | de latría complida
pal hont penjá | la serp lo gran Jueu,
lit sangonos | hont penjá home Dèu,
fértil palmer | famòs arbre de vida,
salvéu á mi | sant porxe Siloé
tu qui salvist | mon besavi Nohé.

A LA ROBE.

Manto folrat | de la divinitat,
bell albernús | de santa grana fina,
mongil devot | cobrint la carn divina,
collarí just | de carmesí brodat,
porpre escellent | alt en los cels teixida,
fimbria gran | de crua sanch brodade,
toga real | á fera sort jugada,
sayo molt sant | del sant princep de vida,
defén á mi | del tenebròs infern
tu qui guardists | de fret lo Rey etern.

ALS DAUS.

Tres caps de ca | del cerberus cruel,
tres bruts altars | del regna de Vulcá,
tres mostros fers | del regna Africà,
tres caps cruels | del guerion Jufel,
tres tempestats | del ufanós Ihon,
tres infernals | grans furies de Plutó,
tres forns fumats | en la casa de Brutó,

tres inichs daus | sobre el Rey de Sion,
Reyna del cel | guardem de mala sort
per no entrar | la hon nó mort la mort.

ALS TRES CLAUS.

Clars diamants | dels guants del Sabaot,
monjoyes grans | per la eternal hermita,
balaix ornant | la vida infinita,
joyells cruells | de luntat sacerdot,
carbons fumants | per la divina cena
lums smaltats | en cors incorruptible,
fermall obrat | d' ara irremissible
cafis clavats | de la divina mena
O greu dolor | que fos per nos clamar
lo fill de Dèu | segon en trinitat.

AL CALDERO.

Olla bullent | deesse de la gola,
pastera gran | hon fou la mort pastada,
tina fumant | del fel ab vi temprada,
lach pestilent | hon Iraell se cola,
morter fangòs | de la enveja prescrita,
caldera vil | de sutze letre scrita,
pica pudent | hon tot l' infern vomita.
Abt contemplant | la mia pensa viva
no pot trobar | vergonya tan squiva.

A LA SPONJA.

Esca coent | de gran fel amargosa,

convit de mort | del alt Dèu vertader,
steril fruyt | d' aquell judaich verger,
rael pudent | corcada y fangosa,
empelt podrit | de bálsem infernal,
sponja vil | de confusa liquor,
past de tinyòs | ofert al redemptor,
palla fumant | del pa sustancial,
gola fambrent, | truja, labrosa perra
Eva per tu | caygué boca per terra.

AL FERRO DE LANÇA.

Prova mortal | plascent y dolorida,
rubí encés | al foch dels serafins,
lança cruel | vida de nos mesquins,
inmens sagell | del sant libre de vida,
alba tant clar | cremant eterna flama,
carbuncle fi | en Dèu hom encastat,
clau qui obrí | la divinal ciutat,
Echates bo | leuger mes que la fama,
dintra los cels | joya mòlt singular,
ferme mercé | que 't puga contemplar.

A LA SCALA.

Pont gloriòs | pera muntar al cel,
scala gran | per los fills de Adam,
somni plascent | del just net d' Abraham,
barca cremant | en tempestat cruel,
camí segur | del contrit infalible,
branca suant | del cedre inmortal,
centre preclar | del mont celestial,

garita fort | del alt mur invisible,
tu est camí | de beneventurança
donchs fèm pujar | pus tinch gran sperança.

MOSSEN SUNYER.

Mes amaria tenir febre
que no com sent tal dolor
e tristor
qui 'm fa anar vestit de negre.

Nunca viu pus fort ventura
á negú que veig á mi
ple d' enuig dol é tristura,
des que tot mon bè perdí.
Perqué no 'm do res á cura
sinó planyer ma dolor
e tristor etc.

Amichs, parens quant havia
e perdut en un moment,
que no trob res que bo 'm dia
á darme socorriment,
no veure la que solia
ne de perdre ma dolor
e tristor etc.

Solia passar ma vida
solament prenent deport
leixant dols qui no s' oblida
ara 'n donarme la mort,

des que fon de mi partida
e perqui 'm ve la dolor
e tristor etc.

Acusar vull á quants sien
que no 'm diguen res de pler,
car tot ço que dir porien
no val res pus que 'l voler,
seny, saber e cos sentien
e sospirar ma dolor
e tristor etc.

TORNADA.

Amors, tots me planyerien
si sabessen ma dolor
e tristor etc.

TE, Á MES, AQUEST POETA DOS ESPARSAS Y UNA

I. Danza retronxada, que comensa: *Prou li fassa qui ha dit.*
II. » que comensa ab lo respós: *Mal, mal*
Deu li do á qui 'm fa aquest mal.

MOSSEN BERNAT SERRA.

. . . .

Pus so descret no 'n tenguats á follia
l' amor que 'us he ne 'l servir que 's vull far
que jo no 'm vull d' altre vassall nommar
mas sols de vos que m' havets senyoría,
pus Dèus vos fech d' alta sanch é paratge

perçó 'us supley que 'us prenats l' homenatge
per remeyar mos dols ó vos feu mia.

TORNADA

Lirs cars vermells tan ieu vos prearia
qu' en dret d' amor me fessets avantatge
de bon respost que sabés lo coratge
si 'us ho consen que tostemps vostre sia.

SERRADELL DE VICH.

Un jorn cansat de treballar
e desitjós de repausar
quant vespre fo
em retorné á la maysó
volent sopar
de que covench tantost lexar
per gran fredor
qui 'm vench al ventre tant forçor
que 'm trast de seny,
torconayant, faent capteny
d' hom rabiós
tant me sobraren les dolors
e strayament
que ma muller de continent
fech me colgar
cuydant be que 's degués pastar
ab draps calents.
A pauch sentim cruxir les dents
é tremolé

cridant: «¡Ay las! ¿E que faré?»
No trob remey
ni metge de neguna ley
no 'm pot guarir,
ans creyme covendrá morir
fort prestament,

. . . .

e confassar.
La donchs viume muller plorar
e fer gran dol
qui pus alegra viura sol
que 'l papagay
que sol un jorn no la viu may
que trista fos
playentse de los meus dolors
dir en axí:
—«¡Oh Deu! e que será de mí
mon dols marit?
Be m' es cruel aquesta nit
e amargant!»
Un meu vehí sentí mon plant
é vás levar
é anest me tantost menar
un confessor
qui 'm parech fós frare menor,
hom ben trossat
é quant em hagui confessat
diligentment
ell demaná si testament
havia fet,
e ma muller baix en secret
dix li que no,

si qu' ell tremès son companyó
al scrivá
qui era colgat e tardá
. . . .

Aquesta composiciò titolada *Testament* es molt llarga y escrita fins á la fi en la mateixa forma de codolada.

RAMON ÇAVALL.

Pensar no pux que 'ls homens de peratge
haguessen rey si fos á lur voler;
so qu' els fig mes e 'ls fa lo cor doler
. . . .
es temps de pau com non han sous ne gatje;
los ciutadans fan stament reyal
en lur vestit meten guay e caball;
en breu fondrán e mudarán penatge.
. . . .

TORNADA.

Dona del mon qui fes lo pariatge
de Dèu e hom per qui fom reparats,
pregat per nos qui som descaminats!
lo vostre fill qui 'n vos feu son hostatge.

ENDREÇA.

Mete 's cascú la ma en son coratge
e verá si d' aycel mal es tocats
e si 'u veu clar lunye 's de tals barats:
prenets mos dits per peres e formatge.

Obra feta per MIQUEL STELA, de Barcelona

intitulada

COMEDIA DE LA SAGRADA PASSIÓ DE JESU CRISTH,

Foch divinal | cremant del mes alt polo
encés d' amor | infús á poques muses
auxili prech | d' aquell primer Apollo
que m' ilumin | les forçes molt confuses
en poder dir | lo que desig scriure
d' un Rey molt gran | vengut per amor pobre
la mort del qual | á nosaltres descobre
un clar camí | que 'ns dona eternal viure.

Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat? (Luc. xxii, 49.)

Axi partit | del imperial siti
viu devallar | insigne resplandor
mon flach enginy | sabent del tot ben quiti
per divulgar | mort de tan alt senyor
e romançant | viu Phebo é Diana
suar de sanch | vestint de plor lo cel
per lo gran dol | del rey Emanuel
trist dins un hort | tement la mort humana.

Tristis est anima mea usque ad mortem. (Marc. xiv, 34.)

Hom é ver Deu | tan agrament plorava
que dins infern | sentien sas dolors
suor de sanch | la sua carn lansava

venint la mort | qui 'l fahia dolorós
amargòs dol | penave la persona
e tant cruel | turment era lo seu
que refugint | la ley del etern Deu
dehia plorant | segon la fi entona.

Orate... Si possibile est transeat à me calix iste. (Matth. xxvi, 39.)

Ell es l' anyel | inmolat en Judea
tenyint de sanch | lo profetat pilar,
ó mortal mon | ó gent cruel Ebreya
lo fill del hom | com pot axí tractar,
mortals gemechs | l' assalten sens defença
e sens gustar | la divinal virtut
del sensual | perdent sa gran salut
senti que dix | mostrant la gran dolença.

O vos omnes qui transitis per hanc viam meam, attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. (Jerem. Lam. i, 12.)

Rey es dels reys | lançat á tota pena
sols, sens remey, | d' espines coronat
de cedre te un jou | sobre la squena
desert d' amichs | del seus desamparat
ceptre portant | de amargue sepulture
lo rey Jesus | nafrat de greu tristor
á la mort va | ab la mortal dolor
dient als seus | lur gran desaventura.

Filiæ Jerusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete. Quoniam ecce venient dies in quibus dicent: Beatæ steriles, et ventres qui non genuerunt, et ubera quæ non lactaverunt.
(Luc. xxiii, 28, 29.)

Princep del cel | vuy la greu mort assalta
en lo senyal | qu' hom te per lo trist lit
taula de crims | repar de la gran falta
tant per turment | que te 'l mon enfosquit
set ha mortal | posat en agonia
son trist lament | aterra als elements
aixi passant | los cen aspres turments
deya lo trist | prenent la mor per via.

Sitio. (Joan. 19, 28.)

Lo pellicá | vestint d' humana manta
es aquest rey | qui mor per nostra mort
los plants é plors | que ab trista lengua canta
es tal dolor | que no consent report
veuse la carn | cruelment squinsada,
veuse penjat | veu sa mare plorar,
veuse morir | veuse desemparar
d' on viu que dix | clamant ab veu cansada

Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiste me? (Matth. XXVII, 46.)

L' infinit verb | tremes per l' etern pare
sens mudar es | en la divinitat
rey ab dolor | é fill de real mare
tálem tan sant | que fou Dèu humanat
pilats no pot | sa lengua per tristura
ha de cridar | sobrat d' un mal trant greu
pèl que 'l beneyt | recorrent á sol Deu
suspirant dix | morint ab tal romtura.

Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. (Luc. XXIII, 46.)

Plors son mortals | é la dampna mòlt largue
è greu dolor | qui trenca l'esperit
veure plorar | la mare tant amargue
ferme, constant | en joc tant dolorit
fesa pel cor | d' angustia terrible
prengue per fill | Joan sens dissentir
e may Jesus—«Mare» li gosa dir
quant per amor | li dix ab veu planyible:

Mulier, ecce fillius tuus. (Joan. XIX, 26.)

Lo fenix sant | la ley servant divina
en arbre gran | de cedre fa son niu
strado vil | e d' strema ruina
fins que hi dormí | lo sant fill de Daviu
passant greu mal | é sa romtura strema
stava nuu | penjant en aquest banc
é molt humil | mullat de crua sanch
deya finant | seguint son cruel tema:

Consummatum est. (Joan. XIX, 30.)

Tenebres grans | lo centre gran cobrien
morint lo Crist | axi per fonament
los cels, lo mon | los ayres se escurien
tot lo univers | cridava perdiment
destrucciò | natura manassava
lo sol plorant | rompia 'ls cabells seus
e 'ls elements | cridant ab altes veus
viu los senyals | que 'l Sant Amòs parlava.

Repós inmens | felicitat eterna
miráu mortals | quaňta beatitut

mirâu Jesus | com ix de la caverna,
deu increat | clar centre de virtut
deixat al plor | la máxima mundana
labis confus | roman sol tenebros
resucitant | lo gran rey glorios
del qual sentí | ab veu cridánt humana:

Dormivi, et jam soporatus sum.
(Psalm. III, 6.)

Ell es lo gran | artiste de la vida
aqui los vents | é mon tot obeeix
ell es lo Dèu | á qui l' univers crida
á qui l'infern | terrible revereix
imnes cantant | d' aquest sant patriarcha
l'exercit gran | que viu d'angels venir
lo trist palau | de Pluto feu obrir
dient aixi | lo divinal monarcha:

Attollite portas principes vestras, et elevamini portæ æternales: et introibit rex gloriæ.
(Palm. XXIII, 9.)

Phebo lansant | aurora de la Spanya
mon horizon | viu resplendent é clar
é per los cels | l' angelical campanya
cántichs sagrats | devotament cantar
lo poble trist | del cáos gemegava
blasfemant Deu | mesquins eternalment
buits de confort | y plens de gran turment
alt dins lo cel | son plant maleyt lansava.

Alpha et o | tal lo cel l' esperava
del erra gran | que feu mon bell present

que fou salut | á la humana gent
hi bon error | vist qui la reparava.

ENDRESSA Á LA MARE DE DEU.

Flor de Jessé | dins hon se humanava
lo que sé feu | en trinitat potent,
quant en la vall | tindréu lo parlament
no 'us oblidéu | del que per vos cantava.

.... quem viderat Moises incombustum conservatam agnovimus tuam laudabilem virginitatem.

Vejas *la questió* moguda per mossen Fenollar prebère á mossen Vidal, etc.

PERE TORROELLA.

Delit no 'm ve per dir ma gran tristura
ne puch callar ma dolor infinida
car en lo temps qu' entrí dins fora mida
ja presumí lo desfalt de natura
e per dos senys ma pensa cativada
cascú regí mes la hu me podera
lo qual promet que sens neguna spera
foll desesper me donará sobrada.

Axí men pren com l' ánima dampnada
qui 's veu d' afanys perpetual carrera
mercé clamant lo seu dan se prospera
vent pietat qui 's per ell amagada,

vers Deus é Sants é la Verge María
qui per mostrarse de major valía
entre les gents fan nova ley d' ultratge.
Cell qui morí la en monti Calvari
à cascun mot renegan é sa mayre
rómpan lo mes per delit e repayre
ab jures greus par n' hajen bon salari.

E no son pas contents d' aquest naufratge
que fan de Deu en plasses hon la via
mas quant son dins lo seu temple tot dia
despiten mes lla devant son visatge
lexant d' oir l' ofici ordinari
per contemplar dones á molt bon ayre
ab crits é brams oblidant lo Salvayre
torbant lo aut misteri santuari.

. . . .

TORNADA.

Clau de virtuts vostre car fill é payre
vos suplicats qu' aycests no desampari
mas que 'ls perdon com feu á Dimes llayre
si tots li son desobedents contrari.

LLUIS DE VILARASA.

Per ben amar jo pas lo derrer dan
perque tots prech los que be amarán
diguen per mi quan me nomenarán:
requiescat in pace.

D' home mortal son tots los meus senyals
é no 'm despláu, que 'l viure m' es morir
é per la mort serán finits mos mals
muyre donchs jo si la mort m' ha guarir
que res no 'm dol pus muyr com bon amant
sino mos ulls qui jamés la veurán
que 'l temps es prop que per mi dir porán
requiescat in pace.

TORNADA.

Bon e mellor als no 'us prech ne 'us demán
mas que sim muyr e may no 'us vinch davant
digats per mi tot jorn d' açi en avant
requiescat in pace.

L' enuig es meu é vostre 'l dan
si tot me planch vos riets
mas temps será que 'us plorarets
d' açó qu' anats are burlant.
L' enuig que 'us dich ó desplaer
he jo de cert dona per vos
que pèl passat vos he voler
e sabme greu vostres erròs
que veig que vos se tornarán
e per avant cert ho veurets
car temps será que 'us plorarets
d' aço qu' anats ara burlant.
. . . .

TORNADA.

Bon any mellor de açi en avant

tal nom de vos may oyreis
Mes temps será que 'us plorarets
d' aço qu' anats ara burlant.

D' aquest poéta coneixém á mes cinch baladas, los comensaments de las quatre primeras son: 1.ª *Comens de cas m' aporta pensament.*—2.ª *Sobres d' amor m' ha tret de libertat.*—3.ª *No 's pus amar sino ço que jo sent.*—4.ª *Si com lo flach qui n' breça no 's estat.* Tambe 'ns quedan del mateix poèta algunas sparças, entre ellas una que comensa *Si alguns dits que sia mal parlant*, y una obra de sis estrofas y tornada: *Segons los fets aixis lo pensament.*

ANTON VALMANYA.

Obra intitolada *Sort*, feta per N' Antoni Valmanya, notari en laor de les monges de Valldonzella, hont parle de una desconeixensa á ell feta.

Als desijans á conseguir lo premi
d' aquells desigs qu' amor los afalague
mes eloquents honorosos en gremi
la mia sort intim que no s' amague
jo perillant en amor avançada
mes desijant del que 's pot conseguir
ma voluntat cogitant no fallir
pena sentí que no mes amançada
que ja alterada
ma namorada
viu en un punt de ma favor discreta
qui tal dolor porá tenir secreta.

L' entendre meu presumint la moguda

qual ser poguès é no 'm fos gens notori
é de greus mals fos ma pena batuda
á pietat demaní adjutori
e tot humil ab manera duptada
essent ben cert no ajut disminuir
plant ni dolor la pena ab greu sospir
aní mirar si s' fora revocada
ne sossegada
diréu si nada
e quan prop fuy diguí: «no m' vulláu noure
qu' en vos está que mon fet puga cloure.»

Res no tement la viu estar atenta
ab gest mudant en lo que 'n poguí veure
tot axí prest se mostrá mal contenta
del per mi dit ans no 'us poguera creure
e girás tost ab forma desijada
en un delit qu' á monges viu tenir
mi oblidant en lo qu' en pusch ben dir
entr' ellas mes perque y fos col-locada
favorejada
e triunfada
e ab tal acort me dix: «per que 'l turmentes
en res de mi sperança no sentes.»

En un instant dolor me fon aperta
tan asprament que del cor viure 'm cessa,
tot vivint dan tinch ja per cosa certa
e pronostich que sen gens no 'm confessa
tan abtement la viu apariada
fent son esforç se pogués acullir
ab les millors que 's poden favorir

tractant d' amor mostra serne tocada
e no penada
hoc molt amada
e diguí quant ab ellas fonch unida:
«fiant d' amor ab turment pas ma vida.»

Havent desig de veure tal empresa
á quina fe tal delit les manava
viu d' ella prop una en lo mon compresa
abte, gentil, qui ab discret seny parlava
esser mostrant de bondat aprobada
sentint lo tot del mes que 's pot sentir,
aparechme que 's fes aquesta dir
Elienor Vallsecha tan honrada
se fonch mostrada
e heretada
de tals virtuts, qu' en triumfosa fama
no has compar en aquest Ipodama (1).

Clarament viu ab forma cortesana
é gest estar semblant una deéssa
d' art musical mostra ser capitana
axí canta com sentit de mestressa
é ab cant mòlt fi é manera artizada
passa un lay molt gloriós d' oir
lo sentit seu basta per discernir
tot cas d' amor axí n' be stilada

(1) Aquesta *Ipodama* fou una de las bellas donas de Grecia é fou muller de Pirus del linatge dels Centauros e per ella fou feta gran batalla entre Pirus e Theseu e Crasteo de una part, contra los Centauros lo dia de las bodas de la dita Ipodama. hont moriren molts Centauros: lo gran Hércules parla d' açó en los seus treballs.

molt afrontada
e ben gosada
lo seu nom es Na Boyl Caterina
de totes mes gentil é que Lavina (2).

Ab un esguart é discreta manera
alegre cor é gracia donosa
en lur retret viu N' Aldonça Janera
seure ab semblant de dona graciosa
de gentil art mostrant esser fundada
segons mon juy ne pogue presumir
Tisbe (3), Dido (4) ne Medussa (5) adquirir
poguereu tal enginy de nomenada
axí ornada
e avisada
mes en amor may nos mostrá Madea (6)
ne en saber tant la nobla Eritea (7).

---

(2) Aquesta *Lavina* fou filla del rey Latí e d' Amata, la qual vench de linatge de Saturu e fou molt singular e bellíssima senyora per ella fou gran batalla en lo dotzé llibre de las suas Eneidas e Dant en lo quart capitol del Infern, e Joan Bochassi á XXXVIIIj capitols de las suas claras donas.

(3) Aquesta *Tisbe* fonc de Babilonia singular dona é morí per amar molt Piramus son enamorat. Fa 'n menció Petrarca en los seus triunfos en lo segont capitol e Bochassi ne fa menció en xij capitols de las suas claras donas.

(4) *Dido* fonch regina de Cartayna morí per amar molt Eneas troyá, de aço parla Virgili en las suas eneidas en lo segon libre, é Joan Bochassi en les suas claras donas á XXXX capitols, é Dant en lo seu infern á cinch capitols, é Petrarca al quart capitol dels seus triumfos.

(5) *Medussa* fou filla del rey Forco del regne de Athalántica la qual fue bellísima sobre tota natura é fahia estar los homes inmobles; parle de açó Petrarca en los seus triumfes en lo quart capitol, é Dant en lo seu infern á viiij capitols, é Joan Bochassi de les sues clares dones á XX capitols.

(6) *Madea* fou filla del rey Oetes, la qual fou singular dona é bellísima, amá molt á Jasson fill d' Esson: parla d' açó Guido de Columpnes en lo seu Troya, é Petrarca en los seus triumfes en lo primer capitol, é Dant en lo seu infern á xviij capitols, é Joan Bochassi en les sues claras donas á xij capitols.

(7) Aquesta *Eritea* fou una de las sibilas sobiranament nobla; aquesta

Clarificant la plech per sa mesura,
una 's mostra vers mi en semblant guisa
de bons costums parexent haver cura
é d' ablitud ab si portar divisa
car ses virtuts li dan fama bonada
que tot quant te es digue possehir
rahó gran vol en lo qu' ab pensa mir
per dignitat sia assí declarada,
per mi loada
e ordenada,
es lo seu nom Na Violant Sayola
magnificar no 's pot tant Camiola (8).

Ab plascent gest e falaguera vista
e donòs ris e forma delitable
de l'altra part alegre no pas trista
de be honest se mostra honorable
una que 's diu Na Beatriu Relada
la qual en si fa alegria nudrir
e 'l seu bell ris orne lo monestir
axí Deu l' ha d' insignes bens dotada
é prosperada
é graciada
en ella cert causar no veuréu ira
interés gens no la fa Deanira (9).

profetá tot lo fet dels romans, hac gran sciencia; parle d' aquesta Joan Bochassi en las suas claras donas á xviij capitols.

(8) Aquesta *Camiola* fou muller de Laurenci é fou natural de la Cena é fonch de gran magnificencia, la qual resplandí en gran honestat e puritat; parla d' aço Joan Bochassi en las suas claras donas á XVIIj capitols.

(9) Aquesta *Deanira* fou filla de Oneu rey e fou muller d' Hércules lo fort é fou de singularíssima bellea é graciositat é de gran alegrança, morí per aquesta Nosséu lo centauro é Hércules tambè: d' açó parla Petrarca en los seus triumfes, é Dant, é Bochassi á xxij capitols de las sues claras dones.

Voltant l' esguart á la part mes sinestra
pusch recitar que y viu Serena Alosa
plena de seny de discreció destra
dir se pot be que rahó en si 's reposa
savia molt é 'n son parlar posada
e l' escoltat destrament repetir
e lo seu juy no veuréu divertir
ans está ferm constantment é durada
mòlt arreglada
e reposada
memorial deu fer d' ella lo poble
com los romans de Veturia (10) noble.

Practicar viu ab ellas la honesta
ab ulls inclins Na Vallsecha serena
prenent sa part de llur delit é festa
sens derogar devoció que mena;
de totes gents pot esser reputada
archa de seny e monarcha 'n legir
d' entendre 'n be veya aquesta fornir
é 'n deu loar sempre estar arrepada
e afectada
santificada
son spirit la fará tant contemple
habitar pot de Cenobia (11) al temple.

---

(10) Aquesta *Veturia* fonch romana singular é bellíssima dona en son temps; aquesta preservá Roma de destrucció, é per privilegi impetrar per aquesta aportan las donas or é perlas, é joyas de gran stima, é per aquesta son fetes á las donas de passar antes dels homes, parlen lo dit Bochassi á Lij capitres.

(11) Aquesta *Cenobia* fou regina dels palmiranesos e estant infanta renunciá á tots plers del mon la qual edificá un temple hont estavan los que votavan puritat e quant fou lo temple fornit é lo pare seu que ya era mort

Ab temps no tart e manera pulida
d' abtesa gran plena de cortesía
prompta en obrar d' açó 's mostra fornida
Na Beatriu Borgan sa fizumia
de pietat esser pot registrada
esperta en giny subtil en acullir
d' hon se veu clar mereix tot bon servir
qu' en voluntat no la veuréu mudada
ans animada
e esforçada
gran leyaltat en aquesta s' alleuje
Ermonia (12) ni li fá 'n aço greuje.

Mirin apres ab animós coratge
be de report una qu' amor sinistre
sobres valent é d' honorós linatge
d' actes zelants pot esser de registre
de perfets dons e grat acompanyada
elle mirant no 's pot negun vellir
Na Vives dich per millor exprimir
es d' honor sim de compas magistrada
de crims mundada
e reservada
disputar pot de son moderat viure
no 's degut tant de Lucrecia (13) scriure.

é son frare apres que apres son pare regí lo reyne com fos rey abans que lo reyne no 's perdés ella renunciá lo temple é torná en lo mon, parla de açó Bochassi á lxxxxvij capitols.

(12) Aquesta *Ermonia* fou filla del rey de Saragoça de Sicilia apellat Gelon, aquesta hach gran nobleja en triumfe de pietat en los actes que feu fou molt piedosa en amor; parle d' açó lo dit Bochassi á Lxv capitols.

(13) Aquesta *Lucrecia* fou filla de Lucreci varó, ella fou de singularíssima bellesa, la qual bellesa fou disputada per molts esser de las bellas que fossen en aquell temps; fou molt casta car per amar castedat morí é 's ma-

Muntada en gran per la sua semblança
un cars novell me feu per veure strenyer
una que 'm par comens en esperança
ab gran desig á tota gloria atenyer
sinceritat en ella está enpremptada
magnánims fets molt prest déu conquerir
d' amagats mals totalment pot guarir
lum de tots arts la viu intitulada
de seny bastada
é doctrinada
pecar no cuyt si met açí 'l nom d' ella
Na Malla 's diu é tal es Na Planella.

Dues en par estaven assegudes
en aquell loch les seguí de rastre
mostrant esser mes que 'ls romans sabudes
riques de pler en lur sort fat é astre
flama d' amor Na Gibert t' has lançada
elegants mots li veya proferir
Na Ribes fou l' altra á mon albir
font de secrets é d' amor apartada
qui vench irada
vers mi cuytada
e dir mirar vos açi no 's contenten
desamat son si los senyals no menten.

Ferim als pits dolor ab gran potença
desviantme de preposit e orde
car ab rigor é greu desconaxença

tá ella mateixa devant lo marit é parents, d' aquesta scriuen molts doctors en moltas parts, parlen Dant en lo seu Infern é Petrarca en los seus triumfes é lo dit Bochassi á xxxxvj capitols.

vençut per alt fuy posat en desorde
qu' ab gest molt trist ó ab la fas aterrada
cobert de dol no podent me tenir
me viu esser é tot ja defallir
quant esplicar ella 'm feu l' embaxada
no cogitada
sens fer errada
Deguí sens pus vehent mon oblit jaure
may pur amor no pot en dona caure.

Recort haguí de moltes é no d' una
de passat temps que namorats amaren
e foren tals segons Petrarcha 'ngruna
que desamant lur amat 's destentaren
Clitamestra (14) Marcian (15) fou tochada
Herifile (16) Fedra (17) 'n viu elegir
Cleopatras (18), Elena (19) 'n feu morir

---

(14) Aquesta *Clitamestra* fou filla del rey Tindari rey de Cebalia é de Leda é muller de Agamenos rey dels micenesos, é Egistus fill de Tiestes é de Pelopia, enamorat de Clitamestra, ab Clitamestra ensemps vengut Agamenon del citi de Troya lo mataren; parlen Séneca en las suas tragedias, é Dant en lo seu Infern, en Petrarca en los triumfes, é Bochassi ¡mateix á XXXIII capitols.

(15) Aquesta *Marcia* desamá Cató son marit é 'n pres altre vivint ell, é com aquell fos mort, torná ab lo primer marit Cató.

(16) Aquesta *Herifile* fou muller de Amfirao la qual assentí en sa mort é la tractá.

(17) Aquesta *Fedra* muller de Theseu feu matar Hipolit son fillastre per tal com no consentí pus ella 'l requeria é acusal de adulteri ab Theseu é Theseu feu que morís.

(18) Aquesta *Cleopatra* fou filla de Minéu rey é muller de Tolomeu lo qual ella feu matar per Pompeu e açó per tacanyería car desamal é amá Pompéu; parlen Dant en lo seu Infern, é Petrarca, é lo dit Bochassi á LXXXV capitols.

(19) Aquesta *Elena* fou muller de Manaláu e 'l desamá é se 'n aná á Troya ab Paris; foune per ella destrohida Troya.

infinits reys e Sofinista (20) stada
sentenciada
e judicada.
Ysolda (21) pres Ginebra e Briseyda (22)
e Dalida Francesca no Criseyda (23).

No se cor fort de mon cas é gran tala
no se 'n dolgues qu' á molts aço confronta
sol cogitant en la voluntat mala
que proiech de la qui 'm feu tal onta
ab gran voler esser semi otorgada
quant ven amar me vaig ella atrevir
açí confés tolt me feu convertir
guart se qui am de semblant borregada
açí donada
avolotada
de plor encés é ab la pensa mig morta
partim d' aquí tenint la via torta.

TORNADA.

Retret d' amor e' esperança nautada
é grat exemple en tot loch me puch dir
car tres dolors en mí veig produhir

---

(20) Aquesta *Sofinisba* fou filla d' Asdrubal é muller de Cifa rey de Numidia lo qual desamá é pres alora marit devan ell Cressimissa capitá dels romans é apres morí car Scipió la feu morir ab verí per tal com fou traidora á son marit; parlen Bochassi á LXIJ capitols.

(21) Per aquesta *Isolda* moriren molts per amar á ella, e per Ginebra també.

(22) *Briseyda* fou filla de Calcas bisbe de Troya, desamá Troyol fill del rey Priam é amá á Diomedes.

(23) *Criseyda* fou filla de Cris rey, la qual amava é no fou tal com las altras damunt dites.

per la qui s' es axí de mí absentada
é desviada
e relexada
á Jesus prech que 'n pijors mals la veja
pus de s' amor sens rahó axí 'm bandeja.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I. Sparsa que comensa: *Pus que tots jorns no usats fer gabella.*
II. » » » » *Vostres viltats me foren manifestas.*
III. » ab tornada: *Mort me donau senyora vida mia.*
IV. Obra de 5 str. ab torn. y endr. *Tots los delits d' amor veig luny de mí.*
V. Obra de 5 estr. ab torn. *No mes en vos virtut havets streme.*
VI. » » 17 » » » *Qual mils de mi en tal ira caygut.*
VII. Sparsa: *Per lo que veig de vos tot me reprench.*
VIII. Obra de 10 estr. ab torn: *Qual un de tants dir porá qu' ell no senta.*
IX. » » » » » » *Ansiós tot del amagat engan.*
X. » » 14 » » » *L' ignorant hom porta ab si un gran dan.*
XI. » » 8 » » » *Ingrat voler me fa d' amor complanye.*
XII. Obra de 5 estr. ab torn. *Si tardes ven he fallit en respondre.*
XIII. » » » » » » *Sentir no pot un amor tan encesa.*

MOSSEN VERDÚ.

Moltes gents son en aquest mon loades
de grans lahors passats fora mesura

e fan amor qui en tal cas procura
als loadors visions simulades
sens demanar rahó per consellera
é bon recort mas aquella gran cuyta
é veus la error en tal cas com es duyta
posant á part la propia manera.
. . . .

TORNADA.

Dona valent obra es maravellosa
lo vostre fet car sou de virtuts mena
mas jo no scrich de mil parts la cinquena
l' ofert me fa la ma ser cautelosa.

FRANCESCH DE LA VIA.

No fonc donat | tal joy en tot lo setgle
N' en será may | tant valent ne tan noble
Com feu á mí | una gentil senyora
Lo jorn que 'm tench | en sacret dins sa cambra,
E gens no dich | asó per far gaubanza
E no ho fas be | per que muyran d' enveja
Fals lausangers | que Deu vulla confondre
Que 'n tots mos fayts | m' han volgut tostemps noure.

Jamés falcó | no vench tan prest al loure
Quant li criden | cassadors ab llur ciscle
Com en quant vi | son cors alt en la torra
Em feu simbell | de una alcandora linda
E assó fonch la nit | de sinquogesma

Dins son palau | entrí cella jornada
Ab pas secret | per una falsa porta
E de color | fuy pus vermell que porpra.

Quant viu son cors | sota un dosser de porpre
E sos cabells | flamayants com stella
Els pits mes blancs | que neu é flor de lliri
Fuy sbahit | é quaix fora d' arbitre
E quant fuy prop | de la gentil persona
Mes odorant | qu' ambre ne violeta
Sobre mon coll | me posá son bras destre
E va 'm besar | de vegadas ben trenta.

. . . .

TORNADA.

Joya de un rey | é flor de auta semenza
Desir hay gran | que abduy fassam crespells

. . . .

ALTRA OBRA D' EST POETA.

Si com l' infant quant apren de parlar.

SETGLE XVI.

Almudevar, *Onofre.*—**Boschá**, *Joan.*—Bisbe y Vila, *Fructuós.*—**Calsa**, *Francisco.*—Fernandez de Heredia, *Joan.*—Leonart, *Gabriel.*—Guerau de Montmajor, *Gaspar.*—Giberga, *Pere.*—Havem, *Ramon.*—March, *Ausias.*—Pineda, *Andreu Marti.*—Pujol, *Joan.*—Pujades, *Geroni.*—Pujades, *Miquel.*—Rius, *Antoni.*—(Siurana, *Jaume.*—Valentí, *Lluis Joan.*)—*Solivella.—*Sentpere, *Geroni.*—Serafí, *Pere.*

ONOFRE ALMUDEVAR.

Si molt se conforten ab dolça fragancia
las flors dels ingenis dels vigils poetas
y en est verger entres, llegint ab instancia,
porás cullir fruitas ab gran abundancia
de molt grans sentencias subtils é ben tretas.

Avisos y exemples se pinten y broden
y ornats de molt dolsos vocables y versos
virtuts grans y vicis empelten y poden
y tals á les dones comparen y apoden,
que fan, si be 'ls gustan, retráurels dispersos.

Mastégals y gústals, rumíals mil voltas
si vols ben entendre sos fraus y revoltas.

Estos versos foren estampats al comensament de la edició que en 1561 se feu del *Libre de les dones*.

JOAN BOSCÁ.

Non sab lo camí d' amor
lo qui diu per fellonía:
Tal cosa jo no faria
mostrant lo esdevenidor.

Quant los ulls han presentat
al entendrer lo bon alt

la voluntat fa lo salt
esperant lo desijat;
en tal cas es gran error
dir una semblant follia:
    Tal cosa jo no faria
    mostrant lo esdevenidor.

Perque 's ver que dir no 's déu
en tal punt jo no vindré
car amor al qui retè
pot manar assó faréu.
Al qui sent de tal calor
no 'l crech si dirli lexia:
    Tal cosa jo no faria
    mostrant l' esdevenidor.

Déume donchs l' enfellonir
al desijós pensament
d' esperar estranyament
lo temps que no veu venir;
mes ab tot qu' es gran error
james algú dir deuria:
    Tal cosa jo no faria
    mostrant l' esdevenidor.

TORNADA.

Qui donar vol bo favor
dir no deu davant s' aymia:
Tal cosa jo no faria
mostrant l' esdevenidor.

Tè á mes altra dança que comensa: *Amor la gran senyoria...*

FRUCTUÓS BISBE Y VILA.

Si lo que mon cor pensa
pogués portar á llum com yo volria,
donara coneixensa
fins hont pot arribar la melodía.
De bon grat cantaria
del piadós Troyá las aventuras,
quant cercava la barca,
desitjant navegar á la comarca,
posada de las Ombras en obscuras
y negras espessuras.

Pero la força falta,
flaqueja lo sentit y la paraula;
qu' en materia tant alta,
lo joch al entaular se desentaula.
Perque pensau qu' es faula
trobar lo ram daurat dins un boscatge
cubert de tantas ramas
que no hi poguera anar ell per sas camas.
Y servint las colomas de misatje,
tingués ditxos viatje.

Y que Eneas se frissa
per un pom d' or d' hont penja sa ventura.
Per ell fa gran pesquissa;
ab ell pretent tenirla fort segura,
lo qual te tal natura
que sols segueix la ma ben fortunada.
Y si no ve en tocarlo,

no pot força del mòn violentarlo.
Alfanja damascena ben trempada
s' hi trobara burlada.

Pero no vull cansarme
referint una historia tant palesa.
Ah! si volguès aydarme
lo ram, purificantme la rudesa,
ab quanta subtilesa
aniria plomant aquesta escorsa,
demostrant que no es falla
sino que jau lo gra sota la palla.
Mes ja sent que lo cor tot se 'm reforsa,
no hi haurá qui 'm torsa.

Qui no coneix á Eneas
allé porá trobarlo al port de Tossa.
Esta patint mareas
de la cuitada mort que allí la acossa
y no li tira cossa,
perqué de peus y mans ya no 's pot moura,
sols lo pom d' or desitja
pera poder fugir la obscura sitja.
Seráli lo pom d' or un mur de coura
que res no 'l porá moura.

Lo pom d' or es la gracia,
los quatre frares son colomas bellas,
seguirlas no 'us desplacia
que lo ram trobaréu seguint aquellas
lo lloch hon serán ellas
procuráu que no 's perda may de vista.

¿No veyéu com se llansan
sobre una Penyafort que 'ls ulls alcansan?
Y encara que de lluny vos apar trista
no dexéu la conquista.

La selva que tant brota,
que 'ns amaga lo ram, que 'l pom aporta,
de humilitat es tota,
que mitras d' Archebisbe no comporta,
ser subdit lo deporta;
fuig, com á foch cremant, honra mundana
y en mes te lo Rosari
que lo Pontifical ni l' ordinari.
¿Voléulo fer estar de mala gana?
Donauli pompa humana.

Y am per cosa prou clara
saber trobar lo ram per los indicis,
pus veem que 'l nostro frare
te dins son pit lo pom de tals oficis,
son llarchs los beneficis
que per lo medi seu Jesuchrist dona;
miraume en aquest pobra
que, pera que confès, vida li cobra,
y per passar á vida molt mes bona
ab lo pom d' or lo abona.

¡Ramon de Penyafort, remey se troba!
¡O confessor tan noble
que pera confessar tornáu la vida!
Mirau per vostre poble,
reprimiu á qui 'l roba

y pus teniu la gracia tan cumplida
si 'us agrada cant nostro
dauli contra Charó la bell pom vostro.

Esta composiciò tambè fou escrita per la festa de Sant Ramon.

Ab lo mateix objecte n' escriguè un altra que comensa:
Al temps que clarejar l' alba comensa.

FRANCISCO CALÇA.

(Sentencia dels versos catalans que prengueren part en lo certamen de las festas de Sant Ramon.)

Axí com fonch sobrada la alegría
que á tots causá la Canonizació,
fora tambe grandissima rahó
corresponguès la fertil poesía.
Los Catalans ¿perque deixam la llengua?
Catalá fonch lo Benaventurat:
qui no coneix poch haver agradat
no tinch á molt que caiga en semblant mengua.

Los provençals y limosins poetas
han inventat la mòlt delicada art
pera agusar l' human ingeni tart
y poder fer ses trobas mes perfetas.
Ausias March en ella fonch poeta
tan excellent que 's tingut per mes net
de quant bells rims y bells cants hajen fet
y axí son temps sa troba fou eleta.

La Gaya, fonch sciencia nomenada

pèls catalans antichs de gran renom,
y es gran dolor no entendre perque y com
casi per tots greument es menyspreada.
En castellá tothom se dona á escriure
tenint per cert que 'ls será mes profit
y donarán axí major delit,
emperó molts han donat mes que riure.

Mes fácil es compondre en Castellá
per ser les lleys dels catalans estretas,
per los accents no poden los poetas
liberament escriure en Catalá.
Molts castellans á tort y á dret escriuen
sens advertir lo accent si es llarch ó breu
y si no fan figura no 'ls sab greu
aquella entench que sinalefa diuen.

Ningú adverteix lo que es Sineresí
dónasel poch si fan tornada rima,
no tornar mot no 'ls es molt estima
pero ya veig que renyirán ab mí.
Tot hom va tras de molta llibertat
y de cantar chacona y çarabanda,
vers de primor y 'ls posen á la banda
curant molt poch del art la gravedat.

Pero advertint los cants de mot en mot,
volria honrar l' autor d' una cansó
y emplear en ell un costosissím do
sino que vol passar sols per devot.
Prech al Autor d' assi en avant pretenga,
que á haver scrit com han molts á la joya

pèls jutges tots units de bona voya
fore premiat y axí es be que ho entenga.

No 's pot negar que son molt bellas trassas
dels qui han pretés, y molts grans invencions
qu' han merescut per molt bones rahons
haver llohós tots ells no gens escassas.
Donchs comensant volria molt honrarlos
ingenis bells de nostre Iymosí,
pero be tinch molt gran enuig ab mí
ventm' impotent pux que no puch premiarlos.

ESPARÇA.

Y axí diem mereixer grans llahors
los qu' han escrit en llengua catalana
portant quiscú sa troba molt galana
y esser tots ells subtils componedors.
Emperó havent greument faltat en l'art
lo qual no admet tan culpable descuyt
perdonarán si se 'n tornen de buyt,
forals millor que fossen vinguts tart.

ALTRA ESPARSA.

O pecador de mi quant grans querellas
quant grans clamors y quanta fallonia
y quants grans crits y quanta parlaría
ohint estant aquestas mas orellas.
Com se pot fer haver trevall debadas
Síals conort que no 's pot dir millor

lo qui es estat á tots opositor
perque lo pris es de misser Pujadas.

Coneixem d' aquest poeta á mes de alguns versos llatins un sonet que va dedicat á Ausias March y comensa aixís: *Lo molt famos autor que Plini diuhen.*

JOAN FERNANDEZ D' HEREDIA.

(Respon á A. Martí Pineda que al deixarle un llibre li havia enviat uns versos.)

Per versos responch, sab Deu lo que 'ns costa,
tan mal me te 'l mal, tan dat al través,
tan flach está 'l cos y l' ánima mes,
com vos ho veuréu per exa resposta.
Ab tanta primor he vist que 'm lloháu
per hon la llaór es vostra y no mia,
qui no 'm conegués yo crech que 'us creuria:
mas yo que 'us conech, conech que 'us burláu.

No vull mes lloaros per mudar de joch,
perque en vostres obres lloar tal se mostra
que 'l que s' atrevís en dir llaor vostra
quant mes pensás dir, diria molt poch.
De véurem vos dich que no 'us escuséu,
qu' encara que 'us veig assí per la llista,
de qui hom vol be gran cosa es la vista:
donchs feuho y será gran be del mal mèu.

GABRIEL LEONART (1).

Ingenis, que 'l rich talent
en arts suptils empleau,
de aquest llibre contemplau
l' estil, l' art, y document.

Veureu ab facilitat
mil suptilezes escrites
en l' Art de comptar may dites
de gran ser y utilitat.

Reglas breus de las monedas,
y pesos de Barcelona
pera tots negocis dona
de exemples, ricas veredas.

Diverses operacions
de Trencats, reglas de tres,
destos Regnes, y estrangers
Cambis, y Reductions.

En fi ques traça discreta
excellent y perfeta obra,
y per creureu, basta y sobra
dir: Bernat Vila la feta.

Auctor que en esta ciutat
es sa virtut estimada,

---

(1) Versos posats davant d' una Aritmética de Bernat Vila.

y la Republica honrada
de sa rara habilitat.

Que no tan sols per comptar
puja de punt son talent,
que en tot moral document
es Mestre y viu exemplar.

Ea ingenis acudíu
á conexer d' est Auctor
l' Art, virtut, fer, y valor
l' ingeni suptil, y viu.

Que sa habilitat perfecta
vostra fineza traurá:
como sol fer la suptil má
lo filet de la llanceta.

GUERAU DE MONTMAJOR.

(SÁTIRA.)

Yo mestre *Grau*
á qui més plau
ser lo bochi
del rey Pasquí,
e lo fiscal
pera dir mal,
vulch de mon dit
deixar escrit
los besamans

que 'ls Mestres vans
han fet al rey,
perque en la lley
en que yo vixch
d' est modo 'us rixch,
riurem de tot,
y dir un mot,
del mes agut
del corral brut
de les escoles
de beceroles.
Gran nuvolada
e cavalcada
de cada trib
al rey Felip
ne fan viatge
que may passatge
de areners viu
passar lo riu
que tant durás.

. . . .

Passa carrera
un mestre Peres (1).
qu' en totes veres
vol ser Hebreu.
¿Y qui no creu
qu' Hebreu no sia?

. . . .

Perque 's descobra

(1) Joan Baptista Perez, catedrátich que fou de Hebreu en Valencia en 1559.

d' aquesta obra
la utilitat
e dignitat
des que han poder (2).
de dar llicencia
del sobredit,
e açi va scrit
fonch ben mirat
é examinat
per lo Doctor
gran bebedor
Micer Clement
home imprudent,
que cavaller
se volgüé fer
en la jornada
de la entrada
del nostre rey.

. . . . . .

Al sobresalt
tot espantat
també ha fermat
la obra present
e Perpuchent
comanador
Falcó (3) ó atzor
que está en muda,
ave mes ruda

(2) Ab tot y que en lo llibre d' hont hem tret esta sátira no hi ha nota que ho diga, creyem que aquí hi faltan dos versos.

(3) Jaume Joan Falcó, home eminentíssim, com que segons se conta Felip II deya al tractar de homes de lletras que en Espanya no 'n tenia un altre que passés la ma per la cara al docte Falcó.

que 'l quebraós,
rocí molt gros
de moliner:
est preten fér
cercol quadrat (1)
e ases volar
y ell may vola.
Adargat, hola
e tinch recort
d' aquell gran tort
que has causat
en la ciutat
satirisant
e llastimant
á molta gent
ab la insolent
sátira antiga,
perque no 's diga
qu' has acertat
ni mes trobat
sátira fent.
Mira imprudent
que no tenia
lo que havia
de contenir
lo que en mal dir
es sol guardar.
Ves á estudiar
en Juvenal,
si vols dir mal,

(1) Falcó sospitava haver trobat la quadratura del cercle.

d' ell treslladant
é acomodant
á ton ofici
lo que en est vici
ell ha guardat.
Puix he format
aquesta obra,
veurás que 't sobra
lo compliment
d' entendiment.

. . . . . .

Mestre Cordero (5).
ab son sombrero
é barret fort
que de la mort
es adjutor,
lo portador
al degollar
e sentenciar
los desdichats
esquarterats
fins al suplici.

. . . . . .

La vida d' aquest poeta en estrem curiosa se troba en las notas al *canto del Turia*, á seguiment de la *Diana enamorada* de Gil Polo, edició de 1778 feta en Madrid estampa de don Antoni de Sanxa.

---

(5) Joan Martí Cordero, mestre en Arts y doctor en sagrada Teología, morí en 1588.

GIBERGA, PERE.

(*Loant un retrato pintat per P. Serafí.*)

¡O gran saber y empresa d' altre força
veure mortals en vista que 's divina!
¡O Serafí, qu' es obra Serafina!
Sou dels pintors lo cors y ells vostra scorça.
Traure lo sol del viu sens may al' orça
fer ni maynar sol qui l' alt cel domina
pens que 'u pot fer, respon y ell m' encamina,
y es lo compás qui en tals afers m' esforça.
¿No 'us par qu' está divina y acabada?
Sí; pero tè l' esperit sols d' aquella
qu' amor pintá perfecta y animada.
Y hont? Dins mon cor, lo qual contemplo d' ella:
canta y contix, qu' es rara y ben dotada
que 'l sol lluent s' iguala sols ab ella.

RAMON HAVEM.

(*Poesía paemiada en las festes de San Ramon.*)

De un catalá breument cantar volria
la vida y fi, la regalada historia
pus qu' en mos fets sempre 'us tinch en memoria
Reyna del cel mostraume vostra guia.
Barcelonés Ramon de Penyafort
ara es lo temps, donaume en aquesta obra
d' aqueix licor tant abundant que 'us sobra
puis dir de vos mereix ma bona sort.

La vida fonch tal com fonch vostra mort
á Dèu beneyt, sagrada y molt preciosa
exemple cert y regla religiosa
dels penitents consolaciò y conort.
Foreu gran hom versat en dret canonich,
als confessors donareu molta llum
ab un tractat que sos afers resum
de Deu la lley y lo camí catolich.

Contrari sou del esperit diabolich
puis convertint á heretjes, juèus y moros
patireu molt, sufrint lo colp dels toros
contravenints al sant jou apostólich.
La religiò dels nobles Mercenaris
tinguè començ del vostre bon govern,
ab gran enginy fundareu son gran pern
qu' es lo quart vot á mes dels ordinaris.

Los doctors grans y los penitenciaris
podrán seguir á vostre exemple y norma
vos los donau redrès y nova forma
y als qui volrán fer vida solitaris:
no trobarém semblant en tot lo mon
pera poder gran Sant acompararvos
tots son molt curts en alabar y honrarvos
Deu pot dir sols les gracies qu' en vos son.

Ab pensa humil lo vull pregar que 'don
son esperit que en aquest past no 'm falt,
quin fonch l' esforç quant fereu tant gran salt
sobre lo mar, l' enteniment confon.
Un ángel just á qualsevol hom guarda

vos ne teniu un altre, cosa rara,
pera 'ls afers qu' estaven á la clara
encomanats á vostra sola guarda.

Sens dupte aquest portava l' avantguarda
en aquell fet y triunfo divinal,
y vostre cos semblant al celestial
ágil, en sech, passá que res no 'l tarda.
Si tanta fé tinch, que una gran montanya
mudarla puch d' aquesta á l' altra part
y amor no tinch, en tot serè molt tart;
amor servent causa tan gran hazanya.

Sols Jesuchrist per l' aygua va y no 's banya,
axí mateix vos sobre vostra capa
als vents manant si algú dells vos escapa
regint lo sol qu' en tot vos acompanya.
Si algú no sab qui es lo rey que tant mana
ab tal ergull á cel, vent, mar y terra,
si be 'u entench es lo qui als mals desterra
un Semidèu vestit de carn humana.

TORNADA.

Vostra virtut y gracia sobre humana
contra tots mals Ramon ya es coneguda,
tots vos pregám que al menester acuda
puis que us servim y honrám de bona gana.

AUSIAS MARCH.

Ram, *on* se posa la coloma blanca
del esperit que al vostre mes afina

Penyafort sou tresor y medicina
al perseguit malalt y al qui tot manca.

Sou la mes alta cima y rica branca
del arbre de sciencia y de doctrina
la caramida sou que á Deu inclina
y tira á sí d' aquell la gracia franca.

Lo gran Neptu ne sou á qui obeeixen
la mar, los vents, los peixos y les ones
sou lo de qui mes los vicis se queixen.

Sou lo qui vuy molt honren les persones
les que assi podeu mes y mes mereixen
y les tres y un sol Deu sobre tot bones.

ANDREU MARTÍ PINEDA.

(Enviant un llibre á *Joan Fernandez Heredia.*)

La magestat de vostre gran policia
noble senyor dechado dels poetes,
senyala clar ab gran rahó y justicia
qu' en les virtuts y en actes de malicia
guanyau de tots les honres y les dretes.
Fertilitat de fines y altres venes
en vos trobam, cercantles com á vostres,
mes abundants que dins les mars arenes,
per qui perdem recort de les Atenes
veent mes gentils les vostres sutils mostres.

Ab lo thesor de vostra rica vena
es ferro y plom lo nostre baix compondre,

pero puix vol, dispon, mana y ordena
veure 'l tarquim de nostra pobre vena,
lo meu desig no pot negar respondre:
mes atenyent per premi y benefici
poder suplir lo nunca visitarvos,
vull, puix vos tinch del cor fet sacrifici
ab gran descans tenir est goig propici
que del que he fet vulláu, Senyor, burlarvos.

JOAN PUJOL.

(Fragments del poema *La batalla de Lepanto* que escrigué aquest autor.)

Carta de Pio V al rey Felip.

Fill amat
qui del catholich remat
sou defensor infalibble
ab lo poder invencible
que Deu vos ha comanat;
pus es cert
que lo sant y bon concert
s' es romput de nostra lliga
jo 'us avis ab gran fatiga
del perill que veig obert.
Entenéu
que Celim enemich greu
de la esglesia sagrada
vol ab molt potent armada
destruir lo poble seu.
Es mester,
perque tal fet no requer

descuyt ni llarga tardança
reunir nostra lligança
contra 'l maleyt Lucifer.
Daré jo
sancta benedictió
contra la bestia fera,
al general y bandera
de la santa unió
y ab sant zel
jo 'us daré contra l' infel
quant poder tinch en la terra,
y per ferli major guerra
cercaré favor del cel.
Donchs mon fill
puis sou clarejant espill
hon ma sperança 's remira
repriment sa cruel ira
guardaunos de tan perill
Y sens mes,
daré fi á mon procés
puis tinch certa esperientia
ab quant santa obedientia
sempre sou á Deu sotmés.

. . . .

JOAN D' AUSTRIA INVOCA Á DEU.

Apres què fonch lo savi general
ab presa gran tornat en sa galera
abans d' entrar en la batalla fera
cerca favor del rey celestial.
Los ulls al cel y juntades les mans,

agenollat ab molt devota pença,
á Deu etern de majestat inmensa,
ab prechs humils diu paraules semblants:
—Fill de Dèu
pux per nos clavat en creu
comportareu mort tan dura,
mirau, Senyor ab gran cura
vuy per aquest poble seu,
que si s' pert
nostre bon é sant concert,
perilla l' cristianisme.
Eya donchs, fill del Altisme
miráunos ab ull despert.
Jo, senyor,
confés que son pecador:
mes ab tot que aixis sia
no 'm neguèu la vostra guia
puig vos prench per defensor.
Y de grat
sempre estich aparellat
defensánt vostra creu santa
á deixar la mortal manta
ab que vos m' haveu criat
. . . .

CONCLUSIÓ.

Aquesta es donchs lo triunfant succès
james oit de tan bella victoria
de que 's fará durant lo mon memoria
y mes avant si mes durar poguès.
. . . .

Tè à mes infinitat de obras de tots géneros que forman part del groixut manuscrit que 's troba á Paris ab lo titol de *Cansoner de obres enamorades.*

GERONI PUJADES.

Font caballí, ni somni del Parnás,
les Muses nou, si 's vol que fossen cent,
vuy no les prech me doneu son talent
car tot es poch é falt en aquest cas.
Cell qui en l' Olimp te goig en son llohor
guie puix sab ma plana voluntat
que si ell se vol iré be encaminat
sens que mon psalm cayga en algun error.

Christ ja fet hom restant potent senyor
pedra en la clau que está en la sumitat
per fer etern del christiá l' estat
pedra prengué d' un Pere pescador.
E com qui enpren perfetament obrar
aten abans si lo lloch es pantá,
vol lo macís é mira mòlt que allá
sia ben ferm lo sol que jus ha estar.

Si penya ó roch veu no li cal duptar
en construhir lo mur ó fort que fa
que de tal part mòlt ben segur está
son enemich no le y podrá minar.
Axí mateix Gregori desijant
muntar en alt lo temple sens segon
sabent perçó ser tal nostre Ramon
qual pogués ser en tot lo mon cercant.

A passar vench cell edifici avant
que fundar volch la vera llum del mon
ab acort just aquell poder pregon
de plenitut en tal pénya posant.
O llahor gran que haya succehit
en veu y esfors per Pere Penyafort
la clau tenint que 'ns lliura de la mort
y dona 'l goig del eternal delit.

Un portich feu lo rey que savi es dit
al temple bell de pedres de tal sort
que diferents son entre si 'm recort
y en lo dels reys me pens estar escrit.
De l' una cert car trobe sens afan
figura á Christ y altra Pere es
lo Ramon veig fa cumpliment á tres
volents lo cel per ells entrar hauran.

Quant ja les paus vench á firmar Laban
ab en Jacob volguè que pedra fes
senyal perfet del acte allí promes
de unions que tot temps durarán.
Per Christ son tots ab Deu consiliats
del pacte es ell eterna fe y senyal
pero yo crech que ab ella es altre tal
Ramon ab dos absolent los pecats.

TORNADA.

Y nos pux som del tot certificats
del simbol cert entre 'ls tres casi igual

tots conegam lo gran Ramon que val
y fassam nos á ell encomanats.

Esta poesía guanyá joya en lo certámen que ab motiu de las festas de la canonisassiò de sant Ramon de Penyafort se feu en Barcelona en lo any de 1601.

MIGUEL PUJADES (1).

(Cançó.)

Inclita Barcelona, á qui la fama
qual rara y singular, al mon publica
per mappa abreviat, de la grandesa
qu' ab fullatge vistós al cel enrama
y á la terra ab colors vius magnifica:
theatro de la héroe noblesa,
temple sagrat á virginal puresa,
academia illustre, mes que Athenas:
erari, que tens venas,
molt mes que lo Pado, de riquesas:
triunphos mes que Roma
paratges y ciutats, castells no doma:
inmens mar de grandesas;
Deu vulla qu' en tot crescas
qu' eternamont als teus afavorescas.

Excellent Mecenate d' un Pujades,
o be del Principat: puix que sustentas

(1) Eix autor es cosí de Geroni Pujades autor de la *Crónica universal de Catalunya*: la present poesía fou escrita ab l' objecte de alabar n' aquesta obra y á son autor.

Aquell, qu' en lo desitx Atlant imita
portant les breus espalles carregades
de la inmença esphera: ja qu' intentas
guardarlo del fer Mommo troglodita,
que al profundo oblit lo precipita:
les gracies degudes se 't presenten,
per tots los qui be senten
del liberal perfet y bon empleo
en donar tal ajuda
al que en eternitat avi nos muda
lo que prengué Leleo
enemich de memorias
cruel perseguidor de nobles glorias.

Ja per avant lo pes del Deu de risa
(aquí Apuleyos fan solemne festa),
no oprimirá lo geni que no hisca
de colors variats y divisa.
Y si (com á qui es) hont cau se resta,
fará que la balança en alt rehisca
y siempre eternalment lo ingeni visca.
Que un contrari al altre sempre eleva.
Y no podrá la gleva
de la pedra molar, fer tant pesada,
macissa, grave y mala
que forç á abatre en terra aquella ala
que ab la ploma daurada
serveix la patria cara,
y exalta tant quant pot la honrada mara.

Los ingenis un temps (es cosa bella)
molt mes que les riqueses se estimaren.

Los oradores als homens suspenian
los músichs los portavan per l' orella.
Empero quant los Cressos dominaren,
del princep á la guisa tots vivian,
ingenis y las lletres avorrian.
Mes quan regná Alexandre Macedónich
lo dexeble platónich
de molts paripathétichs se feu mestre.
Y quan›lo pa trameta
Octavia á Virgili, ix poeta.
Homeros fa destre
al mateix punt y dia
qu' ab sos muscles Smyrna li don guia:

Per Cervera, ciutat ilustre y noble,
á dar á la virtut llum y carrera.
Que á las arts lliberals sols las fomenta
lo premi: mes que honor ni veu de poble.
La musa ab lo sustento sens esmera,
Minerva entre los princeps se sustenta,
y assossegat quant vol lo ingeni intenta.
Mil Tulios, Vulpians, y mes Gregoris
que no l' Assyria voris
te promet de donar: com tu acudas
á tos fills ab llet pura.
Y resta ab confiansa molt segura
que donant tal ajudas
á la mes alta zona
te exalçará en exir la part segona.

Estirará l' autor aquesta corda
que puje al degut punt de la alabança:

remuntará en ses mans tota memoria
perque lo fet al nom sovint concorda.
La sua Clio ara un poch descansa
pera pujar la patria á major gloria
exint ab nou progrés d' antiga historia.
Y no podrá fer menys que no t' sublime
al punt que mes s' estime
que abundant lo subjecto ab tanta copia
del que noblesa estima:
y per Pujades puje que si arrima:
vos será cosa propria
y tindréu, si si pensa
los dos etern honor y fama inmensa.

ANTONI RIUS.

Si á la Arabia felix, inventora
de reduir en art, y diciplina
de numeros: la sciencia peregrina
del Cel y de la terra, adornadora.

O sia Grecia, quant del mon Senyora
se feu per forsa de armes, y doctrina
de Apuleyo sabem, que en la llatina
llengua, la adorna augmenta y la millora.

Pero faltava encara la secreta
forma: que en facil, enseñansa y clara
l' art mercantil, abrassa y recopila.

Que per ser invenció, rara y perfeta

de noble ingeni, y de virtut preclara
era obra reservada, á Bernat Vila.

JAUME SIURANA, LLUIS JOAN VALENTÍ, ANDREU MRATÍ PINEDA.

(Comença lo Procés ó disputa de viudes y doncelles, ordenat per los magnífichs Moss. *Jaume Siurana,* y Mestre *Lluis Joan Valentí,* Doctor en Medicina, ab una Sentencia ordenada per l' honorable y discret *Andreu Martí Pineda,* Notari.)

(*Fragments.*)

SIURANA.

Puix sou la font clara brollant abundancia
de dolça doctrina, senyor Valentí,
lo meu baix ingeni vexell d' ignorancia
vos prega y suplica ab molt gran instancia,
qu' en esta demanda donéu ver judí.
A cert amich nostre tothom li concella,
puix jove se troba, que prenga muller,
parlantli una viuda y un' altra doncella:
donchs vos responéume en esta querella
qual d' elles déu pendre á vostre parer.
Qu' estant en est dupte quant mes imagine
menys trobe la senda que dret m' encamine.

. . . .

VALENTÍ.

Volent prest excloure los plets y tempesta
y dar fi complida en est bell procés,
les viudes y verges ab molta requesta
requiren, que causa tan justa y honesta
sia declarada per bell compromés:
y prenen per jutges molt practichs y destres
á dos grans juristes provectes en l' art,
Miçer Guardiola, qu' es mestre dels mestres,
en qui james caben embust ni sinestres
y aquel gran monarcha micer Luch Ricart.
Y 'l escrivá volen que sia Pineda
puix sab de richs versos teixir fina seda.

. . . .

PINEDA.

Cascú dels dos pinta y recama
tot lo que diu,
d' or exellent, tan rich, tan viu,
qu' es maravella:
pero deixáunos la doncella
tan despullada
y ab tals pecichs tan maltractada
qu' es pietat.

. . . .

En nom de Deu,
qui de no res fabricá y feu
los cels y terra,

pacificant dels dos la guerra
pronunciám,
y molt conformes arbitrám
semblant sentencia.

Definitiva.

Que tornen la fama y gran preminencia
á verges y viudes honestes y bones,
y en altres tants metres, guarnits de eloquencia
alegres publiquen la gran excelencia,
les honres y gracies de totes les dones ;
y puix qu' entre totes ateny mayor gloria
dels estaments d' elles tenint lo mes noble
mostrant la medulla de nostra memoria
la palma y triumpho, llorer y victoria
deu rebre la verge dels reys y del poble.
Als dos condempnantlos que d' ells clar entenga
que verge y no viuda l' amich content prenga.

GERONI SENTPERE.

Qui porá dir la gran substancia
del vostre dir
estil del vers y l' escandir
sil-labicant,
pesant ab pes lo consonant
en res escás,
á plom, llivell, retgle y compás,
fexuch, ni tart,

mostrant lo prim del prim del art
ab excel-lencia
tant que mostram nostra sentencia
ab gran temor
deixant vil prech, ira y favor
tenint present
lo jutje just omnipotent
per dar guió
mirant la definició
de la justicia
qu' es un voler just sens malicia
dar judicant
á cada hu son dret donant
ab pes egual
vist quant fa veure en general,
senteociám
pronunciám y declarám
d' aquest tenor.

Mirant entre 'ls altres ab quanta primor
la Reyna sens culpa blasona *Pineda*,
volém premiarlo del pris de la seda,
del nom y del títol de just guanyador,
y puix vem que sembra de mestres llavor
l' espert é molt docte subtil *Solivella*
la gran praderia puxant y molt bella
pendrá per insignias la fama y honor.
Miguel Johan Gomis qui grans llahors dona
se 'n porta del resto la palma corona.

PERE SERAFÍ.

CANTICH D' AMOR.

Tots quants d' amor seguexen la carrera
fujan sa ley cruel, falsa, enemiga,
que dins l' hivern sentir fa primavera
y en mig l' estiu fredor y greu fatiga:
no esper james ningú per fé sencera
tenir qu' á tot perfet amant obliga
trobar ja may pietat, que per estrena
don' amargor, torment, dolor y pena.

Axí com vol en qualque pas fortuna
pereix algú per ferro ó mort soptada
mas charitat universal, comuna
fa dar al cos la terra, y de passada
los via andants ab pedras d' una en una
de poch en poch fan sepultura alçada;
y yo morint per là senyora mia
may no 'm tirá piadosa pedra un dia.

Lo peregrí que nit y jorn camina
spera 'n l' alberch trobar repos una hora;
lo navegant si la gran mar s' enpina
cessa lo vent y del perill surt fora;
lo fer soldat qu' en batallar s' inclina
spera campar perqu' algun sanct honora;
y en mi tostemps creix la dolor superna
que ingratitut ma trista sort governa.

Premi sperant, treballa tot lo dia

lo laurador y lo seu cos molesta;
y un capitá qu' es de soldats la guia
per lo semblant no tem fret ni tempesta;
y un vil pastor d' ovelles, fent sa via
treballa y pren descans per la floresta;
yo treballant may lo meu cos reposa
ni sper de ben servir ninguna cosa.

Mouse lo vent molt fort de tramontana
ab lamps y trons y pluja tempestosa;
trenca los tronchs dels monts y terra plana
desfá los camps ab l' aygua furiosa:
fent molt gran so de les campanes sana,
y mostra 'l sol la fas molt luminosa
mas en mi trist per ma desaventura
la tempestat creix sempre mes escura.

Baix en l' infern ab só de dolsa lira
Orfeu trobá pietat en sa tristura,
del gran Plutó cantant plaçá la ira
havent d' aquell una ánima segura:
yo trist que nit y jorn mon cor sospira
blanir no puch un cor, ans mes s' endura;
no bastan prechs, ni plants, ni fe sencera,
ans quant mes va, creix mes cruel é fera.

L' hom desterrat luny de sa dolça terra
sper ab lo temps tornar al ser qu' estava,
y hu saltejat de una molt crua guerra
per temps ha pau ó treva qu' esperava.
Qui está en presó y la cadena 'l ferra
libert se veu per temps com desijava,

yo perseguit de tanta desventura
no se qu' esper, sino la sepultura.

Lo cervo qu' es nafrat cerca aygua clara
per refrescar tenint mortal ferida;
si troba font ó riu, prest se declara
de ben curar y renovar sa vida;
tal so nafrat, mas sent qu' es molt avara
qui 'm pot donar la sanitat complida,
que te per be de pura set matarme
primer que may no vulla remediarme.

Tot reverdeix, la fértil primavera
quant es passat l' hivern que 'l mon despulla
floreix los prats y 'ls aucellets prospera,
al arbre nuu fa recobrar la fulla;
dins l' aygua 'l peix y al bosch tot altra fera
troban descans y amant qui be 'ls reculla;
y en mi lo temps james no fa mudansa
ans sent del tot secarse la esperança.

Las obras d' est poeta s' han imprés diferentas vegadas per separat y junt ab las del rector Vicens García. Qui vulla llegirne mes poesías no li será difícil trobar satisfet son desig.

SEGLE XVII.

Blanch, ***Joseph.*****—Casas,** ***Magí.*****—Feuria,** ***Pere Pau.*****—Ferrer,** ***Geroni.*****—Fontanella,** ***Francisco.*****—García,** ***Vicens.*****—Romaguera,** ***Joseph.***

MAGÍ CASAS.

(Tros de son llibre *Desenganys del Apocalipsis*.)

De les penes del infern.

Pensarás en los inferns
anys infinits, anys eterns.

Penarás tants anys y mes
que llavors no s' han cullidas,
que fullas no s' han podridas,
que pedras no haurán caygudas,
que gotas no haurán plogudas,
que gotas no hi ha en les aygues
qu' átomos no hi ha en los ayres.

Y tants anys no serán res
als anys que venen desprès.

. . . .

PERE PAU FEURIA.

(Tros de la vida de Sant Bernat Calvó.)

Mes tot se muda, no dura
lo descans, perque ser sol
vigilia la gran bonança
de una tempestat major.

Ja los dos blaus se trasmudan
lo del ayre en negre fosch,
y lo del mar en un blanch
que amenaça negre sort.

Ja tots los vents se reforsan
lo cel turbulent se clou
de núvols negres y pardos
ab un remolí de trons.

Onas y núvols se mesclan
fent confusos burinots,
las onas cassan estelas,
y los núvols pescan llots.

Ja del pobre vaixell cruixen
buch, arbres, entenas, posts;
las velas, cordas, maromas
lo fort vent romp furiós.

Ja vòlan per lo ayre velas
quals rochos y á cabuçons,
quals delfins van las entenas
tras d' ellas va lo timó.

Resta lo buch, mes no resta
que baix en los fondos forts
del mar los despenyan onas,
y alt al cel tiran del bot.

. . . .

GERONI FERRER DE GUISONA.

O gent del mon | obriu los ulls per veure
entre esculls | una gran maravella
que ha obrat Dèu | per una sa donzella
pera 'l soport | dels que la volen creure.
Teresa fou | tant sancta y tan prudent
que meresqué | per sa tanta bondat
que lo tercer | de l' alta Trinitat
l' hi abrassás | son cor ab foch lluent.

FRANCISCO FONTANELLA.

Las últimas serán llágrimas mias
etern exemple á trágicas empresas
que merexent lo premi de firmesas,
lo cástich han tingut com á porfías.
Estas foren las vanas fantasías
que lo amor estimava per finesas,
y en mon silenci restarán suspesas
per homicides tristes de mos dias.
Trompa será fatal ma desventura,
desengany de ma altiva confiança,
quant mes precipitada mes segura
que publique al amor, á la confiança,
ningú espere firmesa en la hermosura
si un Angel es objecte á la mudança.

A la mort de Nise.

O! duras fletxas de mon fat rompudas,

rompudas per ferir mes dolorosas,
que llevantme las plomas amorosas
deixan al cor las puntas mes agudas.
Flamas mes eclipsadas que vençudas,
auroras algun dia lluminosas,
ombras ja de ma vista tenebrosas
tenebrosas, mortals, pero volgudas.
Principi trist de penas inhumanas,
terme feliz del ánima afligida
que per alivio son dolor adora;
fletxas seréu y flames soberanas
si llevàu á mon cor la trista vida
per donar á mos ull eterna aurora.

També tè á mes de moltas altras poesías una tragedia que du per títol *Amor, firmesa y porfía* de la que n' ha publicat fa poch temps una bona edició lo senyor Magí Pers y Ramona.

VICENS GARCÍA.

O! be n' haja qui 't parí,
Soledat ditxosa en tot!
Defensa no coneguda
segur y regalat port,
fortalesa inespugnable
contra las persecucions,
blanch ahont tiran los savis
y á fé que t' acertan pochs.
Confesso que t' acertí
qu' es venturosa ma sort
y que descanso ab bonansa
de las borrascas del mon.

Quant la blanca aurora illustra
lo cel ab son blanch y roig,
y las tenebras desterra
lo pur y matiner sol,
entran los raigs per las portas
y ab lo resplandent calor
me fan llum, pera que 'm vesta,
deixant los calents llansols.
La desvetllada oraneta
ab repetidas cansons
me canta sense cansarse,
de Tereo 'l cas atros.
La pintada carderola,
puix te llengua, conta tot
lo que 's dibuxa sens ella
en lo brodat mocador.
La calandria xarradora
regositja al dia nou;
la cogullada ab montera
lo festeja ab cant y vols.
La perdiuheta escotxeja,
y 'l francolí saborós
me diu que culli peretas
tancant ulls y obrint lo coll
La poch logrera guatlleta
vuyt per vuyt baratar vol;
y la tortoleta viuda
plora sos passats amors.
Canta lo passarell pardo,
y lo groguet verderol,
y lo cruxidell faréstech
va disparant com un tro.

Ab esta música 'm vesto
y en continent veig las flors
platejadas de aljófar
que causa aurora ab son plor.
Considero la abelleta
que va xupant las mil flors,
pera donarme quant vulla
la mel, cera y panal dols.
Prench exemple en la formiga
y alabant sa prevenció,
miro per mas grangerías
qu' es de savis consell bo.
Casso despres á vegadas
ab besch los simples moixons,
las perdius ab gos de mostra,
y ab perdiu lo perdigot.
Ab llassos y ab escopeta
los grassets y bobets torts
que cantant entre las vinyas
me estan avisant hont son.
Per las matas y garrigas
lo conillet saltador,
la llebre en son llit de grama
tan tímida, com velós.
Quan estas cosas me cansan
en lo mig de la calor,
m' assento davall d' un arbre
que 'm serveix de girassol.
Vaigmen á la tarda, á voltas,
al fértil riu caudalós
a pescar ab canya y plomas,
filat, cordas y bertrol.

Pesco barbs, que semblan plata,
lo un xich, l' altre mes gros,
la truyta llisa y pintada,
la madrilla plena d' ous,
y ab sos forats la llamprea
sens espina y sense os,
las anguilas que s' esmunyen
com solen las ocasions.
Tórnomen al vespre á casa
hont sopo sens avalot,
en lo estiu al ras y fresca,
en lo hivern propet del foch.
Váigmen al llit, quan m' agrada
y al cant dels grills saltadors
dona al contrapunt bonico
lo enamorat rossinyol.
Ab la llanesa senzilla
passo la nit sens rumor,
y lo sossegat silenci
me guarda la dolsa son.
O, que vida regalada!
O, que so estat venturós!
Prego á Deu que ma desditxa
no 'm trague may d' aquest lloch.
No 'm persuadescan, los nats,
ab sofísticas rahons,
que represente altra volta
en la comedia del mon.
Ja acabí mon personatje,
y puix despullat me trob,
isca á fer lo ximple un altre
que á fe que jo l' he fet prou.

La mes alta sabiesa
aprench en ton faristol,
soledat, puix ya tu llibre
me ofereix cel, terra y sol.

Las obras d' est poeta conegut mes vulgarment ab lo nom de Rector de Vallfogona, no van gens escassas per cert: aixis es que com no reuneixen un mérit veritable, y 's poden trobar sens treball, no 'n posem mes mostra que la present.

Darrerencament ha fet d' aquest poeta un llarch y profitós juhí crítich lo Mestre en Gay saber En Joaquim Rubió y Ors, treball que fou premiat en los Jochs florals de 1863 ab una rica medalla d' or que la societat *Ateneo Catalá* dona cada any pera lo millor treball en prosa.

JOSEPH ROMAGUERA.

(Al arch-iris.)

Iris de la esfera,
florit orisont,
émulo de Cloris
metéoro ayrós.

Del compás de Febo,
paralelo en flor
es de la bonansa
triumfo y blasó.

Al aygua en diluvi
templa sos colors
de l' ira celeste
fiador hermós.

Los nubols esmalta
pinta sas regions,
rua de matissos,
guirnalda de flors.

Si de arch blasona
es traste de amor;
mes, ventlo sens fletxa
ningú 'l temp arpó.

Sols viu á la llum
y á son ardor mor,
fénix que renaix
ab los raigs del sol.

SEGLE XVIII.

Balart, *Francisco*.—Eura, *Agustí*.—Ferreras, *Ignaci*.—Puig y Blanch, *Ignaci*.—*Ribera, *Bernat*.—Serra y Postius, *Pere*.

FRANCISCO BALART.

Jesu-Christ la Passió vostra
tots la devem contemplar;
al manco la de Sant Pere
quant sentí lo Gall cantar.
Christians lo que 'us diré:
creuréu de la Passió
dels Apóstols y deixebles,
de Jesu-Christ Nostre Senyor:
y de tota la conversa
que entre ells va passar;
al manco la de Sant Pere
quan sentí lo Gall cantar.
Un Dijous Sant de cap vespre
com estava ordenat,
digué Jesus als Deixebles
que vajan á la Ciutat:
allí trobaréu un home
ab un canter d' ayga en má,
seguíulo fins á la porta
de ahont veuréu que entrará.
Los Deixebles humilment
fan lo que el Mestre 'ls ha dit,
vanse á Jerusalem
perque Dèu n'era servit.
Allí entrant á la Vila,
davant d 'ells se demostrá

un home ab gran alegría,
ab un canter d' ayga en má.
Diréu al amo de casa,
que jo vos hi he enviat,
que vull celebrar la Pasqua,
puig lo temps es arribat.
Demanaréu una Taula,
comensáula de parar,
esta nit los meus Deixebles
ab vosaltres vull sopar.
Quan Jesus fou en la Taula
en casa Simeon Leprós,
humilment li presentaren
aquell menjar tant preciós.
Digué Jesus estas paraulas,
comensantse á contristar:
ab gran desitg esperava
de menjar aqueix sopar.
Quan Jesus fou en la Taula,
segons escriu Sant Matheu,
esta nit los meus Deixebles
hu de vosaltres me trahiréu.
Ja fugirán las Ovellas
quan lo Pastor pres será,
los Soldats tots á la una
deixarán llur Capitá.
Lo qui á mí me trahirá
posará la má al meu plat,
y ell se'n portará 'l bocí
que per mí está reservat.
Y vindrá lo Fill del home,
puix així promés está,

crucificat será lo Home,
Dèu clarificat está.
Miráu quanta amistat porta
Jesu-Christ á n' al traydor,
posant junts la má al plat,
qu 'es voluntat del Senyor.
Per veure si 's penediria
no 'l volgué escandalisar,
perque portava la bossa
del vendre y del comprar.
Diu Sant Pere gloriós:
Senyor, may vos deixaré,
avans moriré per Vos,
Senyor, que no fugiré.
Y si algú se escandalitsa
escandalitsat será,
que jo 'l ne perseguiré
ab lo coltell en la má.
Mira lo que jo 't dich, Pere,
mira en esta santa nit,
antes que lo Gall no cante
jurarás que no m' has vist:
y totas las teuas obras
ab mí vindrás á ignorar,
fins dir no coneixes l' Home
que es lligat en lo Pilar.
Encara dich mes avant,
mira, Pere, que farás,
antes que lo Gall ne cante
tres voltas me negarás.
Llavors lo beneyt Sant Pere
comensá de contristar,

volgué entendrer lo Misteri
que en la Taula se va obrar.
Acabadas estas paraulas
acabaren de sopar;
Jesus pren la tovallola,
la bacina en l' altre má.
Per mostrarnos la Doctrina
los peus los volgué rentar,
á fins y los peus de Judas
Jesu-Christ se va inclinar.
Diu Sant Pere gloriós:
Senyor, vos no 'm rentaréu;
tú no rebrás lo meu Cos
si jo no 't rento los peus.
No, Senyor, los peus á solas,
que las mans me vull rentar;
lo que ja está net, Pere,
no fretura de rentar.
Deixebles, tots sou mòlt nets
de culpas y de pecats,
si no es aquell mal enterch
Deixeble tant desditxat.
Mira lo que jo 't dich, Pere,
tot passa en veritat,
valdria mes que en la terra
un home tal no fos nat.
Jesus may fa ninguna obra
sino ab gran cumpliment,
va posar la tovallola.
y ordená 'l Sant SAGRAMENT:
Qui menjará de la Carn mia,
y de la mia sanch beurá,

si es mort cobrará vida,
si es viu bè morirá.
Judas també combregá,
possehit ja del Dimoni,
Jesu-Christ li va pàrlar:
vesten acabar ta obra.
Ningú d'ells may entengueren
lo que Jesus va parlar,
pensant podé li dolia
quan Judas se va penjar.
Quan Judas se 'n fou anat
Jesu-Christ feu un Sermó,
haja pau entre vosaltres
y no hi haje mes rencor:
lo que lo mes petit vulla
lo mes gran també ho voldrá,
que jo pregaré al meu Pare
vos tinga tots de sa má.
Un poch estaré ab vosaltres,
mes tantost me 'n aniré,
teniu ferme esperansa
que al ters dia tornaré:
de Adam la gran cayguda
Jo la tinch de reparar,
y las Ovellas cautivas
aniré Jo á rescatar.
Allí ahont Jo aniré
valtres no podéu venir,
que per conservar la Fé
haveu de restar assí.
Quan se vindrá la jornada
Jo vos vindré á cercar,

y vos donaré una vida,
la qual sempre durará.
Quan aniréu per lo Mon
predicant la Santa Fé,
Deixebles, ab lo meu nom
destruiréu á Llucifer:
y en mostrarli la Creu mia
ahont me posarán demá,
ahont se vulla que sia,
ab lo meu nom fugirá.
Contempláulo dins del hort
com estava agenollat,
aguardant la trista mort
ab tanta humilitat.
Los Sants Pares y Profetas
may cessavan de clamar:
Jesus, puig lo temps se acosta,
veníunos á llibertar.
La segona oració
que va fer lo Fill de Dèu,
lo Calzer de passió
li aportá San Miquel.
Acceptáulo, Jesus Dèu,
que aquesta ha de passar
la Vostra Santa Persona,
si lo mòn voléu salvar.
Quan Jesus hagué acceptat
lo Calzer de passió,
se girá á sos Deixebles,
que dormian de tristor:
esta nit los meus Deixebles,
tots me voliau ajudar,

ara solament una hora
ab mí no podéu vetllar.
Despertáu los meus Deixebles
y direm Oracions,
que Dèu nos do paciencia
en nostras tribulacions.
Lo enemich del Fill del Home
esta nit no dormirá,
per guiar que 'l Fill del Home
lo pugan crucificar.
Lo enemich may ha sabut,
ni entés perfectament,
que Jo sia la virtut
del Pare Omnipotent;
ni entendre lo Misteri
de la Santa Trinitat
á fins que lo meu Deixeble
falsament me haurá besat.
Ja se acostan las tenebras,
pero anemsen aviat,
que ja sento las cadenas
ab que tinch de ser lligat:
qui tindrá coltell ó gladi
bè lo podrá guardar,
perque tots son gent de armas
los que 'm venen á cercar.
Llavors Judas arribá
ab los Jueus ab grans crits,
Jesu-Christ los va parlar:
¿qué cercáu los meus amichs?
Ells llavors cauhen en terra
en sentir Jesus parlar,

fins que plagué á Jesus
ningú d 'ells se va aixecar.
Diumenge era ab vosaltres
que 'm feyau mòlt gran honor,
ara veniu tots ab armas,
com si fos un malfactor.
Ell los diu veniume á pendre
que 'us ne dono llibertat,
cumplit se han las Profecías
del que está profetisat.
Llavor Judas lo besá
á la galta preciosa;
prestament se va acostar
aquella gent rabiosa:
Llavors lo beneyt Sant Pere
volguels fer tornar atrás,
y va tallar la orella
á Malcos, criat de Caifás.
Torna lo teu coltell, Pere,
á son lloch acostumat;
qui de coltell feriria,
de coltell será nefrat.
En tocant Jesus la orella
prestament la va curar,
quan veren semblant Misteri
mes se varen indignar.
En casa de Anás portaren
á Jesus pres y lligat,
perque la anyada passada
tenia 'l Pontificat.
Dintre de una gran sala
aquella nit va passar

Christo ab las mans lligadas
arrimat en un Pilar.
Diu Sant Pere á Sant Joan
seguim tots á Jesu-Christ,
ara no 'ns coneixerán,
perque es obscura la nit.
A dins de aquella sala
los dos se varen entrar,
perque Sant Joan de casa
era mòlt familiar.
Quan Sant Pere va sentir
maltractavan al Senyor,
la sirventa li va dir:
¿tú ets de aquell Malfactor?
No 'l conech, digué Sant Pere,
innocent me fas tornar:
dicte que n' ets Galileo,
jo 't conech ab lo parlar.
La sirventa may callava
perque es cap de pecat:
dicte que tú ets Deixeble
de aquell endemoniat!
No 'l conech, digué Sant Pere,
ignocent me fas tornar;
dicte que ets Galileo,
se 't coneix ab lo parlar.
Respon un criat de casa
servidor del Sacerdot:
aquest perseguia á Malcos
quant eram dintre del Hort.
No l' conech, digué Sant Pere,
ab jurament ho afirmá;

tant prest com la Fe li falta
lo Gall se posa á cantar.
Jesus mira á Sant Pere
quan lo Gall hagué cantat,
prestament hisqué de casa
á plorar lo seu pecat.
Diu la Santa Escriptura,
que es cosa de contemplar,
que 'ls ulls de la sua cara
pareixian una mar.
Humilment ne respongué
Jesu-Christ al Pontífice :
digas, ¿per qué me interrogas
de mos costums y Doctrina?
A los de la Sinagoga
davant tots he predicat,
interroga tot lo Poble
que dirá la veritat.
Llavors Malcos lo ingrat,
oblidat del benefici,
un bofet li va pegar :
¿axí parlas al Pontífice?
Portantne la ma armada
fortament li va pegar :
en aquella cara sagrada,
quels ángels miran de grat.
Respongué mòlt humilment
Jesu-Christ á ne 'l criat :
si mal parlo al Pontífice,
digas ¿ab qué he errat?
Y si bè, ¿per qué me pegas
sens trobar en mí error?

Contemplém com maltractavan
á Jesus nostre Senyor.
Lo divendres quant fou dia
portárenlo á Pons Pilat,
perque era President
del Emperador enviat.
Llavors en aquella hora
que 'l hagué interrogat
lo enviá al Rey Herodes,
que 's trobava en la Ciutat.
Quan Herodes lo vegé,
digué als cavallers seus:
per cert ne trobo gran pler
de veure al Rey de Jueus.
Miréu de qué me ha servit
lo senyor de Pons Pilat;
eram mòlt grans enemichs,
y ara cobram amistat.
Herodes lo interrogá,
mes Jesus no respongué,
y veyent no li parlava
mòlt admirat ne estigué.
Dient que pot ser la causa
que Jesus no li ha parlat
era perque el Rey Herodes
estava excomunicat.
Herodes per menysprearlo
ja de blanch lo feu vestir,
á casa Pilat tornáulo,
puig á mí res no m' vol dir.
Jo no sé la causa sua,
ell ab mí no ha parlat,

digáuli las mans li beso
per la nova amistat.
Los Jueus altre vegada
prengueren al Fill de Dèu,
davant Pilat tots cridavan
muyra, muyra, vaje en Creu.
Crucificáulo vosaltres,
los respongué Pons Pilat,
perque may entre Escripturas
jo tal Lley no he trobat.
Pons Pilat li preguntava:
digas ¿ets rey dels Jueus?
Jesu-Christ li va parlar:
puig que 'u dius, ¿per qué no 'u creus?
Assó no es lo meu regne,
ni may lo he aministrat;
dicte que ets Rey de Judea,
diu Pilat ab veritat.
Diu Pilat no trobo causa,
que sia causa de mort,
si ell vos ha fet agravi,
jo 'l faré assotar mòlt fort.
Pensant que así estaria
tot lo Poble acontentat;
pero ab grans crits cridavan
que sia crucificat.
Ab gran furia assotaren
los Jueus al Fill de Dèu,
cinch mil assots li donaren
ab diferents instruments.
Tot lo cos li maltractaren
per pagar nostre pecat,

plorém com plorá San Pere
quan veu lo Gall ha cantat.
Puig que Rey es aquest Home,
així ho diuhen los Rabins,
fassamli una Corona
de puntas de jonchs marins.
Y dos de la Sinagoga
se 'n anaren al mercat
á comprar una Corona
per posarli en son cap.
Quan tingueren la Corona
al sant cap li han ficada,
per afligir sa Persona
ab bastons li han apretada.
La cara li han tapada,
saludantlo ab deshonor,
de setanta y dos espinas
coronaren al Senyor.
Mòlt volia Pons Pilat
que Jesus ne prengués mort;
així 'l trau á la finestra
per rebre algun conort.
Dient : veus aquí lo Home
que m' haveu encomanat,
y miráu entre vosaltres
si será prou castigat.
Quan Pilat sentí la gent
que cridavan *tol-le*, *tol-le* :
per cert que sou mólt dolents
de fer morir aquest Home.
Puig que vostra lley ordena
que un home se llibertás,

llibertém pues á Jesus,
y senteuciám á Barrabás.
Deixa estar á Barrabás,
tot lo poble respongué,
crucificáu á Jesus,
que axís al poble convé.
Y muyra donchs aquest Home
per guardar algun excés;
diu Pilat no li veig causa,
ni abasta tot son procés.
Dos testimonis cercaren
falsos per testificar,
perque Pilat á las horas
lo hagués de condemnar.
Pero entengué la mentida,
aygua vol pera las mans,
dient, jo no tinch la culpa,
cayga sobre vostres sanchs.
Ab gran furia cridaren
tots los Jueus ab un crit :
vinga ja sobre nosaltres
la sanch de aquest inich.
Y no sols sobre nosaltres,
nostres fills volém posar,
condempna prest aquest Home,
que 'l volém crucificar.
Lo endemá era festa;
mòlt tardava als Jueus
que la sentencia fos dada
per carregarli la Creu.
Essent ella tant pesàda,
temeren no 'ls desfallís,

que no li caygués en terra,
per lo camí no morís.
Quan los Jueus varen veure
que rossegava la Creu,
férenli posar darrera
á ne 'l Simon Cirineu:
no per pietat alguna,
que bè 'l ne varen pagar,
sino perque temian
que no hi pogués arribar.
En lo carrer de Amargura
vostre Mare os encontrá,
plena de molt gran tristura
prestament vos abrassá.
Ningú d 'ells la va tocar
que 's voluntat del Senyor;
caminant al mont Calvari
sentíreu mòlt grant dolor.
Quan allí fou arribat,
aquella gent inhumana,
mòlt prest vos han despullat
de vostra roba sagrada.
La sanch de nou vos brollava,
que eixia per tot lo Cos,
y los sayons prest jugaren
sobre del vestit la sort.
Després de haverhos clavat
en la preciosa Creu,
los Jueus tots á la una
vos feyan burla y menyspréu.
Pero Vos al vostre Pare
los havéu encomenat,

que 'ls tinga misericordia,
y los perdone llur pecat.
Sobre la Creu vos posaren,
així hu diguè Pons Pilat,
la causa de vostre agravi,
ab aquell Títol honrat.
De tres llenguas lo ha dictat,
que així tots ho entendrém,
dient lo que el Títol deya:
Jesus Nazareth, Rey de Jueus.
No poguè estar ocultat
en vos lo diví amor,
perdonant en aquell lladre
que 'us confessá per Senyor.
Perdonant lo que devia
y tot altre pecat:
perque en vostra má dreta,
en Creu estava posat.
A vostre mare diguereu:
Dona, aquí está vostre fill,
á sant Joant la donareu
com á clar y net Espill.
Sant Joan la pren per Mare,
puig que Jesus hò ha manat,
que may tals cambis se veren
ab temps tan abreviat.
Quan Jesus se véu clavat
y obert tot lo sèu cos,
cridant está á son Pare
li done algun socós.
Ja que ell mort per amor
de beure ha demanat,

portárenli fel y vinagre;
no 'l vol qûant lo ha gustat.
Consumatum est exclama
Jesu-Crist nostre Senyor,
quan la mort se acosta
tractanlo ab gran rigor.
Cumplit ha las Profecías
que de ell estava parlat,
sens faltar una paraula
del que Dèu ha ordenat.
Bè savem perfectament,
que als inferns devallá,
y deslliurá als Sants Pares,
y de allí se 'ls ne portá
donantlos la sua vista
de gloria ab cumpliment,
aná á veurer á sa mare
ab tant rich acompanyament.
Perdona nostre pecat,
Jesu-Crist nostre Senyor,
si en res habem errat
en la mort y Passiò.
Y la humil Verge María
que nos vulla ajudar
y en Sant Jaume de Galicia
per tots ne vulla pregar.

TORNADA.

Jesu-Crist la Passió vostra
tots la devém contemplar,
al manco la de Sant Pere
quant sentí lo Gall cantar.

AGUSTÍ EURA.

Lo morir es tan injust
y tan superfluo l' espant,
que segons l' Esperit Sant
morir es cosa de gust.
Quant mor y acaba lo just,
dolcíssimament s' adorm;
lo lance fatal y enorm
de Lázaro 'n dará fé;
puix Cristo en sa mort diguè
nostre amich Lázaro dorm.

. . . .

Si fos ta desgracia igual
á la de un brut y una flor
que quan moren tambe mor
l' ánima material,
podria saberte mal
la mort fatal alashoras:
pero tu, oh home, no ignoras
que l' ánima no fineix;
antes quan del cor parteix
logra notables milloras.

Alsa la imaginació
y mira que no es aquí
sino en lo Empíreo, lo fí
de la hermosa creació.

La nostra conversació
al cel está dirigida.
Esta ditxosa partida
no 't deu costar ni un sospir;
puix millor que no morir
ve á ser, conmutar de vida.

¿Quí pot estar trist lo dia
que ix llibre de una presó?
Quí, al pendrer possessió
de la herencia que apetía?
Quí ha tingut melancolía
lo dia de sa victoria?
Quí, al fecundar la memoria
de la Benaventuransa?
Y quí, lo dia que alcansa
una corona de gloria?

. . . .

IGNACI FERRERAS.

(Soliloqui de Caifás á la mort de Jesuchrist.)

¿Qué pretens agitada fantasía
que vaga, perturbada y pesarosa
formidables ideas me presentas,
y l' ánimo y sentits tot m' alborotas?
La nit que ab sa quietut al descans brinda
funestas inquietuts me causa y dona,
perturmantme 'l descans ab mil fantasmas

y horribles visions de negras sombras.
Lo llit, que per alivio de fatigas
ab lo tou matalás de finas plomas
la dolça son deuria conciliarme
es pera mí catasta fatigosa.

. . . .

Acusa la inocencia ma malicia,
sa mansuetut á mon furor s' oposa,
sa doctrina confon mas ignorancias
y sa sencillés m' autoritat mofa.
Los escarnis á ells fets en mí recauhen,
lo cervell me traspassa sa corona,
la creu pesada atrunca mes espatlles,
los assots rigurosos me denshonran,
los claus de peus y mans contra mí 's giran,
clavantme 'l cor en creu la mes penosa;
y 'l bot del ferro de la dura llansa
iras, horrors y confusions aborta.
La sanch per tantas llagas derramada
del llibre de la vida apar que 'm borra
y al estrepit fatal d' terramoto
la terra bocarons profundos obra.
No trobo puesto en que los peus afirme
engullintme sas grutas horrorosas,
. . . .

IGNACI PUIG Y BLANCH.

(Tros del *Temple de la Gloria.*)

Rodejat de la sombra formidable

que difundeix la mort assoladora,
desterrat á una terra inhabitable
que als tristos moradors cruel decora;
¿com cantaré la llum inagotable
del sol etern que brilla sens aurora
que no ha vist del ocás la tomba obscura
y derrama á torrents la ditxa pura?

Sentat ab los germans del cautiveri
en la endolada y fúnebre ribera
dels negres rius del Babiloni Imperi
sufrint del enemichs la sanya fera
y 'ls dardos de la burla y vituperi
en una terra estranya y forastera,
¿Com cantaré tan trájicas escenes
entre grillons, manilles y cadenes?

O Vos! que resplandiu en las alturas
de la Santa Sió, Dèu de grandesa,
abisme inagotable de dolçuras
donau vigor y aliento á ma flaquesa:
en una mar sumergit de amarguras
parlar de vostra gloria es árdua empresa;
mes jo entraré en la senda peregrina
si vostra llum preciosa m' encamina.

Renovava una tarde la memoria
dels héroes esforsats que reportaren
de si mateixos la inmortal victoria,
y ab ilustres hassanyas decoraren
los fastos indelebles de la historia,
y de llaurers eterns se coronaren;

quant me rendeix un sol molt apacible
y pujo á la morada inaccessible.

Per las regions etéreas navegava
sens rumbo, sense carta y sense guia:
un aura dolça y fresca respirava
y mon cor dilatava la alegría:
una calma benéfica reynava
y la pálida lluna resplandia:
y centellant las vívidas estrellas
mars inmensos formavan de llums bellas.

Superava á las onas lluminosas
sens fatiga en ma rápida carrera
y ab forças inaudítas y assombrosas
corria los espays de l' alta esfera;
vencent en las regions esplendorosas
lo curs velós del águila llaugera
la nau que surca 'l mar arrebatada
y del aire la saeta disparada.

Des d' aquellas diáfanas alturas
un átomo la terra parexia,
buscava las palmeras y planuras,
los valls, lo mar inmens, la selva umbría,
tantas y tan preciosas hermosuras,
y res la vista atenta descobria;
mes fixantla del cel en la bellesa
del Etern m' anunciaban la grandesa.

SERRA Y POSTIUS.

Si vas á Montsserrat ves per Sant. . *Lluch*
que no 't picará l' sol per mes que t' . *toch*,
no vajes ab calés, gasta mes. . . . *poch*,
ves com Madó Guillaume sobre un. . *ruch*;
Veurás allí unas perlas com un. . . *truch*,
las esmeraldas com un plat de. . . *foch*,
los diamants mes grossos que un gran. *roch*,
entre las llantias mira la del. . . *duch*;
Si pujas á la hermita del bon. . . *grech*,
com molt no fassa lo xerrich. . . *xerrach*,
veurás pinsá que pren pinyó ab lo. . *bech*,
de la má del que va vestit de un. . *sach*;
altras cosas veurás que jo no. . . *aplech*;
perque no caben en aquest. . . . *buyrach*.

TAULA.

	PLANAS.
Prólech.	7
SEGLE XII..	17
Anfos II.	19
Guillen de Bergadan.	21
Guerau de Cabrera.	23
Huch de Mataplana.	30
Ramon Vidal de Bezaudun.. . . .	32
SEGLE XIII.	43
Arnau lo Catalá.	45
Guillem de Cervera.	47
Bernat d' Esclot, ...	50
Amanéu des Escas..	51
Ramon Lull.	53
Guillem de Mur.	56
Oliver lo Templari..	57
Pere II.—Guerau Borneil.	59
Pere III.	61
Pere Salvatge.	62
Serverí de Girona.	62
SEGLE XIV.	69
Pau de Bellviure.	71
Fraderich de Sicilia.	71
Llorens Mallol..	72
Arnau March.	77
Jaume March.	79
Pere March.	81
Bernat Miquel.	84
Muntaner.	85

Daude de Prades. 91
Pere lo Ceremoniós. 92
Pons Huch III. 93
Pere de Queralt. 94
Anselm Turmeda. 95

SEGLE XV.. 97

Pere d' Abella. 99
Mossen Avinyó. 99
Na Tecla de Borja. 101
Mossen Crespí de Valldaura. . . . 101
Roderich Diez. 102
Arnau d' Eril. 103
Estanya. 105
Francesch Ferrer. 105
Fenollar.—Scrivá.. 109
Fenollar, Vidal, Verdanxa, Vilaspinosa y
Miquel Stela.. 130
Andreu Febrer. 163
Joan Fogasot. 168
Ferrando. 170
Figueres. 170
Pere Galvany. 171
Jaume Gazull. 172
Guillem Gibert. 173
Martí Gralla.. 177
Martí García. 178
Franci Guerau.. 179
Jordi de Sant Jordi. 180
Romeu Lull. 183
Ausias March. 195
Pere Masdovelles. 216
Berenguer Masdovelles. 217
Joan Masdovelles. 220
Huch de Moncada. 221
Joan Moreno. 222
Mossen Navarro. 224
Francisco Oliver. 225
Perot Joan.. 227
Pestrana. 231
Mossen Pere Puig. 232
Jaume Roig. 232
Lluis Requesens. 238
Vescompte de Rocabertí. 240

Mossen Joan Roig de Corella. 244
Joan Rocafort. 248
Ramis. 249
Lleonart de Sors. 251
Jaume Safont. 253
Comenador Stela. 253
Mossen Sunyer. 263
Mossen Bernat Serra. 264
Serradell de Vich. 265
Ramon Gavall. 267
Miquel Stela. 268
Pere Torroella.. 273
Trafort. 275
Lluis de Vilarasa. 276
Anton Valmanya. 278
Mossen Verdú. 288
Francesch de la Via. 289

SEGLE XVI. 291

Onofre Almudevar.. 293
Joan Boschá. 293
Fructuòs Bisbe y Vila. 295
Francisco Calsa. 298
Joan Fernandez d' Heredia. 301
Gabriel Leonart. 302
Guerau de Montmajor. 303
Pere Giberga. 308
Ramon Havém.. 308
Ausias March. 310
Andreu Martí Pineda. 311
Joan Pujol.. 312
Jeroni Pujades.. 315
Miquel Pujades. 317
Antoni Rius. 320
Jaume Siurana. . . }
Lluis Joan Valentí. . } 321
Andreu Martí Pineda. }
Geroni Santpere. 323
Pere Serafí. 325

SEGLE XVII. 329

Magí Casas.. 331
Pere Pau Fequria. 331
Geroni Ferrer de Guisona.. 333

Francisco Fontanella. 333
Vicens García.. 334
Joseph Romaguera.. 338

SEGLE XVIII. 341

Francisco Balart. 343
Agustí Eura. 360
Ignaci Ferreras. 361
Ignaci Puig y Blanch. 362
Serra y Postius. 365

TAULA ALFABÉTICA.

A.

	PLANAS.
Anfos II.	19
Arnau lo Catalá.	45
Abella, *Pere de.*	99
Avinyó.	99
Almudevar, *Onofre.*	293

B.

Bergadan, *Guillem de.*	21
Bellviure, *Pau de.*	71
Borja, *Na Tecla de.*	101
Boschá, *Joan.*	293
Bisbe y Vila, *Fructuòs.*	295
Balart, *Francisco.*	343

C.

Cabrera, *Guerau de..*	23
Cervera, *Guillem de.*	47
Crespí de Valldaura.	101
Calsa, *Francisco.*	298
Casas, *Magí.*	331

D.

Diez, *Roderich..*	102
Daude de Prades.	91

E.

Esclot, *Bernat d'* 50
Escás, *Amaneu des*. 51
Eril, *Arnau d'* 103
Estanya 105
Eura, *Agusti*. 360

F.

Federich de Sicília.. 71
Ferrer, *Francesch*. 105
Fenollar. 130
Febrer, *Andreu*. 163
Fogasot, *Joan*. 169
Ferrando. 170
Figueres. 170
Fernandez de Heredia, *Joan*. 301
Feuria, *Pere Pau*. 331
Ferrer, *Geroni*. 333
Fontanella, *Francisco*. 333
Ferreras, *Ignaci*. 361

G.

Galvany, *Pere*. 171
Gazull, *Jaume*. 172
Gibert, *Guillem*. 176
Gralla, *Martí*. 177
García, *Martí*.. 178
Guerau, *Franci*. 179
Guerau de Montmajor, *Gaspar*.. . . . 303
Giberga, *Pere*. 308
García, *Vicens*. 334

H.

Havem, *Ramon*. 308

J.

Jordi de Sant Jordi. 180

L.

Lull, *Ramon*. 53
Lull, *Romeu*. 183
Lleonart, *Gabriel*. 302

M.

Mataplana, *Huch de*. 30
Mur, *Guillem de*. 56
Mallol, *Llorens*.. 72
March, *Arnau*. 77
March, *Jaume*. 79
March, *Pere*. 81
Miquel, *Bernat*.. 84
Muntaner, *Ramon*. 85
March, *Ausias*. 195
Masdovelles, *Pere*. 216
Masdovelles, *Berenguer* 217
Masdovelles, *Joan*. 220
Moncada, *Lluch*. 220
Moreno, *Joan*. 221
March, *Ausias*. 222

N.

Navarro. 224

O.

Oliver lo Templari.. 57
Oliver, *Francisco*. 225

P.

Pere II. 59
Pere III. 61
Pere IV.. 92
Pons, *Lluch III*. 93
Perot, *Joan*. 227
Pestrana. 231
Puig, *Pere*. 332
Pineda, *Andreu Martí*. 321, 341

Pujol, *Joan.* 312
Pujades, *Geroni.* 315
Pujades, *Miquel.* 317
Puig y Blanch, *Ignaci.* 362

Q.

Queralt, *Pere de.* 94

R.

Roig, *Jaume.* 232
Requessens, *Lluis.* 238
Rius, *Antoni.* 320
Rocabertí, *Vescompte de.* 240
Roiq de Corella, *Joan.* 244
Rocafort, *Joan.* 248
Ramis. 249
Romaguera, *Joseph.*. 338

S.

Salvatge, *Pere.* 62
Serverí de Girona. 62
Sors, *Lleonart.* 251
Safont, *Jaume.* 253
Stela, *Comenador.* 109, 153, 268
Sunyer. 263
Serra, *Bernat.* 264
Serradell de Vich. 265
Savall, *Ramon.* 167
Scrivá. 109
Siurana, *Jaume.* 325
Santpere, *Geroni.* 323
Serafí, *Pere.* 325
Serra y Postius, *Pere* 365

T.

Turmeda, Anselm. 95
Torroella, *Pere.* 273
Trafort. 275

V.

Vidal, *Ramon*. 32
Vidal. 130
Verdanxa. 130
Vilaespinosa. 130
Vilarasa, *Lluis de*. 276
Valmanya, *Anton*. 278
Verdú. 288
Via, *Francesch de la*. 289

UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 03369 9987